भजनी भारूड संग्रह

२३९४

REFBK-0022559
म. ग्रं. सं. ठाणें.
विषय काव्य
सं. क्र. २३९८

काशक: जगदीश्वर बुक डेपो

काव्य २३९०
दा.क्र. २२५५९
२९/१२/७८

|| श्री ||

बहुरूपी संतखेळ आणि
भजनी भारूडसंग्रह

मराठी ग्रंथ संग्रहालय, ठाणे.

सूचना :— खाली दिलेल्या तारखेपर्यंत पुस्तक/मासिक परत करावे, से न केल्यास घटना नियम क्र. ५ (८) नुसार प्रतिदिनी ५ पैसे जादा र्गणी भरावी लागेल.

काव्य 2390
पा.क्र. २२५५९
29/12/78

॥ श्री ॥

बहुरूपी संतखेळ आणि

भजनी भारूडसंग्रह

काव्य
पा.क्र. 2390
22559

REFBK-0022559

किंमत ३.५०

****

प्रकाशक :- श्री. दिलीप ज्ञानेश्वर पाठक,
जगदीश्वर बुक डेपो, माधवबाग, सी. पी. टँक, मुंबई ४.
मुद्रक : दिलीप ज्ञानेश्वर पाठक,
जगदीश्वर प्रिंटिंग प्रेस, गिरगांव, गायवाडी, मुंबई ४०० ००४.
आवृत्ति १२ वी) (पुनर्मुद्रण : आषाढी एकादशी : १९७८

अनुक्रमणिका

विषय	पृष्ठ	विषय	पृष्ठ
१ अर्जदास्त	१	२० जोहार	२३
२ ताकीदपत्र	२	२१ जोहार	२४
३ अभयदान	४	२२ जमाखर्च	२५
४ नीति	५	२३ पत्र	२६
५ गारुडी	५	२४ हुषारी	२६
६ शकुन	७	२५ धामधूम	२७
७ दिवटा	८	२६ छडीदार पहिला	२८
८ बाजेगा	९	२७ छडीदार दुसरा	२८
९ सरोदा	१४	२८ भालदार	२९
१० वैदु	१६	२९ चोपदार पहिला	२९
११ छापा	१७	३० चोपदार दुसरा	३०
१२ जोशी	१८	३१ चोपदार तिसरा	३०
१३ जोशी	२०	३२ दिंडीगाण	३०
१४ जोहार	२०	३३ जंगम	३१
१५ जोहार	२०	३४ मानभाव पहिला	३१
१६ जोहार	२१	३५ मानभाव दुसरा	३२
१७ जोहार	२२	३६ वासुदेव पहिला	३२
१८ जोहार	२२	३७ वासुदेव दुसरा	३२
१९ जोहार	२३	३८ वासुदेव तिसरा	३३

विषय	पृष्ठ
३९ वासुदेव चवथा	३४
४० आंधळा पहिला	३४
४१ आंधळा दुसरा	३४
४२ आंधळा तिसरा	३५
४३ पांगुळ पहिला	३६
४४ पांगुळ दुसरा	३७
४५ बहिरा पहिला	३८
४६ बहिरा दुसरा	३८
४७ मुका पहिला	३८
४८ मुका दुसरा	३९
४९ गोंधळ पहिला	३९
५० गोंधळ दुसरा	४०
५१ गोंधळ तिसरा	४०
५२ गोंधळ चवथा	४१
५३ गोंधळ पांचवा	४१
५४ बाळसंतोष पहिला	४२
५५ बाळसंतोष दुसरा	४२
५६ बाळसंतोष तिसरा	४३
५७ गारुडी पहिला	४३
५८ गारुडी दुसरा	४५
५९ फकीर पहिला	४६
६० सफेद कलंदर	४६

विषय	पृष्ठ
६१ मलंग फकीर १ ला	४६
६२ मलंग	४६
६३ जोगी पहिला	४७
६४ जोगी दुसरा	४७
६५ दरवेश पहिला	४८
६६ दरवेश दुसरा	४९
६७ दरवेश तिसरा	४९
६८ नानकशा पहिला	५०
६९ नानकशा दुसरा	५०
७० नानकशा तिसरा	५०
७१ तुंबडीवाला	५१
७२ बोबडा	५१
७३ शिद्दी	५२
७४ बहुरूपी	५३
७५ डौर (पंचनाद)	५३
७६ हलवाई	५५
७७ भांड	५६
७८ बैरागी	५७
७९ जागल्या	५७
८० कापडी	५७
८१ जोशी तिसरा	५८
८२ जोशी चवथा	५८

विषय	पृष्ठ
८३ मुंडा	५९
८४ खेळचा पहिला	५९
८५ खेळचा दुसरा	६०
८६ खेळचा तिसरा	६०
८७ खेळचा चौथा	६१
८८ पोर	६१
८९ महार	६२
९० महारीण पहिली	६३
९१ महारीण दुसरी	६३
९२ बैरागीण	६३
९३ भटीण	६४
९४ कंजारीण	६४
९५ कोल्हाटीण पहिली	६५
९६ कोल्हाटीण दुसरी	६५
९७ कोल्हाटीण तिसरी	६६
९८ गौळण पंचरंगी पहिली	६७
९९ पांच भाषेची गौळण	६८
१०० गौळण बोबडी तिसरी	६९
१०१ गौळण चवथी	६९
१०२ गौळण पांचवी	६९
१०३ सौरी पहिली	७०
१०४ सौरी दुसरी	७०

विषय	पृष्ठ
१०५ सौरी तिसरी	७१
१०६ सौरी चवथी	७१
१०७ सौरी पांचवी	७२
१०८ अंबाबाई	७२
१०९ मरी आई	७३
११० कैकाडिण	७४
१११ ठकडी	७५
११२ मुलगी	७६
११३ वऱ्हाडिणी	७६
११४ लग्न	७६
११५ टिटवी	७७
११६ पिंगळा	७७
११७ बुलबुल	७८
११८ वटवाघूळ	७८
११९ काऊ	७८
१२० मैना	७९
१२१ पोपट	७९
१२२ पाखरूं	८०
१२३ कुत्रें	८०
१२४ विंचू	८१
१२५ येडका	८१
१२६ भूत	८२

विषय	पृष्ठ
१२७ विटीदांडू	८२
१२८ चेंडूफळी पहिली	८३
१२९ चेंडूफळी दुसरी	८३
१३० हुतुतु	८३
१३१ भोंवरा	८४
१३२ एकीबेकी	८४
१३३ फुगडी	८४
१३४ फुगडी दुसरी	८५
१३५ फुगडी तिसरी	८५
१३६ फुगडी चवथी	८६
१३७ पिंगा	८६
१३८ हमामा	८७
१३९ वेणू	८७
१४० पुंगी	८८
१४१ डुगडुग्या	८८
१४२ चौरंग	८९
१४३ रहाट	९०
१४४ मोगरा	९१
१४५ फुलवरा	९१
१४६ दळण	९२
१४७ गस्त	९३
१४८ चौघडा	९३
१४९ घोंगडी पहिली	९४
१५० घोंगडी दुसरी	९४
१५१ घोंगडा	९४
१५२ जोडवा	९६
१५३ गुरगुडी	९७
१५४ पेठ	९७
१५५ शिमगा पहिला	९८
१५६ शिमगा दुसरा	९८
१५७ दसरा पहिला	९९
१५८ दसरा दुसरा	१००
१५९ यात्रा	१००
१६० वैद्यगोळी	१०१
१६१ वासना	१०१
१६२ थट्टा	१०२
१६३ प्रारब्ध	१०२
१६४ लेंक	१०३
१६५ नगर	१०३
१६६ मोहिनी	१०४
१६७ वेणी	१०४
१६८ नक्कल	१०५
१६९ कांडण	१०५
१७० दत्तात्रय	१०६

विषय	पृष्ठ
१७१ आत्मज्ञान	१०६
१७२ दत्तात्रय	१०७
१७३ गुरुमहिमा	१०७
१७४ दासी	१०८
१७५ चेली	१०८
१७६ वेडी	१०९
१७७ बेटी	१०९
१७८ गाय	११०
१७९ मांजर	११०
१८० मेंढया	११०
१८१ उलटी खूण	११०
१८२ मोरीण	१११
१८३ बाग	१११
१८४ माळी	११२
१८५ पांखरूं	११३
१८६ वाभळ	११४
१८७ मुरशदमौला	११४
१८८ वैद्य	११४
१८९ कायानगर	११५
१९० फूल	११५
१९१ मठ	११५
१९२ कावड	११६
१९३ मल्हारी	११६
१९४ घुंगरु	११७
१९५ सांगड	११७
१९६ जातें	११७
१९७ कृष्णाबाई	११८
१९८ पंतोजी	११८
१९९ तलफ	११९
२०० पद	११९
२०१ गौळण सहावी	१२०
२०२ गौळण सातवी	१२१
२०३ गौळण आठवी	१२१
२०४ गौळण नववी	१२२
२०५ जोशी	१२२
२०६ सौरी सातवी	१२३
२०७ सौरी आठवी	१२३
२०८ हमामा दुसरा	१२४
२०९ बागुल पहिला	१२४
२१० बागुल दुसरा	१२५
२११ आंबा	१२६
२१२ बाळसंतोष चवथा	१२८
२१३ बाळछंदु	१२८
२१४ फकीर दुसरा	१२९

विषय	पृष्ठ
२१५ फकीर तिसरा	१२९
२१६ फकीर चवथा	१२९
२१७ मलंग फकीर दुसरा	१३०
२१८ कापडी दुसरा	१३०
२१९ पद मच्छिंदरनाथाचें	१३०
२२० रहाट	१३४
२२१ पिंजरा	१३४
२२२ कुडीचा व आ. सं.	१३५
२२३ गस्त दुसरी	१३६

विषय	पृष्ठ
२२४ गाय	१३७
२२५ पद छंद	१३८
२२६ चिन्मय कंकण	१३८
२२७ जन्ममूळ पत्रिका	१४०
२२८ रामजन्माचें व मारुतीजन्माचें पद	१४२
२२९ चोळी	१४३
२३० कानोवा	१४४

बहुरूपी संतखेळ

आणि

भजनी भारूडसंग्रह

१ अर्जदास्त

अर्जदास्त ॥ अर्जदार ॥ बंदगी बंदनेबाज ॥ अलेकं सलाम ॥ साहेबांचे सेवेशीं ॥ बंदे शरीराकार ॥ जिवाजी शेखदार बुधाजी कारकून ॥ परगणे शरीरबाद ॥ किल्ले कायापुरीं सरकार साहेबांची आज्ञा घेऊन स्वार झालों तों ॥ परगणे मजकुरीं येऊन सरकार काम सुरूं करावयास लागलों तों परगणे मजकुरचें जमादार ॥ दभाजी शेटे व कामाजी महाजन व मनीराम देशमुख व ममताई देशपांडी व क्रोधाजी नाईकवाडी ॥ ऐसे हरामजादे फार आहेत ॥ सरकार कामाचा कयासा चालूं देत नाहींत ॥ दंताजी शेट्या कचेरीस येऊन जोम धरून बसतो ॥ मनीराम देशमुख आपलें परभारें काम करून घेतो ॥ ममताई देशपांडीण इनें तमाम परगणा जबरदस्त केला ॥ क्रोधाजी नाईकवाडी यानें तमाम तफरका केला ॥ तों साहेबापासून जरासंध चोपदार आला त्यानें खबर केली कीं, मागून यमाजीपंताची तबल होणार, त्यास त्या धास्तीनें तमाम परगणा वोस झाला ॥ विनतपशील कलम ॥ डोळसवाडीस मात्र कांहीं रुई झुई वस्ती राहिली. कानगांव तों बंद झालें, दोन्ही वेशींचीं कवाडें

लागलीं. नाकापुरास वाहाव सुटलें, तोंडापुर तों तफरका झालें, दंतावाडी ओस पडली. दिवे लागली देखील राहिली नाहीं. केंसगांवची पांढर झाली. शिरापुरचे लोक दरोबस्त थरथरा कांपतात. हात गांव कसत्यानें जर्जर झालें त्याच्यानें आतां कांहीं लावणी होत नाहीं. पायगांवचीं मेटें बसलीं. ढोपरीपुरची राहिली. (?) चरणगांव चाली सरली. गांडापूर वाहूं लागले, लिंगस्थान भ्रष्ट झालें, उठूं पळूं लागलें. धीर धरवेना. ऐसी परगण्यांत कीर्ति बुडाली. यावर सरकार काम सुरूं करीत होतों तों यमाजीपंताची परवानगी आली कीं, हुजूर येणें. आपणांस साहेबांचा आश्रय आहे. एका जनार्दनका बंदा ॥ वंदगीरोशन होय हे अर्जदास्त ॥ १ ॥

२ ताकीदपत्र

ताकीदपत्र समस्तराजकार्य धुरंधर परगणे शरीराबाद सुमातैन लोली प्रवाहे. ताकीदपत्र दिले कीं, कायापुरास जिवाजीनामें गृहस्थ कऊल देऊन देहगांवची वस्ती रक्षावया निमित्त पाठविले आहेत, हरएकदिवशीं साहित्य करावें. मनाजीराव सुभेदार, बुधाजीपंत फडणीस व चित्ताजीपंत चिटणीस हे पदरीं थोर मनुष्य असतां अहंकारपंत सबनीस यांचे हवालीं सर्व देहगांवचा कारभार केला, त्यानें धन्याचें घरचे मुत्सद्दी घरीं बसवून नवीन मुत्सद्दी व कामगार उभे केले, ते हे चांगले नव्हेत. विकल्पाजी महाजन व मोहाजी शेट व कामाजी कोतवाल, क्रोधाजी नायकवाडी, द्वेषाजी जमेदार, अधिकार जासूद,

लोभाजी पोतनीस, विकारवंत जकातदार, मत्सरजी मेहेत्र्या, कुतर्कोजी गस्तवान, उन्मत्ताजी पाटील, कुबुद्धिपंत कुळकर्णी, भ्रमाजी शिपाई, मदाजी देशपांड्या, दंभाजी देशमुख, प्रपंचपंत मुजुमदार, मूर्खोजी हुजरे, स्वार्थोजी खिसमतगार, अविवेक पुराणीक, अज्ञान मशालजी हे नवीन कामगार उभे केले व घरांतील पहिल्या दासी घालवून नव्या आशा, मनशा, तृष्णा, कल्पना, ममता, काया, प्राप्ति, भुली, भ्रांति, इच्छा, वासना, भ्रमणा, कुबुद्धि, निंदा, अहंता, चिंता, निद्रा, मोहनी या कर्मकर्त्या वादी अहंकारपंत सबनीस यानें उभ्या केल्या. त्यानें दरोबस्त परगणा बुडविला आणि यमाजीपंत कमाविसदार यांचे घरीं एकांतस्थळ स्थापन केलें. त्यावरून हें ताकीदपत्र सादर केलें. ते मुत्सद्दी व कामगार त्यागावे आणि सरकार हुजूरचे कामावर आहेत तर त्यांचे हातें काम घ्यावें. मुत्सद्दी बिनतपशील शुद्ध सत्वभाव, वैराग्य, विवेक, बोध, परमार्थ, आनंद, समाधान, निर्वैर, स्वानुभव, धैर्य, सत्य, भजन, पूजन, हे कारभारी आणि कार्यकर्त्या सुशीला, सुबुद्धि, उन्मनी, प्रतिष्ठा, नवविधा, मर्यादा, शांति, क्षमा, दया, नम्रता, समाधि ह्या कार्यकर्त्या. हे मुत्सद्दी यांचे हातीं काम घ्यावें. याजविषयीं सरकारांतून ताकीद झाली आहे. तर लिहिल्याप्रमाणें वहिवाट करावी, सबनीस मजकूर यांचे कामगार मुत्सद्दी दरम्यान या कामांत आल्यास पारिपत्य केलें जाईल, हें स्पष्ट समजावें, सरकार कामगार उभे करावे. याप्रमाणें वहिवाट करावी. एकाजनार्दनीं शरण हे आशीर्वाद. हें ताकीदपत्र.

३ अभयदान

चिरंजीव जिवाजीपंत ठाणेदार यांसी आत्मारामपंत कमाविसदार कसबे ब्रह्मपुरी आशीर्वाद उपरी. तुम्हांसी देहगांवचें ठाणें दिलें. तर ठाण्यांत सावधपणें वर्तणूक करणें. तेथें ममताई पाटलीन्, तिनें लटकेंच दंभ केलें आहे, कामक्रोधादि षड्वैरी चाकर ठेवून लोभामोहांचे फांसे सिद्ध करून ठेविले आहेत; म्हणून तुम्हांस सूचना मात्र लिहिली आहे. विषयाचा लोभ न धरणें. निजहितासीं अंतर न करणें. सत्य मिथ्या जाणून विचाराची वाट धरणें. अविचारपणा सोडून देणें. विवेक सद्भावांशीं मित्रत्व विशेष असों देणें. त्यांचे बुद्धीनें गांवची लावणी उत्तम करणें. चारी वर्णांसी कऊल देऊन, धैर्याचा नांगर धरून, शेतांतील मदगड्डे काढून, वासनेच्या पालव्या तोडून, संशयाचा गाशा गोळा करून, भूमिका शुद्ध करून मग भक्तिज्ञानवैराग्य तिफणी करून सद्गुरुमुखें निजबीज पेरणें॥ जेथें शुद्धसत्वाचा मेघ वर्षला, तेथें सत्याचा माळा घालून कुतर्क पांखरूं उडवून देणें. जागोजागीं विश्वास रक्षण ठेवून, शेतांतील माल अवघाचि गोळा करून, षड्गुणैश्वर्य बैल जुंपून, अवघाच माल खळ्यांत आणून, कसमळ काढून स्वानंदाची रास करणें. तेथें सिद्धसाधक मागते येतील त्यांना भक्तीचे पायलींत अवघाचि माल मोजून देऊन सह हुजूर ब्रह्मपुरीस येणें. सांगितल्या गोष्टींत बाकी ठेवाल तर चौऱ्यांयशीं लक्ष योनि फिरणें लागे. मग पुनरपि तुम्हां-वर दहस्त लागेल; खरें चालावें, जन्ममरणाची वाट खंडेल॥ जनार्दनसद्गुरु कृपेचा सागर ॥ तेणें एकाजनार्दनीं आनंदमय

समाधान झालें ॥ द्वैताचा लेश उरला नाहीं. सच्चिदानंदरूप प्रत्यथास येऊन समाधान पावलें.

४ नीति

सांडावरून जाऊं नये ॥ लांच खाऊं नये ॥ चोहट्यांत राहूं नये ॥ कोणी एक ॥ १ ॥ अक्रीत घेऊं नये ॥ इमान सोडूं नये ॥ बेमान होऊं नये ॥ कोणी एक ॥ २ ॥ सज्जनांशीं विटूं नये ॥ नीचांसवें बाटूं नये ॥ तस्कराशीं पुसूं नये ॥ कोणी एक ॥ ३ ॥ भक्तिमार्ग खंडूं नये ॥ कुभांड्यांशीं तंडूं नये ॥ खळासंगें भांडूं नये । कोणी एक ॥ ४ ॥ सत्यपुरुषांशीं छळूं नये ॥ शिवेचा गुंडा ढाळूं नये ॥ केला नेम टाळूं नये ॥ कोणी एक ॥ ५ ॥ सद्गुरुसेवा सोडूं नये ॥ कुळधर्मासी मोडूं नये ॥ पापद्रव्य जोडूं नये ॥ कोणी एक ॥ ६ ॥ संपत्ती आलिया माजूं नये ॥ अभिमानें फुगूं नये ॥ सभा देखून लाजूं नये ॥ कोणी एक ॥ ७ ॥ असत्यवाद । करूं नये ॥ खोटा संग धरूं नये ॥ मोचक्काशीं मैत्री करूं नये ॥ कोणी एक ॥ ८ ॥ भलतें भरी पडूं नये ॥ कोणी एक (००) ॥९॥ जन्मा आलिया स्वभावें ॥ कांहीं सार्थक करावें ॥ ऐसें मनीं विचारावें ॥ कोणी एक ॥ १० ॥ एकाजनार्दनीं भावें ॥ संतचरणीं लीन व्हावें ॥ सदा हरिनाम उच्चारावें ॥ कोणी एक ॥ ११ ॥

५ गारुडी

आदिपुरुष निर्गुण निराकारकी याद कर ॥ मेरेगुरु परवरदिगारकी याद कर ॥ जिनें माया अजब्बनाई उस वस्तादकी याद कर ॥ गैबी खजीना हमणा दिया उस साहेबकी यादकर ॥

संतमहंतकी याद कर ॥ गुणीगुणावंतकी याद कर ॥ श्रीभगवंतकी याद कर ॥ जोगजुगतका बांधा तोडा ॥ शमदमका सिरपर संबला सोडा ॥ समता सोहि सुहावे तुरा ॥ गुरु गारुडी वीर पुरा ॥ नैवंचीरकी पैन्ही मुद्रा ॥ कान फाडके खाये निद्रा ॥ अनुहात धुनुकु मुख बजाये ॥ नागसूर धनु पावै चल चल चल निरंजन जल जंगलके जिवडे ॥ खेलना होयसो उलट दृष्टीसें खेल ॥ अवी करूंगा फैल तेरी मूंढी काटुंगा ॥ सापसें भुले बिच्चू किडे परपंचकोटि परमों आ कर पडे ॥ बडे बडे जना-वर पाले हारे ॥ लाले, जरदे, उजले, काले, पिले, भलावे भला ॥ अभिमानजी वडे झुठ मुठ विण चुलटे नहीं ॥ कहूं तो ब्रह्मांडकाटने दोरे ॥ देखो मियां हाय हाय ॥ डंख मारावे डंख मारा ॥ सो बडे बडे सो नहीं उतारा ॥ जब गुरुग्यानका लगाया मोहर ॥ जहर उतारा ॥ मीया बाजी गारी विद्या खेल ॥ हंडीबाग बडा अलबेला ॥ हात हलावे पाय हलावे ॥ भोले भोले लोक भुलावे ॥ आवे हंडीबाग ॥ बाप बडा क्या बेटा बडा ॥ बेटे आगे बाप खडा ॥ गुरु बडा क्या चेला वडा ॥ क्या चेले आगे गुरु खडा ॥ चेला तो प्रेम महेलपर चढा ॥ धनी बडा क्या चाकर बडा । चाकर आगे धनी खडा ॥ सास वडी क्या बहु बडी ॥ बहु आगे सास खडी ॥ बीबी बडी क्या बांदी बडी ॥ बांदी आगे बीबी खडी ॥ निराधारको लेके छडी ॥ बीबी खसमके छातीपर चढी ॥ तैं बडा क्या मैं बडा ॥ मेरे आगे तैं खडा ॥ तैं नहीं अलम छायही ॥ ग्यानीकूं ग्यान लगाऊं ॥ लोभकूं आधेकूं उडाऊं । फूक मारूं तो जाजाजाजा बोधके पहाडपर जाबेजा ॥

हां जाना नहीं जाना नहीं तहां जा ॥ मेरे सद्गुरु दाताकी इत्तीसी लकरी मूलमंतर हातमों पकर ॥ जिदर दवरा उदर दवरी फेर देख तो मेरी मेरे सात ॥ अबी करूंगा खबूतरका तमासा ॥ बिनपर उडता है खासा ॥ देखे तो अविद्येके खलीतेमें घुसा ॥ तो बाहेर कैसा आवेगा ॥ आवबे आव बाहेर आव ॥ जिसे नहीं हात ना पाव ॥ जिसे नहीं गांव ना ठाव ॥ जिसे नहीं रूप रेखा ना भाव ॥ ना कछु नहीं ॥ धीरी धीरी तेरी बीरमंतर खोल ॥ लिंगदेहकी गांठ खोल ॥ येक बार ऐसा खेल खेलुं ॥ सोमें बडे बडे खेलेथे ॥ हा तो येक एक्के दो, दोके तीन, तीनके चार, चारके पांच, पांचके पचीस, पचीसके छत्तीस, छत्तीस येक, येकबी न हो तहां एकाजनार्दन देख ॥ १ ॥

६ शकुन

निर्गुण निराकार दादा माहूर माझें गांव ॥ शकुन सांगावया आलें येमाई माझें नांव ॥ तये नगरीं वस्ती केली मी तरी आलें एकभावें ॥ ऐसा माझा शकुन दादा चित्त देऊन ऐकावें ॥ १ ॥ कैकाय कैकाय दुरील माझा देश ॥ शकुन सांगावयास आलें कलियुगास ॥ ब्रह्मा विष्णु महेश पुसती शकुन आम्हांस ॥ ऐसें निदान आम्हीं सांगितलें त्यांस ॥ २ ॥ धरित्री आकाश मज देखतीं उत्पत्ती ॥ चंद्र सूर्य मज देखतां दादा होती ॥ ब्रह्मा विष्णु महेश मज देखतां उपजती ॥ जेथें आहे शिव तेथें आदिशक्ति ॥ ३ ॥ दाही अवतार मज देखतां झालें ॥

अकराही रुद्र दादा होऊनिया गेले ॥ ऋषि मुनी गंधर्व मज देखतांचि झाले ॥ ब्रह्मा विष्णु महेश मज देखतां निमाले ॥ ४ ॥ अठ्ठावीस युगें झालीं चक्रवर्ती ॥ कौरव पांडव गेले दादा बहु नेणों किती ॥ छप्पन्न कोटी यादव गेले कोणे पंथीं ॥ तुम्हीं आम्हीं जाऊं मागें कोणी न राहती ॥ ५ ॥ पृथ्वीमध्यें दादा एक विपरीत होईल ॥ बहीण भावा दोघांजणा विवाह लागेल ॥ पांचा वरुपांची बाळा भ्रतार मागेल ॥ सहा वरुपांची नारी गर्भीण होईल ॥ ६ ॥ आणिक एक दादा माझा ऐकावा बोल ॥ पृथ्वी वरुता वारा थोर झुंझाट सुटेल ॥ थोर थोर दादा पर्वत उडोनी जातील ॥ अठराही जाती एके ठिकाणीं जेवतील ॥ ७ ॥ कलियुगाची दादा ऐकावी थोरी ॥ पुत्र होई पित्याचा वैरी ॥ भ्रतारा सोडुनि घरोघरीं फिरतील नारी ॥ ऐसा माझा शकुन दादा आईका निर्धारीं ॥ ८ ॥ आणिक एक दादा माझें आयका उत्तर ॥ आकार जाईल अवघा होईल निराकार ॥ जाती चंद्रसूर्य मग पडेल अंधार ॥ धरित्रीं आकाश जाईल मग कैंचा दिनकर ॥ ९ ॥ आणिक एक शकुन माझा आयकावा संतीं ॥ तुम्ही मूळपीठीं राहणें नांव माझें आदिशक्ती ॥ अंबेचा व्हवहार आहे आहे आदिमूर्ती ॥ एकाजनार्दनीं प्रसन्न झाली आदिशक्ती ॥

७. दिवटा

जागे जागे या वाडियामध्यें जागे ॥ या वाडिया बाहेर जागे ॥ किती एक तळमळ करीत गेले ॥ हेंचि खिंडाराचें खिंडार ॥ कोण्या गृहस्थाच्या पोटा ॥ कोणी सदैवाच्या वांटा ॥

लौकरी काढा बैसावया घोडा ॥ करी या शब्दाचा आडामोडा ॥ तरीच लेंकराचा खेळ कीं राया ॥ १ ॥ पैल लंकेचा चोहटा ॥ मी वाईट बोलिलों दिवटा ॥ तो रांडेचा रावण मेला ॥ म्हणे हा दिवटा खोटा राक्षसावाणीच बोले तेंव्हां ॥ राम अवतार एकाचि खांडें दाहा शिरांचीं मुंडें ॥ विसा भुजांचीं खांडें ॥ त्या लंकेपुढें घोषा मांडिले ॥ हलगे गांठ्याळाचे द्वारीं ॥ दांत इचकुनशान कुथायली ॥ २ ॥ अनखिन त्या बायकोच्या छंदें ॥ त्या हिरण्यकशिपाला फुटला फांटा ॥ तो म्हणे हा दिवटा खोटा ॥ इतक्यांमध्यें नरसोबा ब्राह्मण अवतरला ॥ डोळे फिरवी गरगरां ॥ दांत खाय करकरां कोंभाचि कचकावला ॥ रौसाच कचकावला ॥ हलगे गांठ्याळीचे द्वारीं ॥ दे दान मज दिवट्याला ॥ ३ ॥ नाहीं तरी नागवसी या बोलाला ॥ आणखीन दान दे गांवींच्या जोश्याला ॥ तेणें विघ्न टळेल ॥ मग पांच कनकीचा दिवा ॥ मध्यमनपाक घृत सोळा हात पायांचा पासोडा ॥ दीड तोळा सोन्याचा माकोडा ॥ ऐसें द्यावया दान ॥ एक दाता जनार्दन ॥ इतर लंडी काय देऊं जाणे ॥ ज्याला आळु कृपणाविषयाचे ॥ एका जनार्दनाचा दिवटा भक्तीच्या बसविल्या पेठा ॥ सायुज्यताचि नरदेहीं ॥ ४ ॥

८ बाजेगारी

संसास बाजेगारी लेख ॥ दुरलन अंदेशाकर देख जो कुच होना सो कदा चुके ॥ वल्ले वस्तादकी पद नामी ॥ अखेर जमानि यादिनके बुर हाल होवेंगें ॥ दुनियामें बडा बडा तमासा ॥ बडे

बडे हुन्नेर लगे ।। विद्या अविद्या बोलेना येक ।। वह्ले वर्णून अनेक ।। इस काममें बडे बाजी जिसकुं अंत न पाया ।। १ ।। अरे देख देख ।। पीर पैगंबर आवलिया ।। सैय्यद् सादात विषयाकूसटे वासना उलटा हाटे ।। अरे देख देख देख ।। दौड दौड दौड ।। जबलग उजाला तबलग दौड ।। अंधेरा पडेगा पीछे कछु नाचले ।। आपसु आपबाजी नदे ।। बुरेसद् देना धंदे ।। हरिदासके प्यारे ।। रघुनाथके बंद ।। कह्या न भावे ।। फद्फाड खावे ।। बांद्रासे रानहुवे ।। २ ।। तमासा देखत आलम खुपहुवे ।। दिसवाद्रांरजापालें ।। तो मुकेचनाबाबाहेर मेले नाना विषयवासना बाहेर मेले ।। उठेउठे बैठे बैठे लेटे लेटे ।। कहूं तो चुकाची लेटे ।। दिल बांद्राज्यातलब बाजेगारी ।। येही खेल तो मेरा नामकी होहै ।। अजबबाता अव्वलपूजे नामचिनथा ।। दरम्यान मैं पैदा हुवा ।। सलखन मुखादबैठा ।। वाहमुखी उठानाठा ।। ३ ।। उसथे बैठा निरखणका मार चलाया ।। सलखन उसदेखती सलखन ।। बडे महाजनद्वारीं ।। कहने लगे सलखनका तमासा देख ।। बसले मुजे नील खनका तमासा देखना ।। जहाहा हाहो ।। अब अबे बेबेबे अललललल ।। अततततत सढेगा ।। बोबीहा बो ।। जोरहै जोरहै ।। लढेगा लढेगा लढेगा ।। लढेगा सो पडेगा पडेगा ।। पडेगा सो चढेगा ।। हुशारभाई हुशार ।। भीतरसे हुशार सो सुखी ।। बाहिरसे हुशारी तो बहु हुशारी ।। ४ ।। गुरु बडा क्या चेला बडा ।। बाप बडा क्या बेटा बडा ।। बुढा बडा क्या जवान बडा ।। जवान बडा ।। कुतितक वाचावटी चढी ।। उदमोक्

भोकाने ॥ गुरु बडा क्या चेला बडा ॥ चेला बडा तो चेला बडा ॥ तो जेला भांबडे पनामें पडा ॥ गुरुके बढाईसे चेला बडा ॥ बाप बडा क्या बेटा बडा । तो बाप नाम बेटा धरे बेटिचाकरी बापचाकरे बापके शिरपर बेटा चढे ॥ उसबदल बडे मना घडे ॥ जवान बडा क्या बुढा बडा ॥ बुढा जागेहै मरे जाय ॥ जिवना बहुत तवाना होय बुढा पडे जवाना चढे ॥ इस बदल बडेपनामें पडे ॥ ५ ॥ नजरकर नजरकर नजरकर ॥ यारहो नजरकर नजरकर ॥ नजर करेगा तो सो जितेगा ॥ नजर न करेगा सो रहेगा ॥ हार या दोन जिता लेना ॥ हुशार भाई हुशार हुशार होकर संभाल ॥ मै कैसी चोंधीं ल्याऊंगा ॥ मैनें भल्या भल्याकूं चौंधीं दिया । मैने बडेबडेकूं बेड लगाया ॥ देखदेव तमासा मेरा ॥ मै बिभांडीकूं चौंधीं दिया ॥ वो मृगीके चोधने ल्याया । ऋपिशृंगीकूं चौंधीं दिया ॥ वो नाचनीको दुमाल ल्याया ॥ ६ ॥ मैं पराशरकूं चौंधीं दिया ॥ वो दुर्गंधासो ख्याल लाया ॥ येक घडीमें तप गमाया ॥ दुर्गंधासो सुगंध किया ॥ उसके जगामें व्यास निपजीया ॥ वो महादेवीकूंबी चौंधीं दिया ॥ वो मोहीनीके- दुमाल ल्याया ॥ ब्रह्माकूंबी चौंधी दिया ॥ वो अपने बेटीकूं ख्याललगाया ॥ मना कर्ता पाद न पाया ॥ सारस्वतकूं हैयां लगाया ॥ तुमारो विष्णूकूंबी चौंधीं दिया ॥ वो वृन्दाके स्मशानमें लीठाया ॥ वो नारदकूंबी चौंधीं दिया ॥ पलखम्यानें नारदी किया ॥ अंघुलरत पेट बढाया साठबेटेका हुकूम जनाया ॥ वो तुमारे असल देव जिसके नाम रूप नहीं

उसे बडे देवकुभी चौंथीं दिया ॥ अधी औरत आधा मरद किया आपसो आपसो बतलाया ॥ ७ ॥ रहे रहे रहे चिप रहे जा ॥ आपनें जगामें रहेजा जागा छोडकर जा ॥ न जावेंगा तो ये मारूं ॥ मारते मारते मारले डांगोरो ॥ उपर थिलकुटेगा दांत निकसकर पसरेगा ॥ डांगा तुमके पेटकुं जावेगा ॥ इसबदल गूमरपणा दुरकर ॥ मो जदकुं यादधर ॥ धरेगा सो ऐसी धर विषयाकुं मुसलनन बीसर ॥ देख देख देख ॥ लढूं नको लढूं नको लढूं नको ॥ चौंघकी जगा लढुं नको ॥ वाहलीज्या पड़ नको ॥ उसजगा लीड पडेला ॥ ८ ॥ मरगतकी सीर चढेगा ॥ तो कालका फांसा पडेगा ॥ वो तुजको चिप छोडेगा ॥ इसबदल विषयकू लढूं नको ॥ हमारा दाता कुच देता नहीं ॥ इसबदल हवेकुं विषयकुं लढत है ॥ वाहा बडे बडे जन राजद्वारीं बैठे है ॥ कुछ देनासो आज देनेको दिन है ॥ दिल चाहे सो देवो कुछ मथीनाम बोले ॥ दिलकी गांठ खोले ॥ आखबतकु काम आवेगा ॥ ऊस खैरात पर हात चले चीप बैठे मुंडी हलावे कुछ काम नहीं जाहासो दिल देवेंगे तो निजभोजकुं पावेंगे ॥ ॥ ९ ॥ सुखशांति सुखेच्छावेगें ॥ भरितिके तिमेवे खावेंगें ॥ हड्यावड्याकी बोले बढाई ॥ ऐसा कुछ देवोना ॥ चीप बैठे मुंडी हलावे कुछ काम नहीं ॥ ऐसा कुछ देवो जो खाते पीते मेर भराया सोक बहु नासोरे ॥ पोंगड्या ढोंगड्या कुरवानापुरे ॥ कबलिया जम कुसबकर ॥ ऐसा कुछ देवोना ॥ येक्या देवेंगें बिचारे ॥ इतलाहिया भीक मंगनेकु गया ॥ उसथी दौलत कहाकी है लेठीनें लिया ॥ इगानीपरदु-

गानी दुगानीपर तिगानी ॥ जिसके तिसर घर दुगानी परती रुका येक देवेंगे विचारे ॥ तो मेरे दाता कैसे है हमारा तमाशा देख ना तो मेरे हमारा कुछलेना ॥ हमकू कुछ दिल देना ॥ येतो वहुत मुस्कल हैं हमणा ॥ देना नहीं ॥ भोजराजा देसके नहीं ॥ विक्रम देसके नहीं ॥ इंद्र देसके नहीं ॥ कुबेर देसके इतना देव तो पेटभराभरलेवे ॥ येक्या देवेंगीं विचारी ॥ १० ॥ तो मेरे दाता कैसाहै ॥ दिलदर्यावमों व्हजूदभयव ॥ उने आपना कर धर्याव ॥ उनके संतकथेमें मेरा जीते खचलता ॥ उन्हेथीमें राजेनावक उसखलता ॥ उन्हेथी जीव जीवता ॥ उनकूं मगना क्या बनाता ॥ काटसक्या नजर करो नजर करो नजर करो याईहो नजर करो नजर करेगा सो जीतेगा ॥ नजर न करेंगा सो हारेंगा ॥ हास्य देना जीत लेना ॥ आवल एक, एके दो, दोके तीन, तीनके पांच, पांके पचीस गाफल कहते दसबारा पंधराबीस ॥ वह्ले सही जान पांचके पचीस ॥ वादिका सापकीया ॥ भल्या भल्याकू बडे बडेकू उन्हल्याई माया ॥ विनलढेयाउने जगत्र भुलाया ॥ ११ ॥ गाफल कहते मेरी माया । गुरुका बोध ऐसा पाया ॥ ऐसी हमारी छाती गाये वो क्रोधांधकुं खाये ॥ अहंकार साफल देना चढे ॥ मुवा जैसा चिपकाची पडे ॥ परकाखबूतर खबूतरकाभीपखो वाता सददि दूर कर ॥ पंख त्रिन एक हंस किया ॥ उडै चैढविन सत्यलोककूं गया ॥ सनकादिककी काढी माया ॥ मुख्य मूळ ब्रह्मा हुशार किया ॥ उन्हें हंसानें बडा तमासा किया ॥ ब्रह्मासनथी मुंड मुडया ॥ आपेत्री वावाहा छपी खाया ॥ हुशार देख तो नजीकाचिपाया ॥ एकमो अनेक

अनेकमों येक ॥ येही देखे नामें हुषारीमें देख ॥ वहा नहीं देखना दुखयेही खेल खेल तै समाधि सुख ॥ एकाजनार्दनीं जग समस्त इसबाजीमें भिस्त दस्त ॥ देखे फेरि तो आजब बात पैगंबर कहे ॥ समस्त इसबाजी येही तमासा ॥ सिद्ध देखे ॥ जो देण सो जुदा नहीं देखे ॥ एका जनार्दनी बेसक बाजेगारी ॥ ऐन लहक ॥ १२ ॥

९ सरोदा

डुगडुगडुगोनि जाणे ब्रह्मयुग ॥ अहो त्या अहंममतेच्या पोटीं ॥ नका कीं जी धाऊं ॥ १ ॥ अहो त्या महंममतेच्या पोटीं ॥ संभवल्या ब्रह्मांडकोटी ॥ त्यांची समूळ सांगेन गोष्टी ॥ माझें सरवद्याचें वचन ॥ ऐका कीं जी राजांनो ॥ २ ॥ मी निजानंद-पुरींचा रहिवासी ॥ धांवोनि आलों तुम्हां संतापासीं ॥ शकुन सांगावया परियेसीं ॥ ऐका श्रवणेंसी सावध राजांनो ॥ ३ ॥ मी जें बोलणें तें बोल ॥ तें समुद्रापरीस खोल । धरी अबोलपणें तें बोल ॥ इंद्रियीं बोल असूंद्या ॥ ४ ॥ आंतां सांगतों ॥ एक शकुन ॥ सर्वांगाचे करूनि कान ॥ श्रोतीं व्हावें सावधान ॥ निजात्मखुण पावोनी ॥ ५ ॥ मुळींची जे स्फुरली अहंता ॥ ब्रह्मींची सांगेन समूळ वार्ता ॥ अव्यक्तीं झाली तत्त्वतां ॥ माया नित्य तया नांव । ॥ ६ ॥ अहो त्या मायेचिया कुशीं ॥ उत्पत्ति झाली त्रिगुणासी ॥ तेवीं ये अकरा उकार मकरांशीं ॥ अर्थ मात्रेसी ओंकार ॥ ७ ॥ अकार भूमिका विक्षेपता ॥ उकारीं जाण गतायाता ॥ मकारीं सुलीनता ॥ सुलीन अर्धमात्रीं ॥ ८ ॥ अकारीं रजोगुणाची वस्ती ॥

उकारीं तैजस म्हणती ।। मकारीं प्रज्ञा अभिमानी बोलती ।। प्रत्यगात्म्याची वस्ती अर्धमात्राची ।। ९ ।। अकारतो ऋग्वेद जाण ।। उकार यजुर्वेद प्रमाण ।। मकारी सामवेद वोळखण ।। अथर्वण जाण अर्धमात्रीं ।। १० ।। ऐसा हा ओंकार ।। विस्तार सांगितला सविस्तार ।। जाणोनि अर्थसार ।। सुखी सुखरूप असावें ।। ११ ।। आतां सांगतो येक शकुन बरा ।। कांहीं मज सरवद्यास दान करा ।। कराल तरी होय धरा ।। चौऱ्यांयशीं लक्ष फेरा ।। न याल कीं जी राजांनो ।। १२ ।। कल्पनेचें काळें चिरगुट ।। मीपणाची बांधोनी मोट ।। विषयवासनेची सोडोनी गांठ ।। कांहीं दान श्रेष्ठ मज करा ।। १३ ।। आकाशाची घेऊनि वाटी ।। त्रिगुण तेल भरूनी ताटीं ।। दान करितां उठाउठीं ।। वोखटी कीं जी राजांनो ।। १४ ।। म्यां शकुन सांगितला जनकरायाप्रती ।। त्याची कैशी झाली देह-स्थिती ।। देहींच असोनि विदेहप्राप्तीं ।। शकुनांनीं कीं जी राजांनो ।। १५ ।। आणखी ऋषेश्वर थोरथोर ।। वसिष्ठादि विश्वामित्र ।। सनकादिक पाराशर ।। याच विचारें नांदलें कीं जी राजांनो ।। १६ ।। आणखी संत महंतादि अती ।। याच विचारें नांदले किती ।। अल्पही करितां त्यांची संगती ।। न पावे जन्ममृत्यूची गती ।। कीं जी राजांनो ।। १७ ।। निवृत्ति सोपान ज्ञानदेव ।। ते नांदलें याच वैभवें ।। खेंचर विसोबा नामदेव ।। चांगा वटेश्वर कीं जी राजांनो ।। १८ ।। परसा भागवत गोराकुंभार ।। चोखामेळा महार ।। रोहिदास चांभार ।। जुल्हाई कबीर करितो विचार ।। शकुनाचेनी कीं जी राजांनो ।। १९ ।। आजि येक बायकोचा संग खोटा ।। इनें भुलविलें श्रेष्ठश्रेष्ठां ।। थोर पडिले आव्हांटा भुलले वाटा ।।

स्वाहिताच्या कीं जी राजांनो ॥ २० ॥ जो कां सृष्टिकरितां चतुरानन ॥ इचा पदर लागतांचि जाण ॥ स्वकन्येशीं देखुनि आपण ॥ तोही जाण वेडावला ॥ २१ ॥ जो कां विष्णु सृष्टि पाळिता ॥ त्याची कैशी झाली अवस्था ॥ तोही झाला लोळता ॥ वृंदेच्या स्मशानीं कीं जी राजांनो ॥ २२ ॥ जो कां श्रेष्ठ ईश्वर ॥ तोही झाला मोहिनीचा किंकर ॥ या बायकोचा पदर ॥ लागतां हरिहर ब्रह्मा वेडे जाहले कीं ॥ २२ ॥ याकरितां संग नका धरूं इचा ॥ बोल ऐका मज सरवद्याचा ॥ माझिया बोला विश्वासी साचा ॥ तो परब्रह्मींचा रहिवासी कीं की राजांनो ॥ २४ ॥ डाकुलता झाला चालता ॥ परंतु नये बोलावितां ॥ निर्मळ नदी वास्तव्यता ॥ झाला डाकुलता कीं जी राजांनो ॥ २५ ॥ एका-जनार्दनाचा एकुलता एका ॥ शकुत गांठीं बांधिलें देखा ॥ तेव्हां साधिली सत्वभूमिका । परमार्थ फुका हाता आला ॥ २६ ॥

१० वैदु

श्रीकृष्ण मायाजी पाहे ॥ ते मी झालें कईकाय ॥ कईकाये देवाचें अंग ॥ कईकाय झालें जग ॥ कर्म ब्रह्मरे विभाग ॥ त्यापासोनि कळों आम्या ॥ १ ॥ गौरी आई वो आम्या सांवळाई वो आम्या ॥ बरव्या नामाची आम्या ॥ बरव्या रुपाची वो आम्या ॥ शुळ गुळाई वो आम्या ॥ २ ॥ मच्छाई वो कच्छाईवो वाऱ्हाईवो नरसाईवो ॥ वामनाईवो ठेंगणाईवो ॥ परसाईवो रामाईवो ॥ ३ ॥ कृष्णाईवो बौद्धाईवो काळकाईवो ॥ आम्या भाईवो रेणुकाईवो गडबडाईवो ॥ चांगुणाईवो तुकाईवो आम्या ॥ ४ ॥

काय तुझ्या भयाचें साद पाहे ॥ सांगणें बोललें न चले वो माये ॥ तुझ्या जीवीचें सांगेन तूं ज्या पुससील तें सांगेन ॥ तुझ्या मनीचें सांगेन ॥ जें सप्तपाताळाखालीं तें तूंच तुजमाजी तेंच मजमाजी काय धमक घेऊन बसलीस गे धमकटी ॥ तुझ्या धन्याची आस करीन ॥ कीं कांकणाची चाड धरीन ॥ थुः तुझ्या तोंडावरी थुः तुझ्या लोभावरी ॥ शकुन सांगेन ते ऐक काळीयाई वो आम्या ॥ ५ ॥ मागुत्या बुरगुंडा ॥ मागुत्या बुरगुंडा नीट केल्या बहूत रांडा तैसी नव्हे मी कईकाये निजज्ञानकरंडा ॥ काळी काईवो आम्या ॥ ६ ॥ नमो कानडी भाषा केळीव ॥ शीवशीघ्रशा ॥ शकुन केळी शकुन केळीसा ॥ इयो नमा आर सीडबीड आशा ॥ बीड ह्याळयावा गन्मोड होऊं गे आम्या ॥ ७ ॥ गंधिनें धन्नानेतमिन्ने ॥ गवीनें हाड त्याण ॥ आडवाढामोहोषाई तुडा ॥ काळा आईवा आम्या ॥ ८ ॥ नमो तैलंग देशा ॥ मच्छ मच्छ भाषा ॥ सरावेमुसल्लोपे आम्या ॥ ९ ॥ मिचित्तउनाळु ॥ कइयाळु ॥ नइयाळु ॥ खखठाये ॥ काळी आइवो आम्या ॥ १० ॥ कईकाय कईकाय शकुन सांगेन ते ऐक ॥ कईकाय कईकाय ॥ नकळे ब्रह्मांदिकां कईकाय वृत्ती खोटी ॥ कईकाय कईकाय ॥ सत्य सांगेन गोष्टी ॥ जीविशीवा पडली मिठी एका जनार्दनाच्या कोटी ॥ काई आई वो आम्या ॥ ११ ॥

११ छापा

अजब है त्रिकूटका घाट ॥ जोत लगी घनदाट ॥ धूंडलेना ओही वात ॥ पलख जोत लगी ॥ १ ॥ उडावत चवरंग गुलाल झमक रहे जोतही लाल ॥ महाकारण महाल ॥ बिचले लाल

चमकत है ॥ चमक लगी दिनरात ॥ नहीं कछु आदि अंत ॥ समझलेना ओही बात ॥ सहज संत बतावे ॥ ३ ॥ खिजमत करले कछु काम ॥ आजमत पावोगे राम ॥ राम भ्रमरगुंफामें राम ॥ रामनाम सुमरले ॥ ४ ॥ सुमरलेना नहीं मंत्र ॥ छांद दे सब तंत्र ॥ अनुहात जंत्र ॥ धिमक् मृदंग बजावे ॥ ५ ॥ बजावे घनघनघन स्वरका बीज ॥ भजन करले संगीन ॥ नयन जागे रातादिन ॥ ब्रह्मा ताल लगावे ॥ ६ ॥ लगावै तो है तयार ॥ करले दिलमा करार ॥ होजा भवजल पार मेरे सद्गुरु साहेबकी ॥ ७ ॥ साहेब सद्गुरु गोपाळ ॥ गोपाळके प्रतिपाळ ॥ गोपाळ भट तुम्हारे ॥ फकीरीमें रहता है ॥ ८ ॥

१२ जोशी

मी परात्पर जोशी होरा सांगेन संतसभेसीं । माझें वचन मानाल मानसीं ॥ तरी दृढ निश्चयेसीं परिसावें नाना ॥ १ ॥ ऐका ऐका राजश्री ॥ प्रजा मोकदम कारभारी ॥ शेटे महाजन चौधरी ॥ बरवी नगरी वसविली नाना ॥ २ ॥ राहाटेकाटाचे दिवस आले ॥ जागे सांडोनि फेर केले ॥ मागें कष्ट बहुत भोगिले ॥ शेवटीं फळ आलें नरदेहासी नाना ॥ ३ ॥ या पंढरीस मागें आले ॥ जोशी भविष्य सांगोनि गेले ॥ त्यांचें तुम्ही नाहीं ऐकिलें ॥ दगे झाले थोरथोर नाना ॥ ४ ॥ काळाचे फेरे होऊन गेले ॥ केली नगरांचे संहार झाले ॥ साच बोलें माझ्या बोलें ॥ जोडी भोर आत्मयुक्ती नाना ॥ ५ ॥ धेडा मांगांच्या मान्यता झाल्या ॥ उत्तम योनी भिकेस लागल्या ॥ तें एका मज जोशाच्या बोला ॥ उत्तम ते पडले अधमघरीं नाना ॥ ६ ॥ नांव काय पाटिलबुवांचें ॥

पुढील भविष्य सांगेन साचें ॥ वचन ऐका मज जोशाचें ॥ तेणें तुझें समाधान होईल नाना ॥ ७ ॥ एका बायकोची संगत घडली ॥ तेणें तुझी महिमा बुडाली ॥ जुनी भाकर सरोनि गेली ॥ गांठ पडली दरिद्राशीं नाना ॥ ७ ॥ तिचा संग टाकीं दादा ॥ बरवा चालेल तुझा धंदा ॥ साच मानीं माझ्या शब्दा ॥ सदा सर्वदा सुखी होसी नाना ॥ ९ ॥ नांव काय आबाजीचें ॥ कल्याण होईल बयाचें ॥ पुढील भविष्य सांगेन साचें ॥ तरी तुझें तेणें समाधान होईल बये ॥ १० ॥ बया आणिक एक सांगतों मात ॥ टाक कुबुद्धि पाहूं दे हात ॥ फार बरेपणा दोघांत ॥ स्त्रीपुरुषांत बहु गोडी बये ॥ ११ ॥ विघ्न दिसतें वरले आळी ॥ नाडूं पाहती थोरथोर बळी ॥ पूर्वपुण्यें जाहलीं होळी ॥ सुख होईल चुके जागे बये ॥ १२ ॥ दहा लेंकुरें जाहलीं आई ॥ परी तूं एकाचें सुख देखिलें नाहीं ॥ आतां येथून पुढें पाहीं ॥ सुख होईल तें एक बये ॥ १३ ॥ एका लेंकीची सासुरवाडी ॥ अपार सुख देशील पुढी ॥ तुझें वचन नको मानूं लबाडी ॥ सत्य तुजपुढें बोलतों बये ॥ १४ ॥ कुबुद्धि कांचोळी ॥ लेऊं नको काळी चोळी ॥ दुष्टगत झाली तगळी ॥ एका नामें तुझें बये ॥ १५ ॥ विकल्प उडदांचा मेळावा ॥ द्वैत तांब्याचा आउड द्यावा ॥ स्नेहें तेलाचा घट भरावा ॥ ओंवाळून द्यावा मज जोशाकारणें बयें ॥ १६ ॥ विषम बुद्धीचें नाणें ॥ ओंवाळून द्यावें मज जोशाकारणें ॥ आपुलें निःशेष बरें करणें ॥ तरी दान करीं वेगेंसी बये ॥ १७ ॥ साच मानी माझ्या बोला ॥ येथून तुझा शनिश्चर गेला ॥ जन्मगुरूचा पालट झाला ॥ संग घडला साधुसंतांचा बये ॥ १८ ॥ पूर्ण जोशी

जनार्दन ॥ सूर्यवंशीं रघुनंदन ॥ तयासी अनन्य जातां शरण ॥ वंश उद्धरण तयाचा ॥ १९ ॥

१३ जोशी

येथून पुढें बरें होईल ॥ भक्तिसुखें दोंद वाढेल ॥ फेरा चौऱ्यांशींचा चुकेल ॥ धन मोकासी ॥ १ ॥ मी आलों रायाचा जोशी ॥ होरा ऐका दादांनो ॥ धृ० ॥ मनाजी पाटील देह गांवचा ॥ विश्वास नका धरूं त्याचा ॥ घात करील नेमाचा ॥ पाडील फांसीं ॥ २ ॥ वासना वायको शेजारीण ॥ झगडा कुटील मोठी दारुण ॥ तिच्या पायीं नागवण ॥ घर बुडविसी ॥ ३ ॥ मी एका जनार्दन कंगाल जोशी ॥ होरा सांगतों लोकांसी ॥ जा शरण सद्गुरूसी ॥ फेरा चुकवा चौऱ्यांशींचा ॥ मी आलों रायाचा जोशी ॥ होरा ऐका दादांनो ॥ होरा ऐका दादांनो ॥ ४ ॥

१४ जोहार

अजि मायबाप करितों मी जोहार ॥ आलों एसकर सांगावया ॥ १ ॥ अजि मायबाप तुम्ही बाकी झाडा ॥ नाहीं तरी खोडा घालु म्हणती ॥ २ ॥ फांकूं नका कोणी रुजु झालिया वांचुनि ॥ सांगा कीं जी चला घरधन्या ॥ ३ ॥ तुका म्हणे तुम्ही करूं नका बोली ॥ अखेरचे सालीं झाडा घेती ॥ ४ ॥

१५ जोहार

जोहार पाटील बाजी ॥ चावडी चलाना कां जी ॥ ऐसें सांगाया आलों आजी ॥ बाकी नको थकवूं कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ खोपटामाजी तळपति गाय ॥ हाडाची बेडी पडेल पाय ॥ तोंड

चुकवीत जाय ।। मग वांचुन काय कीं जी मायबाप ।। २ ।। काढितां गांवचीं गुरें ।। कां बुजवितां गांवचीं द्वारें ।। गस्त पाठवा वरी त्वरें ।। कांहीं उणें पुरें करूं नका कीं जी मायबाप ।। ३ ।। आवंदा आली देवाची पाळी ।। तेव्हां तोंडेंच करतां काळीं ।। चावडी चला हेंच वेळीं ।। शिव्या गाळी कांहीं घेऊं नका कीं जी मायबाप ।। ४ ।। कुळकर्णी आपुलें स्वाधीन करा ।। आड खर्चाचा ताळा धरा ।। चित्त हरिनामीं धरा ।। येईल मुजरा आत्मतत्त्वा कीं जी मायबाप ।। ५ ।। विठु पाटलाचा महार ।। चोखामेळ्याचा जोहार ।। सकळ संतांचा कारभार ।। मज नफराचे शिरीं कीं जी मायबाप ।। ६ ।।

१६ जोहार

जोहार मायबाप ।। तूं कोण गांवींचा महार ।। पुसाल जरी समाचार ।। तरी सादर परिसा कीं जी मायबाप ।। १ ।। माझा निराकार मुळींच ठिकाणा ।। भक्तांसाठीं सोडिला जाणा ।। वस्ती करूं कायापुरीच्या खुणा ।। सांगेन कीं जी मायबाप ।। २ ।। आणि जोहार जी मायबाप जोहार ।। मी पार्वतीचे गळ्यांतील हार ।। ईश्वराचा पूर्ण भार ।। त्याचा करितों कारभार ।। मज नफराचे शिरीं कीं जी मायबाप ।। ३ ।। अखंडद्वारीं पडिला असतों ।। प्रेमाचा तुकडा मागून खातों ।। धन्याला दुवा देतों कीं जी मायबाप ।। ४ ।। तुम्ही मुळींचा ठाव सोडूं नका ।। विसरल्यास पावाल धका ।। अंतकाळीं कीं जी मायबाप ।। ५ ।। वस्ती भरूं आम्हीं सांचे ।। समस्त कुळवाडी नगरीचे ।। पैसे टाका धन्याचे ।। बाकी थकवूं

नका कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ असामी बारा दिधली ॥ शेवटीं द्वाई विझाली ॥ ज्ञानदेवी आज्ञा केली ॥ कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥

१७ जोहार

जोहार मायबाप जोहार ॥ तुमच्या महाराचा मी महार ॥ भूक भुक्यालों मी धालों ॥ तुमच्या उष्ट्यासाठीं आलों ॥ तुमच्या उष्ट्याची मज आस ॥ तुमच्या दासाचा मी दास ॥ चोखा म्हणे आणिली मी पाटी ॥ देवा तुझ्या उष्ट्यासाठीं ॥ १ ॥

१८ जोहार

जोहार मायबाप जोहार ॥ माझें नांव विठुनाइक महार ॥ सांगतों ऐका एक विचार ॥ तो बळकट धरा कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ गांव पांचा पंचवीस प्रजेचा ॥ तेथें कारभार सहाजणांचा ॥ तो ऐकिजे मायबाप ॥ २ ॥ ज्या धन्याचें पदरीं शेर ॥ त्यांसी नाहीं कधीं जोहार ॥ अवघा अहिजीचा कारभार ॥ काय करितों कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ आबाजीनीं हवाली केला गांव ॥ धन्याचें विसरला नांव ॥ तलफ आल्यावरी कैंचा ठाव ॥ पळावयाचा कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ जेव्हां तलफ लागे बाकीची ॥ तेव्हां तुम्हां आम्हां सुदबुध कैंची ॥ म्हणवूनियां सहाजणांची भीड धरूं नका कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ सहाजण राहतील एकीकडे ॥ गांठ तुम्हां आम्हांशींच पडे ॥ मग कोणी इकडे तिकडे ॥ होऊं न देती कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ करा भक्तीची कुळवाडी ॥ धरा हरिनामाची गोडी ॥ नाहीं तरी चौऱ्यांशींची विडी ॥ पायीं पडेल बेडी मायबाप ॥ ७ ॥ तेथील मार्ग सपाट ॥ विष्णुलोकीं

वाजवा घांट ॥ मग धुडधुडां वाट ॥ धांवाल कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥ एकाजनार्दनीं कुळवाडी मोठा ॥ तेणें बाकीस मारिला फांटा ॥ उघड केला दारवंटा ॥ कैलासींचा कीं जी मायबाप ॥ ९ ॥

१९. जोहार

जोहार मायबाप जोहार ॥ मी तो एकनाथ महार ॥ लहानसा महाराचा पोर ॥ माझे बोलण्याचा विचार ॥ दुसरा नाहीं कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ माझ्या बोला ऐकिजे ॥ मोठे मोठे उमराव राजे ॥ तुम्हीच कां जीवाजी न जाणिजे ॥ वेळेस संदेह धरितां कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ चैतन्यचावडीचा महार ॥ कीं जी मिराशी महार ॥ जेव्हां नव्हतां गांवचा आकार ॥ मज ओळख नाहीं कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ कायापुरचा अचाट पाया ॥ यमाजी बाजी जाले बेहया ॥ त्यापुढें पाहती पळाया ॥ मनाजी संगे मिळाले खाया ॥ परि नाहीं वाट कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ पेंढ्या केल्या विषयांचा ॥ खोंडे गायी चारी सा घराच्या ॥ चोप बसतील यमाजीचा ॥ मग कोण सोडवील कीं मायबाप ॥ ५ ॥ बाराजणें फुगवितील गाल ॥ शेवटीं तुम्हींच बांधिले जाल ॥ तुमचे होतील बेहाल ॥ तेव्हां तुम्हांस कोण सोडवील कीं जी मायबाप ॥ ६ ॥ सारे कडेचे पोहणारे ॥ दहा आणि पांच पोरें ॥ एकनाथ करितो जोहार ॥ अक्कल धरा कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥

२० जोहार

जोहार मायबाप जोहार । मी अविद्या नगरींचा महार ॥ साचार माझें नोहे नगर ॥ आकारास आलें कीं जी मायबाप

॥ १ ॥ सहा चाकर ठेविले ॥ ते माझें बळें वर्तती वहिले ॥ मला गांजिती बळें ॥ अन्याय नसतां कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ तुम्हीं अवघें एकत्र झालां ॥ माझें घर मोडावयाचा मनसुबा केला ॥ जरी माझें अगत्य असेल धन्याला ॥ तरीच मजला ठेवील कीं मायबाप ॥ ३ ॥ तुम्ही अवघे संतसज्जन ॥ रूपीं मिळाला परिपूर्ण म्हणून माझें हेळण ॥ करितां कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं म्हणे देवा ॥ अविद्येचा संग मज नसावा ॥ जन्ममरणाचा ठेवा ॥ चुकवा कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥

२१ जोहार

जोहार मायबाप जोहार ॥ पाटील पांडे जोहार ॥ देसाई देशमुख जोहार ॥ कां जी ये सरदार ॥ कोंडून राखिले कीं जी मायबाप ॥ १ ॥ उघडा उघडा नेत्रांचीं ब्रह्मकवाडे ॥ एका धर्मराजाचें प्रमाण निवाडें ॥ जेणें चुकेल जन्ममरणांचें सांकडें ॥ इमारती लाकडें रानोमाळ होती कीं जी मायबाप ॥ २ ॥ खडीफरज धर्मराज खरा ॥ तेणें कुलिशा मारून केला चुरा ॥ माझे धन्याचे घरा ॥ कधीं मधीं येत जा कीं जी मायबाप ॥ ३ ॥ आकाबाई सावकारीण मोठी ॥ कायापुर नगरीं केली खोटी ॥ तिनें तर पाडिली भल्यांसी तुटी ॥ तेथें तुमचें काय चाले कीं जी मायबाप ॥ ४ ॥ व्याही जावयासी म्हणे लेंकरा ॥ त्यासी वाढिताती तूपसाकरा ॥ मला देखून लपतां एकसरा ॥ अंतकाळीं चाकर मीच कीं जी मायबाप ॥ ५ ॥ जांवयासी वाढी तूप लई ॥ मला म्हणतां उरलें नाहीं ॥ घर बुडालें याचपायीं ॥ प्रत्यक्ष ग्वाही मीच कीं जी

मा. ॥ ६ ॥ सकाळ कोणी जाऊं नका ॥ मागील बाकी ठेऊं नका ॥ नाहक एखादा धका ॥ बैसेल कीं जी मायबाप ॥ ७ ॥ अविद्येखिडकीवाटे गेला ॥ तों यमदूतें धरूनि नेला ॥ लक्षचौऱ्यांशीं माराथी मरथिला ॥ आइका कीं जी मायबाप ॥ ८ ॥ झाडाल बाकी ॥ तर तुम्ही व्हाल सुखी ॥ हें सत्य तिहींलोकीं ॥ झेंडा नौबत लावा कीं जी मायबाप ॥ ९ ॥ एकाजनार्दनीं महार बोले ॥ तुम्ही नका जाऊं गवें ॥ मारितां अंग होईल हिरवें ॥ सांगतों बरवें कीं जी मायबाप ॥ १० ॥

२२ जमाखर्च

एका जमाखर्चाची खंडणी ॥ नरदेह जमेशीं धरूनी ॥ बाकी साल हल्लीं उगवणी ॥ शून्य घाली संसारा ॥ १ ॥ संसारा लक्ष-चौऱ्यांयशीं योनी ॥ बाकी व व्याज तेरीज मिळुनी ॥ सावधान गुरुचरणीं ॥ वसूल केला नरदेह ॥ २ ॥ नरदेह सालमजकुर ॥ रुजू सालगुदस्त पूर्व संसार ॥ सद्गुरुकृपा निर्विकार ॥ सालें भरलीं उगवलीं जी ॥ ३ ॥ संचित क्रियमाणविचार ॥ पुण्यपाप स्वर्ग नरकद्वार ॥ वेदशास्त्रपुराण निर्धार ॥ स्वहित सार देखिलें जी ॥ ४ ॥ अहंभाव बाकीं ठेविली ॥ ती गुरुबुद्धीनें नाहींशीं केली ॥ विवेक विचारानें पाहिली ॥ वसूल केला नरदेह ॥ ५ ॥ मुखमुश्रीफ व्यवहार ॥ हा तव वस्तीचा शृंगार ॥ प्रेमहुजुर सुंदराक्षर ॥ सरस्वती वर झाला कीं जी ॥ ६ ॥ चातक जन्म मूर्ख ते केले ॥ सुखदुःख इच्छा एकलेनि नेले ॥ गुह्य मुखीं मुश्रिफी आले ॥ शिल्लक सुटली ब्रह्मादिकांची ॥ ७ ॥ स्वधर्म खर्च केला ॥ तो फळ

रुजू पाहिला ॥ ब्रह्मार्पण मुजरा केला ॥ फांटा ओढिला शून्याचा ॥ ८ ॥ विचार सुख नित्य नेमाचें ॥ सावधान एक चित्ताचें ॥ वर्म सुखें केलें सद्‌गुरूचें ॥ नांव अविद्येचें त्याजिलें जी ॥ ९ ॥ विवेक आत्मवर्ग स्वामीचा ॥ वडील बंधु सत्वाजीचा ॥ झाडा पाहिला प्रवृत्तीचा ॥ अंतर्यामी हरी हरी ॥ १० ॥ ज्ञानचक्षूनें आति सुरेख ॥ नित्य स्वरूप पाहिलें आलेख ॥ देखोनि नरदेह देखणा देख ॥ नरदेह जन्मासी आला जी ॥ ११ ॥ अज्ञान बाकी झाडा झाला ॥ पुढें शिलकेसहि चुकविला ॥ जमाखर्च स्वानंदाचा झाला ॥ जमाखर्च संसार वाहो जी ॥ १२ ॥ नाहीं बंधन मोक्षसंदेहो ॥ गुरुकृपा स्वानुभवो ॥ देखोनि नरदेहीं संदेहो ॥ अनुभव जमाखर्च जनार्दनीं ॥ १३ ॥

२३ पत्र

माझें पत्र धन्याला ॥ वैकुंठवासी नांदतो त्याला ॥ असा धनी माझा भला ॥ माझ्या पूर्वजांचा उद्धार केला ॥ १ ॥ भक्त-संकटीं रक्षिला ॥ मजवर फार उपकार केला ॥ तडी तांतडी धांवून आला ॥ पत्राचा मजकूर त्यानें पाहिला ॥ २ ॥ संकट पाहूनि मला बोध केला ॥ चार खाणी नऊ दरवाजे ॥ दशइंद्रियें हाच बोध केला ॥ ३ ॥ भक्ति मुक्ति शक्ति मजपाशीं ठेविल्या ॥ ऐसे चारी वेदवाणी ॥ तुका गर्जतो पुराणीं ॥ ४ ॥

२४ हुशारी

हुशियार बंदे हुशियार ॥ तेर तन खबरदार ॥ मुझे खिलावन ॥ एकनार ॥ बतादेव सतरावी घरपाई है ॥ १ ॥ बडे बडे साधु

संत ॥ उनसे करले एकांत ॥ बतादेव सिद्धांत ॥ आदि अंत उनोंका ॥ २ ॥ बडी तो सबसे बडी ॥ जाडी तो धरतरीसे जाडी ॥ एकवीस खन्नकी माडी ॥ गगनबीचमें खडी है ॥ ३ ॥ दसवें द्वार बुरोंका ॥ देखले दिदार उनोंका ॥ नैनदीन लगावे ॥ ४ ॥ ब्रह्मा विष्णु बडे देव ॥ अजब गुरु ग्यानी महादेव ॥ पाहिये उनोंकी ठेव ॥ बैठके जग झुलाई है ॥ ५ ॥ अलख पुरुषको धुनी ॥ तुर्या चेत रही उन्मनी ॥ नहीं आदिअंत पुरानी ॥ पन्नि महाकारण रूप है ॥ ६ ॥ अहंनाद निःशब्दमों ॥ सोस लगाइये चष्ममों ॥ चुनक है मसूरमों ॥ झकझक झकाकत हैं ॥ ७ ॥ लखलखाट हिरेकी खान ॥ चकचकाट कोटि भान ॥ निशिदिन करतन ध्यान ॥ ग्यान बहोत आयेंगे ॥ ८ ॥ दिल रीझे तो कर ले धंदा ॥ भट गोपाल उनोंका बंदा ॥ चूप सोनेसो बताई है ॥ ९ ॥

२५ धामधूम

धामधूम बार उडविला ॥ ऐसा कोण गलीम आला ॥ कायांतून किल्ला वेढिला ॥ कामक्रोध तो पालविलागा ॥ १ ॥ स्वकर्म राजा राज्य करी ॥ आवाज पडिला कानांवरी ॥ द्वारपाळ होते द्वारीं ॥ काय गलबला आहे द्वारीं गा ॥ २ ॥ किल्ला वेढिला गलिमानें ॥ अवघी रयत गेली पळून ॥ घाबरा राजा जाण ॥ अंतकाळीं दिलें टाकून ॥ बाबा हे तुमचे कोणगा ॥ ३ ॥ प्रधान अवघी रयत मिळून ॥ सामिल वैऱ्यास अवघे जाण ॥ राजा पाहे विलोकून ॥ नाहीं रस्ता जावया पळून गा ॥ ४ ॥ हातचें गेलें ॥ पदरचें गेलें

आत्मराजाशीं संकट आलें ॥ काय निर्वाण कर्म ठेलें ॥ वैऱ्यानें बांधोन नेलें गा ॥ प्राणायाम पडल्या वरी ॥ नासेल माझें काय करी ॥ यमानें बांधून नेल्यावरी ॥ हातबेड्या घालूनगा ॥ ६ ॥ तप्तभुई चालवून ॥ सहस्त्र विंचू अंगा लावून ॥ लोहार्गळा तापवून ॥ माझ्या मुखीं बोंचती गा ॥ ७ ॥ नरककुंडामाजी घालून ॥ मजला करविती ताडण ॥ आतां सरलें जन्ममरण ॥ एकाजनार्दनीं नाहीं स्वाधीन गा ॥ ८ ॥

२६ छडीदार पहिला

सुनसुन बहेय्या बहेय्या ॥ छडीदार मैं पायां ॥ धृ० ॥ राम नामकी छडी ॥ ये तो तीन लोकमें बडी ॥ सुन० ॥ १ ॥ राम-नामका घोडा ॥ ये तो तीन लोकमें बडा ॥ सुन० ॥ २ ॥ त्रिगुण शिखरपर जाना ॥ व्हां राम राम जपना ॥ सुन० ॥ ३ ॥ कहे कबीर सुन प्यारा ॥ चुका ले जन्ममरणका फेरा ॥ सुन सुन बहेय्या बहेय्या छडीदार मैं पाया ॥ ४ ॥

२७ छडीदार दुसरा

हम छडीदार छडीदार ॥ खडे गुरुके दरबार ॥ करूं नामका ललकार ॥ कालहो जावे बेजार ॥ अलख निरंजन गुरु हमारे ॥ त्रिगुण रहित निराकार ॥ हम० ॥ ऐसी करूं नामकी ललकारी ॥ चौदा भुवनमें जिनकी फेरी ॥ अघटित अनिवार गुरुका नाम ॥ जिनकू भूल ना धाग ॥ अनंत भुवनमें विश्राम ॥ जिनके प्रतापसे जिनके रुकारमें ॥ सच्चित् आनंद

पैदा हुवा ।। जहांसे ओंकारका [illegible] मचाया ।। उसमें तीन गुणकी ज्योत ।। मातृकेका उजाला जग बनाया ।। पंचतत्वोंका भास ।। उसका होजावे नास ।। आनंदनाथ कहे हम छडीदार ।। खडे गुरुके दरबार ।। उतरा जगत्का भार ।। हुवा स्वार कलीमों ।। हम छडीदार छडीदार ।। खडे गुरूके दरबार ।। १ ।।

२८ भालदार

सुन सुन हो भय्या हो भय्या ।। भालदार मैं पाया ।। धृ० ।। लिया रामनामका माला ।। कामक्रोध मार डाला ।। सुन० ।। १ ।। रामनाम का घोडा ।। ये तो तीन लोकमें बडा ।। सुन० ।। २ ।। त्रिगुणशिखरपरजाना ।। व्हां रामनाम जपना ।। सुन० ।। ३ ।। कहत कबीरा सुन प्यारा ।। चुकाले जन्ममरणका फेरा ।। सुनसुन भय्या ।। ४ ।।

२९ चोपदार पहिला

चोपदार आला चोपदार आला ।। धृ० ।। माझें चोपदाराचें रहाणें ।। आकाश स्वर्ग पहाणें ।। चतुर्मुख ब्रह्मा चकित होऊन ।। निराकारीं वस्ती दिधली विष्णूनें ।। १ ।। शंख चक्र गदा घेऊन ।। महादेव शून्य द्वारपाळ जाण ।। हा हा हा कलिकाळ टाकिन छेदुन ।। रंडी चंडी शक्ती टाकिन भेदून ।। चोपदार आहें मी जाण ।। २ ।। आम्हांस नाहीं उपाय ।। आम्हांस नाहीं बाप नी माय ।। खरी चाकरी कोठें करावी ।। एका जनार्दनीं दृढ धरावी ।। ३ ।।

३० चोपदार दुसरा

हुकूम साहेबका ॥ मैं तो चोपदार उनका जी ॥ धृ० ॥ राम लछमन भरत शत्रुघन सीतामाई देखाजी ॥ जांबुवंत हनुमान मिलाकर लुटा दिई लंकाजी ॥ हु० ॥ १ ॥ ब्रह्मा विष्णु महेश प्रभुका अवतार खास जी ॥ इंद्र चंद्र पावक भास्कर वाचस्पतिका जी ॥ हु० ॥ २ ॥ दत्त याज्ञवल्की अगस्ती विश्वामित्र देखा जी ॥ देव सनकादिक नारद खडा है तुका जी ॥ हु० ॥ ३ ॥

३१ चोपदार तिसरा

बंदा साहेबका मैं चोपदार उनका जी ॥ धृ० ॥ रत्नजडित सिंहासन ऊपर बैठे सद्‌गुरु ॥ बैठे जगद्‌गुरु तुमारी वाणी लल-कारूंजी ॥ बंदा सा० ॥ १ ॥ रामनामकी लकरी लेके दरवाजे ठारा जी ॥ काम क्रोध पीछे दवडा जी ॥ बंदा सा० ॥ २ ॥ कहत कबीरा सुन भाई साधु मैं होऊ हुजूरका जी ॥ मैं होऊ हुजूरका नौकर सरकार साहेबका जी ॥ बंदा साहेबका मैं तो चोपदार उनका जी ॥ ३ ॥

३२ दिंडीगाण

आम्ही निर्गुणपुरचे रहिवासी दिंडीगावण ॥ चाललों तीर्था-लागून ॥ ज्ञानदिंडी खांद्यावर घेऊन ॥ धृ० ॥ मंदील अंगारखा त्रिजार संगिन ॥ हे भक्तीचें भूषण ॥ एक शमला दिला सोडून जी जी ॥ हे अलंकार दागिने सर्व चढवून ॥ गळ्यांत माळा घालून ॥ आम्हीं गेलों आनंदानें जी जी जी ॥ १ ॥ आम्हीं

प्रथम गेलों दिंडीरवनालागून ॥ तेथें स्नान करून केलें रुक्मिणीचें दर्शन जी जी जी जी ॥ चाल ॥ गंगा गोदावरी यमुना सरस्वती ॥ नर्मदा कावेरी गोमती, त्या तीर्थातून मिळती जी जी जी ॥ तोड ॥ बाराव्या अमलामध्यें भक्त येऊन ॥ गंधपुष्पें वाहून पूजिती आनंदानें ॥ २ ॥ काय असेल खुबी आज बोला सभेप्रती ॥ उत्तरास प्रतिउत्तर द्यावें ॥ ३ ॥

३३ जंगम

तो एक जंगम हो जंगम हो, मूळ तीर्थाचा संगम हो ॥ धृ० ॥ त्रिकुटावर मठ केला ॥ त्याचा द्वैतभाव निमाला ॥ तो एक० ॥ ॥ १ ॥ निर्विकार भूतमात्रा ॥ त्याला अक्षई माळा ॥ तो० ॥ ॥ २ ॥ हेचि अंतरखुण दावी ॥ शांतिभस्म कपाळीं लावी ॥ तो० ॥ ३ ॥ अक्षय भिक्षा मागे ॥ अखंड सद्‌गुरुभजनीं लागे ॥ तो एक० ॥ ४ ॥ शिवदिन त्याला आधीं ॥ आला म्हणुनी शरण साधी ॥ तो० ॥ ५ ॥

३४ मानभाव पहिला

मानभाव बाई ॥ आम्हा भिक्षा वाढा कांहीं ॥ धृ० ॥ काम आणि क्रोध आतां दुभुनियां पाई ॥ लोभ आणि अहंकार आम्ही आवरिला बाई ॥ १ ॥ आशा मनशा तृष्णा केली सर्व पायमोडी ॥ कल्पना आणि भ्रांतीच्या पायीं घातलीसे बेडी ॥ २ ॥ महादेवाच्या खुणा आम्ही सांगुनियां देऊं ॥ सोन्यारुप्याचे वेद आम्ही ठेचुनियां खाऊं ॥ ३ ॥ भक्ति आणि भावार्थाचा गडबडगुंडा केला ॥ एका जनार्दनीं बाई मानभाव झाला ॥ ४ ॥

३५ मानभाव दुसरा

आतां मानभाव झालों, भिक्षा वाढा बाई, भिक्षा वाढा बाई ॥ ॥ धृ० ॥ मुळींचाच मानभाव वस्त्रें केलीं काळीं ॥ कोरडें मागून झोळी भरली उलटी काठी धरिली ॥ १ ॥ सोन्यारुप्याचे वेद आम्हीं मोडूनिया खाऊं ॥ शेंद्राचे देव आम्हीं दृष्टीनियां पाहूं ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं मानभाव झाला ॥ झोळीवरती झोळी ठेवून गडबडगुंडा केला ॥ ३ ॥

३६ वासुदेव पहिला

गोविंदा रामा हो, गोपाळ रामा जी जी ॥ धृ ॥ सद्‌गुरु देवाजीचे बा ॥ आम्हीं पाय वंदिले जी जी ॥ भवभय संशय हे क्लेशवृक्ष छेदिले जी जी ॥ अलक्ष लक्षबाणें, संधान साधिलें जी जी ॥ गोविंदा० ॥ १ ॥ ह्या संतसज्जनांची बी, सभा कैसी बैसली जी जी ॥ दर्शनें आशाबेडी तात्काळ तुटली जी जी ॥ गोविंदा० ॥ २ ॥ जीवका शिवहे बा, ऐसी भ्रांति फिटली जी जी ॥ भाविक साधकांची, गुरुमाय भेटली जी जी ॥ गोविंदा ॥ ३ ॥ चिद्‌घन दैवत देवा, तुझें नाम चांगलें जी जी ॥ गाईन टाळ घोळे, मन माझें रंगलें जी जी ॥ सांवळें रूपडें हो, ऐसें ध्यान लागलें जी जी ॥ उद्धवें सुख तेव्हां अनंतदेहे भोगिलें जी जी ॥ गोविंदा० ॥ ४ ॥

३७ वासुदेव दुसरा

गुरुनाथ निरंजना हो ॥ अरूप देखिलें जी जी ॥ धृ० ॥ पाहतां रूपा तें बा ॥ माया लोभ आटला जी जी ॥ संसारबद्ध

आशा ॥ भवपाश तुटला जी जी ॥ कल्पना द्वैत काम ॥ तात्काळ आटली जी जी ॥ गु० ॥ १ ॥ अहंता हा त्रिविध ताप ॥ सर्व जाळिले जी जी ॥ नेलेसे ब्रह्मभुवना ॥ अक्षय दाटलें जी जी ॥ हा ब्रह्मरस प्याला ॥ घोटुनी पाजिला जी जी ॥ विश्रांति झालि तेणें ॥ जीवपणें मुकलों जी जी ॥ गु० ॥ २ ॥ त्रिकुटावरी जातां श्रीहाट देखिलें जी जी ॥ गोल्हाट औटपीठ ॥ पाहोनि त्यागिलें जी जी ॥ ब्रह्मरंध्रसहस्रदळीं ॥ एक मूर्त बैसली जी जी ॥ त्याहून परात्पर सहज ॥ न्याहाळिलें जी जी ॥ गु० ॥ ३ ॥ रंगनाथ निजदाता ॥ त्यानें दान दिधलें जी जी ॥ निर्भय केलें तेणें द्वैतासी मुकलों जी जी ॥ गोपाळनाथ नामें स्वरूपीं आटलें जी जी ॥ गु० ॥ ४ ॥

३८. वासुदेव तिसरा

गोविंदा रामा हो, गोपाळा रामा जी ॥ धृ० ॥ श्रीकृष्ण सौंगड्याचे, आम्हीं बाळ बागडे जी जी ॥ आनंदें गाऊं नाचूं, परि पाहूं त्याकडे जी जी ॥ इंद्रियें गायी आमुच्या, जाताति दोघीं-कडे जी जी ॥ अनुहात वेणुनादें, वळी आपणाकडे हो हो ॥ १ ॥ गोविंदमूर्ति भोंवते, गोपाळ शोभती जी जी ॥ ओहं सोहं हुंबरीनें करीं टाळी वाहती जी जी ॥ सत्कीर्ति चामरें हो, हरिवरी ढाळिती जी जी ॥ श्रीकृष्णमूर्ति वरुनि, देहें लोण उतरिती हो हो ॥ २ ॥ आनंदमाधवानें ऐसा खेळ दाविला जी जी ॥ अहंकारकल्पनेसीं, संतुष्ट मारिला जी जी ॥ बा निःसंगशस्त्रघातें भववृक्ष छेदिले जी जी ॥ गणपती नाम नौके, ठेवुनी तारिले हो हो ॥ गोविंदा रामा हो, गोपाळा रामा जी जी ॥ ३ ॥

३९. वासुदेव चवथा

रामकृष्ण गीतीं गात टाळचिपळिया वाजती ।। छंदें आपुल्या नाचत ।। निज घेऊवियां फिरत गा ।। १ ।। जनींवनीं अवघा देव ।। ऐसा मनीं वसो द्या भाव गा ।। २ ।। निजदानाची थोर आवडी ।। वासुदेवासी लागली गोडी ।। मुखीं नाम उच्चारी घडोघडी ।। ऐसी करा हे वासुदेव जोडी गा ।। ३ ।। अवघा सारोनि शेवट झाला ।। प्रयत्न न चले कांहीं केला ।। जागा होई सांडोनि झोपेला ।। दान देई वासुदेवाला गा ।। ४ ।। तुका म्हणे धन्य त्याचें जिणें ।। जिहीं घातलें वासुदेवा दान ।। त्या नलगे येणें जाणें ।। जाहलें वासुदेवीं राहाणें गा ।। ५ ।।

४०. आंधळा पहिला

धर्म जागो सद्गुरूचा ।। जो कां परोपकारी ।। आंधळ्या दृष्टी देतो ।। त्याचें नाम उच्चारी ।। धृ० ।। पूर्वजन्मीं पाप केलें ।। तें बा अधिक विस्तारलें ।। नाशिवंत विषयसुख ।। सेवितां तिमिर कोंदलें ।। चौऱ्यांयशीं लक्ष योनी ।। फिरतां दुःख भोगिलें ।। ज्ञान-दृष्टि हारपली दोन्ही नेत्र आंधळे ।। धर्म० ।। १ ।। संसार दुःख-मूळ चहूंकडे विंगळ ।। विश्रांती नाहीं कोठें ।। रात्रंदिवस तळमळ ।। कामक्रोध लोभ शून्य ।। पाठी लागले ओंगळ ।। कवणा आतां शरण जाऊं ।। दृष्टी देईल निर्मळ ।। २ ।।

४१. आंधळा दुसरा

देवा तुज चुकलों गा ।। तेणें दृष्टी आलें पडळ ।। विषयग्रंथी गुंतलोंसे ।। तेणें होतसें विव्हळ ।। अंध मंद दृष्टि झाली ।। गिळूं

पाहे हा काळ ॥ अवचित दैवयोगें ॥ निवृत्ति भेटला कृपाळ ॥ १ ॥ धर्म जागो निवृत्तीचा ॥ तेणें पडिलें पडळ ॥ ज्ञानाचा निजबोध ॥ विज्ञानरूप सकळ ॥ धृ० ॥ तिन्हीं लोकीं विश्वरूप दिव्यदृष्टि दिधली ॥ द्वैत हें हरपलें ॥ अद्वैतपणें माउली ॥ उपदेशुनी ब्रह्म ज्ञानांजन साउली ॥ चिद्रूप दीप आहे ॥ तेथें तन मन निवालीं ॥ २ ॥ दान हेंचि आम्हां गोड ॥ देहदृष्टी निमाली ॥ विज्ञानहीं प्रगटलें ॥ विदेहवृत्ति स्फुरली ॥ देह हें हरपले ॥ ज्ञेय ज्ञाता निमालीं ॥ दृश्य तें तदाकार ॥ ममता तेथें बुडाली ॥ ३ ॥ प्रपंच हा नाहीं जाण ॥ एकाकार वृत्ति झाली ॥ मी माझें हरपलें ॥ विषय अंध या बोली ॥ उपरती सद्गुरु बोध ॥ बोधें प्रकृति संचरली ॥ धर्म मार्ग शुद्धपंथें ॥ हातीं काठी दिधली ॥ ४ ॥ वेदमार्गें मुनि गेले ॥ त्याचि मार्गें मी चालिलों ॥ नकळेचि विषय अंध ॥ म्हणोनि उघड बोलिलों ॥ चालतां धर्म धुरा ॥ तरंगाकारीं हरपलों ॥ ज्ञानदेव निवृत्तीचे ॥ द्वैत अवघें निरसलें ॥ ५ ॥

४२ आंधळा तिसरा

पूर्वजन्मीं पाप केलें ॥ तें हें वहु विस्तारिलें ॥ विषयसुख नाशिवंत ॥ सेवितां तिमिर कोंदलें ॥ चौऱ्यांशीं लक्षयोनी ॥ फिरतां दुःख भोगिलें ॥ ज्ञानदृष्टी हरपली ॥ दोन्ही नेत्र आंधळे ॥ १ ॥ धर्म जागो सदैवाचा ॥ जे वा पर उपकारी ॥ आंधळ्या दृष्टी देतो ॥ त्याचें नाम मी उच्चारीं ॥ धृ० ॥ संसारदुःखमूळ ॥ चहूं-कडे इंगळ ॥ विश्रांति नाहीं कोठें ॥ रात्रंदिवस तळमळ ॥ काम-

क्रोध लोभशुनी ॥ पाठीं लागली ओढाळ ॥ कवणा शरण जाऊं आतां ॥ दृष्टी देईल निर्मळ ॥ २ ॥ माता पिता बंधु बहिणी ॥ कोणी न पावती निर्वाणीं ॥ इष्ट मित्र सज्जन सखे ॥ हे तों सुखाची मांडणी ॥ एकला मी दुःख भोगीं ॥ कुंभीपाक जाचणी ॥ तेथें कोणी सोडविना ॥ एका सद्गुरुवांचोनी ॥ ३ ॥ साधुसंत मायबाप ॥ तिहीं केलें कृपादान ॥ पंढरीये यात्रे नेलें ॥ घडलें चंद्रभागे स्नान ॥ पुंडलीकें वैद्यराजें ॥ पूर्वीं साधिलें साधन ॥ वैकुंठीचें मूळपीठ ॥ डोळां घातलें तें अंजन ॥ ४ ॥ कृष्णांजन एक वेळां ॥ डोळां घालितां अढळ ॥ तिमिरदुःख गेलें ॥ फिटलें भ्रांतीपटल ॥ श्रीगुरु निवृत्तिरायें ॥ मार्ग दाविला सोज्वळ ॥ बाप रखुमादेवीवरु ॥ विठ्ठल दीनाचा दयाळ ॥ ५ ॥

४३ पांगुळ पहिला

मृत्युलोकीं एक नगर ॥ त्याचें नांव पंढरपूर ॥ तेथील मोकाशी उभा असे विटेवर ॥ पुंडलीक भक्तराज ॥ शोभे चंद्रभागीतीर ॥ बोलती साधुसंत ॥ जीवा वाटे हुरहूर ॥ १ ॥ तुम्ही संत मायबाप ॥ येवढा उपकार करा ॥ न्या मज तेथवरी ॥ दाखवा दीनांचा सोयरा ॥ धृ० ॥ मज नाहीं हातपाय ॥ डोळां पडली झांपड ॥ कर्ण बधिर झाले ॥ वाचा बोले बोबड ॥ नाक मुख गळूं लागलें ॥ लाळ आणि शेंबूड ॥ श्वानापरी गति झाली ॥ अवघे करिती हाडहाड ॥ तुम्ही संत० ॥ २ ॥ साधुसंत मायबाप । जे कां दयेचे सागर ॥ भावाचें मुख्य स्थान ॥ भक्तीचें माहेर ॥ तिहीं केलें कृपादान ॥ मस्तकीं ठेविला कर ॥ मायामोह

निरसली ॥ शुद्ध झालें कलेवर ॥ तुम्ही संत० ॥ ३ ॥ भाव दिला मज सांगतों ॥ मार्ग दाविला नीट ॥ भ्रांति हे समूळ गेली ॥ दिसूं लागली वाट ॥ नाचत प्रेमछंदें ॥ चालूं लागलों सपाट ॥ एकाजनार्दनीं पावलों पंढरीपेठ ॥ तुम्ही संत० ॥ ४ ॥

४४ पांगुळ दुसरा

पांगुळ झालों देवा ॥ नाहीं हात ना पाय ॥ बैसलों जयावरी सैराट तें जाय ॥ खेटतां कुंप कांटीं ॥ खुंट दरडी नाना पाहे ॥ आधार नाहीं मज ॥ कोणी बाप ना माय ॥ १ ॥ दाते हो दान करा ॥ जातों पंढरपुरा ॥ न्या मज तेथवरी ॥ अखमाचा सोयरा ॥ ॥ २ ॥ हिंडतां गव्हानें गा ॥ शिणलों येरझारीं ॥ न मिळेचि दाता कोणी जन्मदुःख निवारी ॥ कीर्ति हे संतामुखीं ॥ तोचि दाखवा हरी ॥ पांगुळा पाय देतो ॥ नांदे पंढरपुरीं ॥ ३ ॥ या पोटाकारणें गा ॥ झालों पांगिला जना ॥ न सरेचि मायबाप ॥ भिक नाहीं खंडणा ॥ पुढारा म्हणती एक ॥ तया नाहीं करुणा ॥ श्वान हें लागे पाठीं ॥ आशा बहु दारुण ॥ ४ ॥ काय मी चुकलों गा ॥ मागें नेणवेचि कांहीं ॥ न कळेचि पापपुण्य ॥ येथें आठव नाहीं ॥ मी माजी भुललों गा ॥ दीप पतंगा सोयी ॥ द्या मज जीवदान ॥ संत महानुभाव कांहीं ॥ ५ ॥ दुरोनि आलों मी गा ॥ दुःख झालें दारुण ॥ यावया येथवरी ॥ होतें हेंचि कारण ॥ दुर्लभ भेटी तुम्हां ॥ पायीं झालें दरुषन ॥ विनवितो तुका संतां ॥ दोन्ही कर जोडून ॥ ६ ॥

४५ बहिरा पहिला

बहिरा झालों या जगीं ॥ धृ० ॥ नाहीं ऐकिलें हरिकीर्तन ॥ नाहीं केलें पुराण श्रवण ॥ नाहीं, वेदशास्त्र पठण ॥ गर्भी बहिरा झालों त्यागुन ॥ १ ॥ नाहीं संतकीर्ति श्रवणीं आली ॥ नाहीं साधुसेवा घडियेली ॥ पितृवचनासी पाठ दिधली ॥ तीर्थ व्रतें असोनि त्यागिलीं ॥ २ ॥ माता माउली पाचारितां ॥ शद्ब नाहीं दिला मागुता ॥ बहिरा झालों नरदेहीं येता ॥ एका-जनार्दनीं स्मरेन आतां ॥ ३ ॥

४६ बहिरा दुसरा

बहिरा मी झालों देवा ॥ तुझे गुण ना ऐकिले ॥ भवाचे प्रवाहीं मी पडलों ऐसें झालें ॥ धृ० ॥ तें स्थान नाहीं होतें ॥ तयानें बुडविलें ॥ धांव पांडुरंगा ॥ दावीं संतांचीं पाऊलें ॥ बहिरा० ॥ १ ॥ संतांसीं विनवितों ॥ तुम्हीं जातां पंढरीसी ॥ सांगा माझी विनवणी ॥ येवढी पांडुरंगासीं ॥ बहिरा० ॥ २ ॥ बहिरा मज ऐसें करीं ॥ नाइकें कोणाची हो निंदा ॥ दुसरे मज नलगे कांहीं ॥ लावीं रामनामीं सदा ॥ बहिरा० ॥ ३ ॥ याचक मी हेंचि मागें ॥ देई संतांची सेवा हेचि माझी प्रार्थना ॥ सांगा पंढरीच्या देवा ॥ एकनाथ म्हणतसे ॥ विठ्ठल नाथ पदीं ध्यावा ॥ बहिरा० ॥ ४ ॥

४७ मुका पहिला

मुका झालों वाचा गेली ॥ धृ० ॥ होतो पंडित महाज्ञानी ॥ दशग्रंथ षट्शास्त्रपुराणीं ॥ चारी वेद मुखोद्गत वाणी ॥ गर्वामध्यें

झाली सर्व हानी ॥ १ ॥ जिव्हा लांचावली भोजना ॥ दुग्ध घृत शर्करा पक्वान्ना ॥ निंदिलें उपान्ना ॥ तेणें पातलों मुखबंधन ॥ २ ॥ साधुसंतांची निंदा केली ॥ हरिभक्तांची स्तुति नाहीं केली ॥ तेणें वाचा पंगु झाली ॥ एकाजनार्दनीं कृपा साधली ॥ ३ ॥

४८ मुका दुसरा

मुका मी झालों देवा केला प्रपंच हेवा ॥ बहु दोष आचरलों ॥ पूर्वजन्मींचा ठेवा ॥ धृ० ॥ मुकलें पूर्वस्थान ॥ स्वरूपाचें विंदान ॥ माझा मी आहे कवण ॥ हें नकळेच ज्ञान ॥ संतांचे संगतीत ॥ नाहीं आत्मनिवेदन ॥ गुरुकृपा मज व्हावी ॥ येवढें मागतों मी दान ॥ मुका मी० ॥ १ ॥ आतां मज वाचा देई ॥ गुण वर्णिन मी कांहीं ॥ संत कृपा करितील ॥ तेचि दाखवितो सोई ॥ याचक मी हेंचि मागें ॥ दातारा तूं दाता होई ॥ नाहीं तरी सोडवी रुद्रा ॥ जाइन आपुल्या ठायीं ॥ मुका मी० ॥ २ ॥ माई होऊनि दुरमाई ॥ नका होउचि आतां ॥ अर्थ माझे पुरवावे ॥ तुजविण कोण त्राता ॥ एकनाथ हात ठेवी ॥ श्रीमस्तकावरुता ॥ विठ्ठलनाथा धन्य केलें वैष्णव सरता ॥ ३ ॥

४९ गोंधळ पहिला

त्रिभुवना माझारी तो ॥ एक विठाबाई सुंदरी वो ॥ उदो बोला उदो विठाबाई माऊलिचा वो ॥ धृ० ॥ गोंधळिया माझारी एक पुंडलिक नेटका वो ॥ घातला गोंधळ विठाबाई दाखविली तिहीं लोक वो ॥ १ ॥ गोंधळ घालीत गेली कैशी रावणाच्या घरा वो ॥ शरणागता रक्षिलें दशशिरा वो ॥ २ ॥ वधुनि सहस्त्रार्जुना सवें आणिली कामधेनू वो ॥ कीर्ति चराचरीं तुजला ध्याती ब्रह्मा

वो ॥ ३ ॥ करून गोपाळकाला गोंधळ घाली वेणुनादी वो ॥ गोपिकांसहित सर्व गोपाळांची मांदी वो ॥ ४ ॥ आषाढी कार्तिकी तुझा गोंधळ वाळवंटीं वो ॥ सनकादिक येती गरुड टकियांची दाटी वो ॥ ५ ॥ नामयाचा विठा कैसा गोंधळी नेटका वो ॥ वडिलांचें दैवत कुळस्वामिणी अंबिका वो ॥ ६ ॥

५० गोंधळ दुसरा

आम्ही गोंधळी गोंधळी ॥ गोविंद गोपाळाचे मेळीं ॥ धृ० ॥ आमचा घालावा गोंधळ ॥ वासुदेव हरिनाम संभळ ॥ १ ॥ दहा-पांच घाला जेऊं ॥ तुमच्या गोंधळाला येऊं ॥ २ ॥ कामक्रोध बकरा मारा ॥ पूजा रखुमाईच्या वरा ॥ ३ ॥ जेथें विठूचें देऊळ तेथें तुकयाचा गोंधळ ॥ ४ ॥

५१ गोंधळ तिसरा

पंढरपुरवासिनी तुझ्या रंगणीं नाचत असे हो ॥ नवस पुरवीं माझ्या मनिंची जाणुनिया इच्छा वो ॥ १ ॥ सुदिन सुवेळां तुझा मांडिला गोंधळ हो ॥ पंचप्राण दिवटे दोनी नेत्राचे हिलाल हो ॥ २ ॥ मांडिला देव्हारा तुझा त्रिभुवना माझारी हो ॥ चौक साधिला नामीं कळस ठेवूनियां वरी हो ॥ ३ ॥ बैसला दैवता पुढें वैष्णवांचा मेळा हो ॥ उदोकारें गर्जती कंठीं तुळशीच्या माळा हो ॥ ४ ॥ स्वानंदाचे ताटीं धूपदीप पंचारती हो ॥ ओंवाळिली माता विठाबाई पंचमूर्ति हो ॥ ५ ॥ तुझें तुज पावलें माझा नवस पुरवीं आतां हो ॥ तुका म्हणे राखीं आपुल्या शरणांगता हो ॥ ६ ॥

५२ गोंधळ चौथा

रंगीं नाचे क्षेत्रपाळ ।। आग्या चैतन्य वेताळ ।। ब्रह्मानंदाचा गोंधळ ।। सुख सुकाळ माजविला ।। १ ।। सिद्धा जागरे जग जोगी ।। ।। धृ० ।। अनुहाताची डंवरी ।। बोध त्रिशूळ घेऊनि करीं ।। नाचे चैतन्य चाचरीं ।। सुखसहाकारीं वहिरव ।। २ ।। चित्त चैतन्य योगिनी ।। मोह महिषासुरमर्दिनी ।। एकाजनार्दनाचे चरणीं ।। भावभवानी नाचती ।। ३ ।।

५३ गोंधळ पांचवा

सुंदरमुख साजिरें कुंडलें मनोहर गोमटीं हो ।। नागरनागखोपा केशर कस्तुरी मळवटीं हो ।। विशाळव्यंकटनेत्रीं वैजयंती तळपे कंठीं हो ।। कांसे पीतांवर चंदन सुगंध साजे उटी हो ।। १ ।। अतिवरदनंदा बाळा आली सुलक्षणा गोंधळ हो ।। राजस तेजोराशी मिरवे शिरोमणी वेल्हाळा हो ।। कोटी रवि-शशीप्रभा लोपल्या जेथें कळा वो ।। न, कळे ब्रह्मादिकां अनुपम्य इची लीला वो ।। २ ।। सांवळी सुकुमार गोजिरी भुजा शोभती चारी वो ।। सखोल वक्षःस्थळ सुढाळ पदक झळके वरी वो ।। कंठीं इंद्रघटिका शब्द करितीं मधुरी वो ।। गर्जति चरणीं वांकी अभिनव संगीत नृत्य करी वो ।। ३ ।। अष्टांगीं मंडित काय वर्णावी रूपठेवणी हो ।। शोधिव शुद्ध रसाची ओतिव लावण्याची खाणी हो ।। सर्वकाळ संपन्न मंजू बोल हास्यवदनी वो ।। वहुरूपी नटली आदिशक्ती नारायणी वो ।। ४ ।। घटस्थापना केली पंढरपूर महानगरी वो ।। अस्माना मंडप दिला तिहीं तळावरी वो ।। आरंभिला गोंधळ इनें

चंद्रभागेतीरीं वो ॥ आली मुक्तकाजा कृष्णाबाई योगेश्वरी वो ॥ ५ ॥ तेहतीस कोटी देवांचा गुंडा अष्ट कोटी भैरव वो ॥ आरत्या कुरवंड्या करिती पुष्पांचा वर्षाव हो ॥ नारदतुंबर गायन ब्रह्मानंदें करिती गंधर्व वो॥ वंदी चरणरज तेथें तुकयाचा बांधव हो ॥ ६ ॥

५४ बाळ संतोष पहिला

बाळसंतोष ॥ बाबा बाळसंतोष ॥ धृ० ॥ तुझे अंगींचा उतारा ॥ तो मज देईगा दातारा ॥ फिरोनि नये बा संसारा ॥ बाळसंतोष० ॥ १ ॥ तुझे मस्तकींचा टोप ॥ देतां होईल प्रताप ॥ तेणें हरती त्रिविध ताप ॥ बा० ॥ २ ॥ शालू पीतांबर सखलाद ॥ ज्ञानकंचुकीही शुद्ध ॥ तुका म्हणे मी प्रसिद्ध ॥ दान मागतों ॥ बा ॥ ३ ॥

५५ बाळसंतोष दुसरा

बाळसंतोष बाबा बाळसंतोष ॥ धृ० ॥ आम्हीं परात्पर देशी ॥ बाळसंतोष ॥ कोणी नोळखती आम्हांसी ॥ बा० ॥ टाकून आलों संतांपाशीं ॥ बा० ॥ १ ॥ जीर्ण स्वरूपाचा शेला ॥ विषय भोगितां वीटला ॥ तो मज द्यावा दाते वहिला ॥ बा० ॥ २ ॥ ऐक्यत्वाचें बिरडें जोडी ॥ बा० ॥ त्रिगुणासी कसणी फेडी ॥ जुनी कांचोळी रोकडी ॥ बा० ॥ ३ ॥ पूर्णत्वाची पुरणपोळी ॥ स्नेहावरील तेलवरी ॥ प्रबोधलाडू तयावरी ॥ बा० ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं मागतां दान ॥ जिताचि जाणें जीवपण ॥ शेखीं दिलें शिवपण ॥ बा० ॥ ६ ॥

बाळसंतोष तिसरा

बाळसंतोष बाबा बाळसंतोष ॥ धृ० ॥ मी तो परात्पर भिकारी बाबा । बाळ० ॥ म्हणोनि आलों संतद्वारीं ॥ बा० ॥ द्या मज भक्तीची भाकरी ॥ बा० ॥ १ ॥ किती युगाचा मी जोगी ॥ बा० ॥ विभुत चर्चुनियां अंगीं ॥ बा० ॥ गळां वाजवी नाद शिंगीं ॥ बा० ॥ २ ॥ त्राहि त्राहि त्राहि त्राहि ॥ बा० ॥ हें तों न मागें कांहीं ॥ बा० ॥ नामा म्हणे सुखदाई ॥ बाबा बाळसंतोष ॥ ३ ॥

३७ गारुडी पहिला

शंखासुरानें तप करून ॥ केलें ब्रम्हयाचें आराधन ॥ तेथें वेद मूर्तिमंत जाण ॥ शंखासुरास नव्हतें मरण ॥ आकाशीं जळीं काष्ठीं जाण ॥ असा वर दिधला होता महान ॥ परमेष्ठीनें ॥ १ ॥ अरे रे वेद नेले चोरून ॥ शंखासुराचा वध करून ॥ चारी वेद आला घेऊन ॥ गरगर चक्राकार भवंडी ॥ २ ॥ अघोर दैत्य मातले जाण ॥ धरा रसातळास नेऊन ॥ कूर्मरूप घेतलें विष्णूनें मेरू मांदार टाकिले घुसळून ॥ वासुकीची बराडी करून ॥ चवदा रत्नें काढिलीं कोण कोण ॥ अललल त्यांचीं नांवें भिन्न भिन्न ॥ ३ ॥ वराहरूप घेउनि हरी ॥ क्षिती घेतली दाढे वरी ॥ महाबलाढ्य वराह हरी ॥ दैत्यदानवांचा संहार करी ॥ ४ ॥ गुर गुर धरा तारिली कीं यानें ॥ हिरण्यकश्यप मातले जाणे ॥ देश बांधुन त्रिविधतापानें ॥ त्यासी नाहीं जन्म-मरण ॥ घरीं दारीं मृत्यु नाहीं म्हणून ॥ जळीं काष्ठीं पाषाणीं

जाण ॥ प्रल्हाद पोटीं आला जाण ॥ भूभार हरावया कारण ॥ स्तंभीं प्रगटला नारायण ॥ अरे रे रे उदर टाकिलें चिरोन ॥ ५ ॥ पांचवा अवतार जाण ब्रह्मचारी ॥ उभा राहिला बळीच्या द्वारीं ॥ दान मागे श्रीहरि ॥ बळी पाताळीं घातला द्वापारीं ॥ बाण मारून वाम नेत्र छेदिला ॥ तर तर तर हा माझा गारडी वीर पुरा ॥ ६ ॥ सहावा अवतार झाला परशुराम ॥ एकवीस वेळां निःक्षेत्रीं धरा जाण ॥ केली माझ्या स्वामीनें ॥ शिर मातेचें उडवून ॥ साच केलें पितृवचन ॥ कामधेनूसी आला घेऊन ॥ पहा पहा कीर्तीनें भरलें त्रिभुवन ॥ ७ ॥ सातवा अवतार अजनंदन ॥ त्याचा पुत्र रघुपति जाण ॥ केलें अहिल्येचें उद्धरण उदकावरी पाषाण तारून ॥ कुंभकर्ण इंद्रजित जाण ॥ अततता घेतला रावणाचा प्राण ॥ ८ ॥ आठवा वासुदेवाचा नंदन त्याला कंसाचें बंधन ॥ सात गर्भ वधिले त्याणें ॥ महामाया आठवी जाण ॥ यशोदेचे उदरीं घालून ॥ बंदी उपजले आपण जाण ॥ द्वादश कळा छेदून ॥ केलें नंदाचें मोचन ॥ गोकुळीं घातला नेऊन ॥ तेथिल माया आणिली उचलून ॥ अष्ट वर्षें निवांत जाण तुम्ही आतां सुखी रहाणें ॥ कंस चाणूर मारीन ॥ शिशुपाळाचा घेईन प्राण ॥ मग ठेवीन धनुष्यबाण ॥ देवकी तुझ्या गळ्याची आण ॥ आजपासून पांच वर्षानें ॥ एकदां भेटी देईन जाण ॥ तोंवरी स्थिर करा मन ॥ आतां करतो तुमचें ध्यान ॥ ९ ॥ नववा उभा विटेवरी ॥ काय वर्णावी त्याची थोरी ॥ मौन रूप धरून हरी ॥ दोन्ही कर कटावरी ॥ दृष्टी नासाग्रीं ठेविली सारी ॥ भक्तजनांस कृपा करीं ॥ १० ॥ दहावा कलंकी होणार ॥

अश्वगमन करील सार ॥ चंद्र सूर्य बुडेल आकार ॥ मग कैचा चराचर ॥ एकाजनार्दन म्हणे कोण पाहणार ॥ ११ ॥

५८ गारुडी दुसरा

अभक्तीचा जिव्हाळा पहा किती आंगीं भरला ॥ अभक्तांशीं बोलतो ॥ विंचू जैसा झोंबतो ॥ पहा आत त, त, ता ॥ बडी बडी बात करतो ॥ दांत विचकुन पाठी लागतो ॥ आल्यागेल्याशीं उत्तर करितो ॥ पालथा घालून तुला तुडवितो ॥ १ ॥ अब, ब, ब, बा । कर्म तुझें ओढवलें ॥ विषयसुखांत लंपट झालें ॥ अशांत तोंड पाहिलें ॥ धर धरकी आला रगडा ॥ तोंडावर मारतो घुसडा ॥ गती मागतां दांत खाय करकरां ॥ आंगीं नाहीं भक्तीचा वारा ॥ २ ॥ अच, च, च, चा, धर बे धर पाहा हुन्नर ॥ कशी उड्या मारती ॥ हो, हो, हो चिप बैठ बे चिप बैठ ॥ वादिकूं वाद छातीपर बैठ ॥ दुस्मानकु रगडा ॥ फेक मार तो चल चल चल चल त्याचें ॥ तोंड झालें काळें ॥ गती गारुडी अवधान बोलें ॥ ३ ॥ शेंडी धरून वांकावितों करकरा ॥ हा पंचभूतांचा मारा ॥ सोडितो अवधान ॥ दांत विचकुन चढतो फार ॥ यारे यारे विषय खेळ हा फार दोड किरे ॥ त्यानें विश्वामित्राची मोडली खोड किरे ॥ तुमची आमची कोण गती ॥ विश्वामित्र रंभेच्या मागें ॥ कुत्रा होऊन लागलासे ॥ हलु लु लु लु अशा मोठमोठ्यांच्या गती ॥ कीं मित्रा तुझा पाड किती ॥ तुका म्हणे जन भुलले ॥ नरकवासी प्रवेशले ॥ गारुड्याचा खेळ केला ॥ तुका विमानारूढ झाला ॥ ४ ॥

५९ फकीर पहिला

भला संतनका संग, खावे निजबोधनकी भंग ॥ सदानंद नमो दंग ॥ ऐसे मलंग फकीर है ॥ १ ॥ लियो संतनकी दुमाला ॥ मेरा तुटे भवजंजाला ॥ कहे जनार्दन कंगाला ॥ फकीर हो रहा है ॥ २ ॥

६० सफेद कलंदर

सफेद कलंदर फकीर ॥ बाबा सफेद कलंदर फकीर ॥ धृ० ॥ कामक्रोध मद मत्सर काटो ॥ उन्मनी ज्या घर बैठो ॥ मारो आसन बैठो त्रिकुटपर ॥ कहतारकी जिकीर ॥ १ ॥ अंदर भगवा कियोरी बाबा ॥ जोग जुगुत भरपाई ॥ अल्लाके नामपर लगन लगाई ॥ चुकी कमलवर लिखीर । २ ॥ ऐसी फकीरकी थोरी ॥ बाबा जात कुल सब तोरी ॥ कहत कबीर सुन भाई साधु ॥ सीताराम गुरु पीर ॥ ३ ॥

६१ मलंग फकीर पहिला

संतनके संग ॥ खावे निजबोधनका भंग ॥ सदा आनंदमों दंग ॥ ऐसा मलंग फकीर ॥ १ ॥ ग्यानके मैदान खडे ॥ शमदमसे आन लढे ॥ बहोतांके तखत चडे ऐसा मलंग फकीर ॥ २ ॥ किया संतनका धुमाळ ॥ तेरा पिता बहु जंजाल ॥ ऐसा एकनाथ कंगाल ॥ ऐसा मलंग फकीर ॥ ३ ॥

६२ मलंग

नजर कर साईजीके बाबा दूरथी तमासा देख ॥ ललकरी फांसा लेके बैठे ॥ आगन ठेकन भेद ॥ काय भुला येक देख ॥

आखों मारत डांगो बाजार ॥ दमरी चमरी जो न भुला ॥ सोत आधो हीलत खावें ॥ नाहीं बुलावत किसे बुवा ॥ आपही मत जाय ॥ कहे तुका आशके संग ॥ फिर गोते खाय ॥ १ ॥

६३ जोगी पहिला

जगजोगी जगजोगी जागे जागे बोलती ॥ १ ॥ जागत जगदेव राखा कांहीं भाव ॥ जगजोगी० ॥ २ ॥ अवघा क्षेत्रपाळ पूजावा सकल ॥ जगजोगी० ॥ ३ ॥ पूजापत्र कांहीं ॥ फळ पुष्प तोय ॥ ॥ जग० ॥ ४ ॥ बहुता दिसा फेरा ॥ आला या नगरा ॥ ॥ जग० ॥ ५ ॥ नको घेऊं भार ॥ धर्म तोचि सार ॥ जग० ॥ ॥ ६ ॥ तुका मागे दान ॥ द्यावें जी अनन्य ॥ जग० ॥ ७ ॥

६४ जोगी दुसरा

माझा वेडा तामसा जोगी ॥ देखिला गे माय ॥ विभूत चर्चुनी अंगीं स्मशानांत रहाय ॥ आरक्त लोचन ज्याचे ॥ पिंगट मिशा भूमीस दाढी लोळे ॥ बावरे ओंठ डोई लावूनि राख ॥ मोकळ्या जटा भिकेचे तुकडे ॥ मागुनि भोपळ्यांत खाय ॥ माझा वेडा तामसा जोगी ॥ देखिला ॥ गे० ॥ १ ॥ स्मशानांत ज्याचें राहणें ॥ राखेंत लोळे वाजवीतो एक पुंगी ॥ भोंवतालीं भूतें ॥ आतां खाईलसा दिसतो ॥ भय वाटतें माय ॥ माझा वेडा० ॥ २ ॥ वृषभवाहन गजचर्म मेखळावरी ॥ एक मृगाचें चर्म हांतरी भूमीवरी ॥ दुसरें वाघाचें चर्म घेई अंगावरी ॥ सहा चार अठरा माशा घवघवती अंगावरी ॥ धुळधुळ वाणी वसला ॥

टकमकागे माय माझा वेडा ॥ ३ ॥ तीनशें साठ ठिगळांची गोधडीवर ॥ शंभर गांव दोरी ॥ शिवली तो कुसरी ॥ वरी चक्राचे बुटे दिसे गोजिरी ॥ वेड्यानें आणिली चोरी ॥ असें वाटतें गे माय ॥ माझा वेडा० ॥ ४ ॥ खडबड मणी एककाळा ॥ त्याच्या ओंवुनि माळा ॥ जन्म जोड हातांत विभुतीचा गोळा ॥ अखंड ओढित भांग धुंद होउनि न्हाय ॥ वेडा० ॥ ५ ॥ न्याहाळून पाहतो वेडा दिसतो असे खुनी ॥ एकवीस मुंडक्यांची माळ दोरीस ओंवुनी ॥ गळ्यांत घालून बसला ओढी एक मणी ॥ ललाटीं अर्धा चंद्र लोक पाहती गे माय ॥ वेडा० ॥ ६ ॥ लोखंडाचें एक शस्त्र त्याला तीन धारा ॥ दुसरे कुऱ्हाडी वहानें वागही ॥ भुंभुम् वाजवी डमरूं हंस्रं येतें गे माय ॥ वेडा० ॥ ७ ॥ बुझवणतरी एक वृषभ त्यावर बसे जुनाट योगी ॥ योग निरंजनीं वसे ॥ त्याचें मागें लागला सिद्ध नागेश्वर ॥ नारायण दास म्हणे दावा मज वेड्याचे पाय ॥ वेडा० ॥ ८ ॥

६५ दरवेश पहिला

अल्ला तूही तूही रे मौला तूहीरे ॥ धृ ॥ बागम्यानें तबला बाजे घरमें नहीं कोई ॥ खाली हांडिमें चुवे कुडकुडे नाचन लागे डोई ॥ १ ॥ नारद तेरी गांड भरीबे अवरत मागे दान ॥ साठ सहस्र पोंगडे बजावे बच्चे दानोदान ॥ २ ॥ ब्रह्मा तेरी गांड भरिबे पढ गये चारी वेद ॥ सरस्वती खेल भया जब ब्रह्मा बेटीचोद ॥ ३ ॥ कहत कबीरा सुन भाई साधू ॥ ये पद है निर्वानी ॥ ये पदका कोई करेगा निंदा ॥ उसकूं नरक निशानीं ॥ ४ ॥

६६ दरवेश दुसरा

अल्ला तूही तूहीरे ॥ नबी तूही तूहीरे ॥ धृ० ॥ हमही मुंडा तुमही मुंडा, मुंडा तेरा बाप ॥ तेरे बापने गद्धा चोदा हमकूं लागे पाप ॥ १ ॥ बगलम्यानें तबल बाजे घरमे नहीं कोई ॥ खालीं हंडा चुवा बजावे नाचत लागे डोई ॥ २ ॥ सब देवनमें ब्रह्मा बडा पढता चारी वेद ॥ सरस्वतीसे हाल हुवा जब ब्रह्मा बेटी चोद ॥ ३ ॥ ढवळ गिरी पर्वतम्यानें शंभू कर्ता तप ॥ भिल्लीणीके गांठ पडी जब तब हुवा गप ॥ ४ ॥ पाराशरकी नुनी उठी जब धिवरण लगी मीठी ॥ जमुनामें संग भयो व्यास व्यास कर उठी ॥ ५ ॥ नारद बडा जुगत भारी औरत मागे दान ॥ साठसंवत्सर लडके किये होगये दानादान ॥ ६ ॥ गोकुळम्यानें राज करत है नाम रखा गिरिधारी ॥ सोळा सहस्र लवंड्या भोगे होये ब्रह्मचारी ॥ ७ ॥ मेरे साहेब उंचमाडी कपडा धुवा न जाय ॥ हातका साबण गिरगया तो फिरफिर गोते खाय ॥ ८ ॥ कपडा फाटे चमडा तूटे होगये सब सायास ॥ एका जनार्दनका बंदा दिलका दरवेश ॥ ९ ॥

६७ दरवेश तिसरा

अल्ला करेसो होवे बाबा ॥ करतारका सिरताज ॥ गाऊबछरे तिस चलावे ॥ १ ॥ यारी बघोन साज ख्याल मेरा साहेबका बाबा ॥ आपहुवा करतार ॥ २ ॥ व्हांके आगे चढे पिठ आप हुवा असवार ॥ जिक्कर करो अल्लाकी बाबा सबल या अंदर बसो ॥ कहे तुका जे नर बुझे सो भया दरवेश ॥ ३ ॥

६८ नानकशा पहिला

अल्ला रखेगा वैसाभी रहेना ॥ मौला रखेगा वैसा रहेना ॥ ॥ धृ० ॥ कोई दिन सिरपर छत्तर उडावे ॥ कोई दिन सिरपर घडा चढावे ॥ कोई दिन तुरंग उपर चढावे ॥ कोई दिन पांव चलावे ॥ अल्ला० ॥ १ ॥ कोई दिन शक्कर दूध मलीदा ॥ कोई दिन अल्ला मागत गदा ॥ कोई दिन सेवक हाथ जोड खडे ॥ कोई दिन नजीक न आवे धेडे ॥ अल्ला० ॥ २ ॥ कोई दिन राजा पट अधिकारी ॥ एक दिन राजा कंगाल भिकारी ॥ कहत कबीर करतारी ॥ गाफल क्यों करता मगरूरी ॥ ३ ॥

६९ नानकशा दुसरा

जो कोई वसुधा दान दे आवे ॥ पूर्व जज्ञ करे करावे ॥ तीरथ वरतके स्नान ॥ नहीं नहीं हरिनाम समान ॥ १ ॥ जो कोई जाये हिलमीलगले ॥ कसी करवत लेकर मेरे ॥ दशद्वारके कोंडे प्राण ॥ नहीं नहीं हरिनाम समान ॥ २ ॥ काया कष्टवे कलेवर जीवे ॥ नाकुच खावे नाकुच पीवे ॥ गगन मण्डलमों तोरे ध्यान ॥ नहीं नहीं हरिनाम समान ॥ ३ ॥ आगली पिछली बात बतावे ॥ नेम धरमसे तन छपावे ॥ चारों वेद पढे पुरान ॥ नहीं नहीं हरिनाम समान ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं जब कृपा भई ॥ प्रेम भगवान हरदे धरलाई ॥ कहे निसदिन भजन भगवान ॥ नहीं नहीं हरिनाम समान ॥ ५ ॥

७० नानकशा तिसरा

समज उमजकर पग रख नहिं तो आगे मुष्किल है ॥ गुजरान करो गरीबीसे बाबा मगरूरीसे धोका है ॥ १ ॥ नरतन गये

तो पस्तावेगा फेर सुधरना लंबा है ॥ कई एक पडे पापकर्ममों बहुत जन्मका फेरा है ॥ २ ॥ ये तनु आच्छी सबसे दिखावें आरामसे ॥ शालदुशाले जोरू बच्चे भुलना नाहीं गजवजसे ॥ ३ ॥ भूल जावे तो नजिक ना मिले लंगोट कंबलकी ॥ जमदूतका शिरपर सोटा बरी बात नहीं होनेकी ॥ ४ ॥ चार खुंट है नगरि हमारी खानेकूं कुछ तोटा नहीं ॥ कहना हुशार तुमकूं कर कर घर घर फेरी करता नहीं ॥ ५ ॥ कहत कबीरा सुन भाई साधू हुशार होना अच्छा है ॥ ना सुने तो सोटा मारे हमकूं गरज क्या तेरी ॥ ६ ॥

७१ तुंबडीवाला

तुंबडीवाले गुरु समर्थ कोई नहिं हमारे साथ ॥ भजन करे दिनरात बाबा ॥ तुंबडी भर दे ॥ १ ॥ सुरत जायगी सरदी होयगी ॥ हो जायगी गर्दी बाबा ॥ तुंबडी भर० ॥ २ ॥ क्या कहते है खासा जैसा थिल्लरका मासा ॥ काल डालेगा फांसा ॥ ॥ तुंब० ॥ ३ ॥ अभिमानकी गाठ फेर पडेगा ॥ झट लेवो हरिनाम मीठा ॥ तुंब० ॥ ४ ॥ क्या कहता है गडबड हो जायगी ॥ सडबड अब छोड दे गडबड ॥ तुंब० ॥ ५ ॥ क्या कहता है ग्यान बाचे पोथी पुरान ॥ साधु ब्रह्माको ध्यान ॥ तुंबडी० ॥ ६ ॥ फेर आनेका नहीं तेरे हात कुछ नहीं बाबा तुंबडी ॥ ७ ॥ कहे धायाजीका पूत नाम रामजी प्रख्यात ॥ है आगरीकी जात ॥ उसकूं प्रसन्न गुरुनाथ ॥ तुंब० ॥ ८ ॥

७२ बोबडा

कानु तूं संबालले संबाल आपुल्या गाई ॥ आम्ही आपुलाल्या

घलांसि जातो भाई ॥ कानु तूं सं० ॥ धृ० ॥ कालले गौली गाय याली ॥ तिचा खलूचले लय लय गोल झाला ॥ सगल्या गौल्यांला गौल्यांला लय लय दिला ॥ मी गलीवले गलीवले ॥ मी गलीब म्हणून थोला दिला ॥ आतां कामले कामले ॥ आतां कामले कलतो माझा लौला ॥ कानु सं० ॥ १ ॥ तुम्ही थोल थोलले पातलाचे लेकु ॥ तुम्हांमध्यें मी गलीब आहें येकु ॥ माझी कैंचीले तुम्हांस आवल नाहीं ॥ काय थांगुले थांगुले ॥ काय थांगुले कांते मोलले पायीं ॥ कानु० ॥ २ ॥ तुझे काशेसले काशेशले ॥ तुझे काशसले पीतांवल पिंवलां ॥ हात जोलितो जोलितो जोलितो ॥ हात जोलितो मध्वनाथ बोला ॥ कानू तूं संवाल ॥ ३ ॥

७२ शिद्दी

ख्याल किया या मच्छलीवाले वले ॥ धुंडी दर्याव गोविंद महंमद ॥ १ ॥ शंखासुर दैत्य मारिया वल्ले ॥ लायो चारी वेद महंमद ॥ २ ॥ खेल खेलावे आवे गोविंद महंमद ॥ गोविंद महंमद ॥ धृ० ॥ सातो दर्याव एक वजुदा ॥ भेद निवाले लाये ॥ गोविंद महंमद ॥ ३ ॥ जप तप जमीन दलमले वले ॥ तब दिया पीठ महंमद ॥ ४ ॥ मार दैत्यासुर आगे वले ॥ जंगल जंगल फिरे महंमद ॥ ५ ॥ जब तक जमीन दलमले वले ॥ तब दिया उसे दान महंमद ॥ ६ ॥ कच्छप-रूपी भगवान वले । चीपचीप पकरी मिठी महंमद ॥ ७ ॥ सब देव म्यानें नरसिंह बुडाया वले ॥ भेदा मृगजस्तंभ महंमद ॥ ८ ॥ हिरण्यकच्छप दैत्य मारा या वले ॥ राखा भक्त प्रल्हाद

महंमद ॥ ९ ॥ बळराज सत्वा आगळ वले ॥ उसे दिया पातळराज्य महंमद ॥ १० ॥ खुजी सुरत ठेंगणी वले ॥ फिरे फकीरी हाल महंमद ॥ ११ ॥ परशराम माको मारीया वले ॥ फत्ते किया बापका बोल महंमद ॥ १२ ॥ दशरथका रामराणा वले ॥ राज्य दिया बिभीशन खान वले महंमद ॥ १३ ॥ नंदजीके किसन सावळे वले ॥ खेळे जमुनातीर महंमद ॥ १४ ॥ बौध्य सुरत लिया है खानी वले ॥ पाणी फत्तर हुअे महंमद ॥ १५ ॥ मेरा ना घोडा चढीये वले ॥ उसे कहे कलंकी गोविंद महंमद ॥ १६ ॥ एका जनार्दनीं यंवकर बोले ॥ तेरे दिदारकी भक्त मग्ने महंमद ॥ १७ ॥ गोविंद महंमद ॥ गोविंद महंमद ॥ १८ ॥

७४ बहुरूपी

एक भोरपी निर्गुण ॥ खेळे दारूण ॥ धृ० ॥ अहंकार ढोल वाजवून ॥ पाही दिक्षा बांधिल्या त्यानें ॥ त्रिगुण पेठ उभारून ॥ अर्ध अर्ध दोर लावून ॥ खेळ मांडून ॥ ९ ॥ आत्मा बहुरूपी चांगला ॥ चार शून्यें उडोन गेला ॥ निरालंबी तो बैसला ॥ दहावे द्वारीं खेळ मांडिला ॥ जन पाहून ॥ २ ॥ सत्रावी भोरपीण हाटी ॥ कास घालोनी ऊफराटी ॥ हातापायांची करूनि मिठी ॥ खेळत जाण ॥ ३ ॥ खेळे भोरपी निर्गुणाचा ॥ अंतपार नाहीं त्याचा ॥ दास म्हणे अनुभव याचा ॥ गुरुपासून ॥ एक भोरपी निर्गुण ॥ ४ ॥

७५ डौर (पंचनाद)

पांच नाद–चटपट चटपट चटपट चटपट ॥ खटपट

खटपट खटपट खटपट ॥ फटफट फटफट फटफट फटफट ॥ लटपट लटपट लटपट लटपट ॥ तळमळ तळमळ तळमळ तळमळ ॥

पहिला नाद—चटपट चटपट चटपट चटपट ॥ शिखा सूत्र सपाट ॥ विरजा होमिला दृष्टापरी अफूट ॥ तैसीची वायां केला ताडातोडी ॥ वृथा त्यजिली सूत शेंडी ॥ विषय वासना न संधी उपाधी गाढ श्रींपदा ॥ संन्यास घेतला काचा ॥ जिव्हा शिश्न वेचिलें लाचा ॥ विटंबु केला कायाचा ॥ या लागीं चटपट म्हणतात ॥ १ ॥

दुसरा नाद—खटपट खटपट खटपट खटपट ॥ शास्त्र परधना अलोट ॥ बांधोनि विपत्तिमोट ॥ सेना सुनाट धाववी ॥ वाद तर्का लावालावी ॥ भरला विषयांचे नानवी ॥ वरि वरि वृंदावन दिसें वरवें परी ॥ अंतरीं कडवट गा दादांनो ॥ या लागीं खटपट म्हणतात ॥ २ ॥

तिसरा नाद—फटफट फटफट फटफट फटफट ॥ या नादाची वाट नीट ॥ ओलंघुनी औठपीठ ॥ ऊर्ध्व पाठ भेदती मग पवन समरसोनी ॥ ब्रह्मरंध्रीं लीन होऊनी ॥ हा अभिमान वाटोनी ॥ झालें पण फुंजती ॥ तें ओखटें गा डौराकारा ॥ करूनि देहाचा मातेरा ॥ भरूं पाहतां सुषुम्नद्वारा ॥ परी असाध्य खरा तो मार्गू ॥ या लागीं फटफट म्हणतात ॥ ३ ॥

चवथा नाद—लटपट लटपट लटपट लटपट ॥ मिळवूनी शिष्यांचा थाट ॥ अद्वैतज्ञानाचा बोभाट ॥ भरला हाटजीवीं कैसा ॥ गुरुलोभें धनमान शिष्यलोभें अती लीन ॥ दोघांशीं

लटपट लागली पूर्ण ॥ कोणी कोणासी आवरेना ॥ या लागीं लटपट म्हणतात ॥ ४ ॥

पांचवा नाद--तळमल तळमळ तळमळ तळमळ ॥ धरणें पारणें निर्मळ ॥ तीर्थयात्रांलागीं चपळ ॥ घेतला पल जीविकेशीं ॥ नानावृत्ति आरंभिली ॥ नाना दैवतें पूजिलीं ॥ शेखीं काळें नरडी चेपिली ॥ दुःख तळमळें मा दादांनो ॥ या लागीं म्हणतात ॥ ५ ॥

ऐसे पांच भेद नादांचे ॥ मनीं धरा विवेकाचे ॥ ज्ञानदेव म्हणे निवृत्तीचे ॥ बोला वाचे हरिनाम दादांनो ॥ ६ ॥

७६ हलवाई

आम्ही हलवाई हलवाई ॥ करूं हरिनाम मिठाई ॥ आम्ही हल० ॥ धृ० ॥ त्रिभुवन भट्टीही स्थापून ॥ पेटविला ब्रह्माग्न ॥ त्रिविधकर्म काष्ठे जाण ॥ यांस दग्ध करून ॥ काया कढई करून ॥ ज्ञानघृत घालून ॥ शर्करा अनुभूति ही पाहीं ॥ करूं हरिनाम मिठाई ॥ आम्ही ह० ॥ १ ॥ शांति दुग्ध हें आटून ॥ खवा केला जाण ॥ अनुभव शर्करा मेळवून ॥ पेढे वर्फी सगुण ॥ जिलबी रुक्मिणीरमण ॥ कोमल मधुर गहन ॥ राधावल्लभ लाडू पाहीं ॥ करूं हरिनाम मिठाई ॥ आम्ही ह० ॥ २ ॥ गोविंद गोपाळ निर्मळ ॥ बत्तासा केवळ ॥ साखर फुटाणा वर्तुळ ॥ भाव केलें बळ ॥ दोअक्षरीं अवघा खेळ ॥ अनंत सोज्वळ ॥ केले पदार्थ ठायीं ठायीं ॥ करूं हरिनाम मिठाई ॥ आम्ही हल० ॥ ३ ॥ वाल्मिक शुक व्यास सुंदर ॥ पुरे दुकानदार ॥ हा एक त्रिकुटीचा

बाजार ॥ संत येतील फार ॥ दाही दिशेचे घेणार ॥ येती अति सत्वर ॥ ग्राहिक बहुविध येती पाहीं ॥ करूं हरिनाम मिठाई ॥ आम्ही ह० ॥ ४ ॥ आपुल्या आपुल्या शेरानें मनींचें मन भरून ॥ केशवदास बोले वचन ॥ गुरूकृपेची खूण ॥ ज्याला लाधेल विठ्ठल। कोण ॥ तेणें शोध करून ॥ आपली आपली ओळखुनी घ्यावी ॥ करूं हरिनाम मिठाई ॥ ५ ॥

७७ भांडा

माया छांड सुनोजी ॥ अच्छा भांड बनोजी ॥ धृ० ॥ ब्रह्मदेवने वेद पढाया माया लगी मिठी ॥ सरस्वतीके गले पडा उसकी गांड फाटी ॥ माया० ॥ १ ॥ विष्णूके गांड पीछे मायाका धंदा ॥ खेळ करते फसलपडी मीठी लगी वृंदा ॥ माया० ॥ २ ॥ महादेव बडादेव सब देवनका बाबा ॥ भिल्लिनीके पिछे लगा करता तोबा तोबा ॥ माया० ॥ ३ ॥ अहिल्याके देखनकू इंद्र भूल मर्दे ॥ गौतमनें गांड फाडी आंगपर हुवे फोदे ॥ माया० ॥ ४ ॥ सिताके चोरी करी रावनकू धक्का ॥ हनुमाननें नंगी करके जलादिया लंका ॥ माया० ॥ ५ ॥ हनुमान तो ब्रह्मचारी जपे रामनाम ॥ स्त्रीराजमों बायका गाबन करतां है बेफाम ॥ माया० ॥ ६ ॥ विश्वामित्र तप करे भये अनुष्ठानी ॥ मेनकानें गांड मारी हूई धुलदानी ॥ माया० ॥ ७ ॥ नारदने किसनसे एक औरत मागी ॥ नारदकी नारदी भई पोंगडे जनन लागी ॥ माया० ॥ ८ ॥ सोळा सहस्र नारी कान्हा गोकुळमें खेले ॥ राधिकाकूं छोडके रीसनीकूं भूले ॥ माया ॥ ९ ॥ जनार्दन साहेब मेरा सब खेळखेळा ॥ एकनाथ भांड होके रंडेसी मिला ॥ माया छांड सुनोजी ॥ अच्छा भांड बनोजी ॥ १० ॥

७८ बैरागी

हम तो बैरागी बैरागी ॥ सुरत रामसो लागी ॥ धृ० ॥ भाव तुवां धरूं ॥ भक्तिकथा नवरंग पेरूं ॥ हम तो० ॥ १ ॥ प्रेमटोपी सिरकूं ॥ चिन्मय टिळक लगावू नीरकूं ॥ हम तो०॥ २ ॥ केशवदास बैरागी ॥ आशा मनशा माया त्यागी ॥ हम तो० ॥ ३ ॥

७९ जागल्या

जागारे जागल्या भाई ॥ शेत पिकलें नवखंडी रोही ॥ पहांट झाली तूं निजलास काई ॥ धृ० ॥ मळा रोउनी मेंढी चारी ॥ कोल्हाटगाळ क्रीडा करी ॥ मज घालोनि पैलथडी ॥ जागारे० ॥ ॥ १ ॥ चारी कोन्हीं दाही दिशा ॥ शेत पिकलें आलें ब्रह्मरसा ॥ काळ झोडील तूं निजलास कसा ॥ जागारे० ॥ २ ॥ तुका म्हणे आम्ही जागलों ॥ एका सद्‌गुरुला शरण गेलों ॥ जन्मोजन्मींचें दुःख विसरलों ॥ जागारे जागल्याभाई ॥ ३ ॥

८० कापडी

पहालेंरे आजी पहालेंरे ॥ संतसंगें सुख आजी जहालेंरे ॥ १ ॥ आम्ही कापडीरे कापडीरे ॥ विघ्नें पळती बारा वाटे बापुडीरे ॥ ॥ २ ॥ समता कावडीरे कावडीरे ॥ माजी नामामृत भरलें आवडीरे ॥ ३ ॥ येणें ना घडेरे ॥ जाणें ना घडेरे ॥ तें रूप पाहतां कोंदाटलें चहूंकडेरे ॥ ४ ॥ नलगे दंडणेंरे नलगे मुंडणेंरे ॥ नाम म्हणतां कर्माकर्म खंडणेंरे ॥ ५ ॥ सुख फिटलेंरे दुःख मिटलेंरे ॥ बाप रखुमादेवीवरू विठ्ठलेंरे ॥ ६ ॥

८१ जोशी तिसरा

कलियुग खोटें आलेंगा दादा ॥ दुस्तर माणसें मोठींगा दादा ॥ हातीं धरलें पोटीं गा दादा ॥ झाली आचारहीन सृष्टि गा दादा ॥ १ ॥ क्रिया अवघी सांडिलीगा दादा ॥ मागील रीत मोडलीगा दादा ॥ असत्य प्रिया जोडलीगा दादा ॥ दिवसा मैथुनें होतीगा दादा ॥ २ ॥ तस्कर वाटा नेतीगा दादा ॥ स्त्रिया सांडूनी पतीगा दादा ॥ परपुरुषांशीं रमती गा दादा ॥ ऐसें अवघे वर्ततीगा दादा ॥ ३ ॥ विषयांसीं तूं त्यागीगा दादा ॥ धन इच्छा करितों गा दादा ॥ ईश्वर नावडे गा दादा ॥ केशव अनुहात रागें गा दादा ॥ ४ ॥

८२ जोशी चवथा

ऐका ऐका राजश्री ॥ धृ० ॥ आम्ही परात्पर जोशी ॥ सांगों आलों संतसभेसी ॥ माझें वचन ऐकारे मानसीं ॥ दृढ वचनेंसी परिसावें ॥ १ ॥ प्रजासन्मुखपटवाडी ॥ शेटे महाजन चौधरी ॥ वरी नगरी वसविली ॥ २ ॥ या या पंढरींत जोशी आलों ॥ होरा सांगोनियां गेलों ॥ माझें नाहीं कोणी ऐकिलें ॥ दगे पावले थोर थोर ॥ ३ ॥ सत्य मानीं माझिया बोला ॥ येथून तुझा शनैश्वर संपला ॥ जन्मगुरूचा पालट झाला ॥ संग घडला साधूचा ॥ ४ ॥ एका वायकोची संगत घडली ॥ त्यानें तुझी महती बुडाली ॥ शिळी भाकर सरोनि गेली ॥ गांठ पडली दरीद्राची ॥ ५ ॥ तिचा संग सांडीरे दादा ॥ बरवा चालेल तुझा धंदा ॥ साच मानीं माझीया शब्दा ॥ जेणें सर्वदा सुखी होशी

॥ ६ ॥ विवेक उदंडाचा मेळ मिळवावा ॥ संदेह तेलाचा घट भरावा ॥ हृदयीं तांब्याचा पाऊड द्यावा ॥ ओंवाळुनी मज जोशाशीं ॥ ७ ॥ जोशी सांगोन जातो होरा ॥ भोळ्या भाविकां लहान थोरा ॥ एका जनार्दनीं दृढ धरा ॥ जोशी परत गेलियावरी ॥ ८ ॥

८३ मुंडा

समाल यारो उपरतले दो मारोकी जूट ॥ नजर कर सारी राखे खाजावे लूट ॥ प्यार खुदाई प्यार प्यार न्यार खुदाईरे ॥ बाबा-जीकी रखूं दुवाही रे ॥ वहांके धुंडूं गण चावे ॥ आगल मुक्त न प्यार ॥ लडबड खडबड काहोका ॥ खाक चलावत मार ॥ कहे तुका सुनो लोका ॥ हम जीनोकें सात ॥ उसे कहीता देना ॥ तोही चढावे हात ॥ १ ॥

८४ खेळ्या पहिला

भीमातीरीं एक वसविलें नगर ॥ त्याचें नांव पंढरपूर रे ॥ तेथील मोकाशी चार भुजा त्याशी बायका सोळा हजार रे ॥ १ ॥ नाचत जाऊं त्याचे गांवा खेळ्या सुख देईल विसावा रे ॥ पुढें गेले ते विधांव झाले वर्णिती त्याची सीमा रे ॥ २ ॥ बळी आगळा पाळी लोकपाळा रीघ नाहीं कळिकाळा रे ॥ पुंडलिकानें केली पाटिलकी तो झाला दुःखा वेगळा रे ॥ ३ ॥ दोनी चहाट भरली घनदाट अपार मिळाले वारकरी रे ॥ ना जाऊं म्हणती आम्हीं वैकुंठीं जेणें देखिली पंढरी रे ॥ ४ ॥ संतसज्जनीं मांडलें दुकान ज्याला जें पाहिजे तें आहे रे ॥ भक्तिमुक्तीच्या साठीं कोणी न

पाहती तिजकडे रे ॥ ५ ॥ बहुत दिवस होती मज आस आजी घडले सायास रे ॥ तुका म्हणे होय तुमचेनि पुण्यें भेटूं तया पायांपाशीं रे ॥ ६ ॥

८५ खेळ्या दुसरा

देव छिनालका छिनालका ॥ खेळ खेळाडी बांका ॥ छंद बडा सुरवरका बेटा ॥ जाके झरूकेमें बैठा ॥ १ ॥ बडा धरमका दाता ॥ नहीं जाके पात कुछ नाता ॥ २ ॥ एकनाथका वाली ॥ उसकूं कोण देवे गाली ॥ ३ ॥ देव छिनालका ॥ छिनालका ॥ ॥ खेळ० ॥ ४ ॥

८६ खेळ्या तिसरा

जनीं वनीं एक जनार्दन दाता ॥ त्यासी नमन करूं आतां रे ॥ मन उन्मन जयास पाहतां ॥ त्याच्या चरणांवरी माथा रे ॥ १ ॥ नाचत पंढरीसी जाऊं रे खेळिया ॥ क्षराक्षरातीत पाहूं रे ॥ धृ० ॥ टाळमृदंग मेळवुनी मेळा ॥ गुरुवचनीं खेळ खेळा रे ॥ २ ॥ भक्ति वैराग्य कुंडलें श्रवणीं ॥ ज्ञानांकुशमुकुटमणी रे ॥ सप्रेम उटी आंगीं चंदनाची ॥ सत्त्वाची कास निर्वाणी रे ॥ ३ ॥ अष्टभावें खेळिये खेळताती ठाई ॥ घागऱ्या वाजती पायीं रे ॥ दया क्षमा दोन्ही चवऱ्या ढळती ॥ शांति सत्रावी पायीं रे ॥ ४ ॥ नाद निमाला शब्द खुंटला ॥ त्रिभुवनीं आनंद झाला रे ॥ एका जनार्दनीं शरण आला ॥ एकपण विसरला रे ॥ ५ ॥

८७ खेळ्या चवथा

बाराही सोळा गडियांचा मेळ ॥ सतरावा बसवंत खेळिया रे ॥ जाते पदराखो आणे टिपराया घाई ॥ अनुहात वाजे मोदळारे ॥ १ ॥ नाचत पंढरीये जाऊं रे खेळिया ॥ विठ्ठल रखुमाई पाहूं रे ॥ २ ॥ सां चहूं वेगळा अठरा निराळा ॥ गाऊं वाजवुनी येक चाळा रे ॥ विसरती पक्षी चारा घेणें पाणी ॥ तारुण्य देहभाव बाळा रे ॥ ३ ॥ आनंद तेथिचा मुकियासी वाचा ॥ बहिरे ऐकिती कानीं रे ॥ आंधळ्यासी डोळे पांगुळ्यासी पाय ॥ तुका म्हणे वृद्ध होती तरणे रे ॥ ४ ॥ नाचत पंढरी जाऊं रे खेळिया रे ॥ विठ्ठल रखुमाई पाहूं रे ॥ ५ ॥

८८ पोर

आतां ये रे धाकट्या मुला ॥ कशानें आलें थोरपण तुला ॥ उलीसेंच कीं रे दिसतें पोर ॥ ब्रह्मीं नाहीं लहान थोर ॥ तुला ब्रह्म ठाऊकें आहे ॥ सर्वांघटीं तेंचि पाहे ॥ ब्रह्मीं नाहीं भेदाभेद ॥ ऐसें बोलती चारीं वेद ॥ तुझा भेद गळाला ॥ सद्गुरूनें बोध केला ॥ भेद म्हणजे काय रे गड्या ॥ आत्मस्वरूप पाहिं रे वेड्या ॥ उलीसेंच पोर बाळ मोठें ॥ थोरपण असून चहाड खोटें ॥ माझें मग काय चहाड झालें ॥ ज्ञानामुळें गर्वाशी आलें ॥ गर्व जाईल कैशापरी ॥ सद्गुरूचें दास्य करी ॥ सद्गुरुकृपा तुलाच झाली ॥ भूतमात्रें भरूनि उरलीं ॥ तरी काय एक नेलें ॥ अविश्वाशीं बुडूनि गेलें ॥ विश्वास कायसारे केला ॥ हा तो पुराणीं झाला ॥ सद्गुरूविना तरेना प्राणी ॥

सांगे तरला आहे कोणी ॥ भजन तरी करावें केव्हां ॥ सोडूं मंत्री नाहीं गोंवा ॥ जावें तरी कोणे दिवशीं ॥ नेम नाहीं दिवसानिशी ॥ सद्गुरूसी शरण जाइनास तरी ॥ चौऱ्यांशींचे पडशील फेरी ॥ म्हातारपणीं भक्ति करूं ॥ आयुष्य काय तुझें आज्ञाधारू ॥ धाकुटेंपणीं भक्ति केली ॥ सद्गुरूची संगत झाली ॥ संगतीनें कोण कोण तरले ॥ महापातकी उद्धारिले ॥ पाहिलें तें कोळ्याचें पोर ॥ अजामेळ चोखा महार ॥ ऐसे तरले किती एक पोर ॥ भिती नाहीं रे गव्हारा ॥ जाबास जाब फार देतोस ॥ बोलूं नये तें बोलतोस ॥ उगाच रहा नाहीं तर देईन काठ्या ॥ अहंकाराच्या होशील खोट्या ॥ तुझा माझा वाद झाला कीं रे फार ॥ पांच पोरांनीं घेतलें घर ॥ पांच पोरें कोणाचीं ॥ आत्माराम गड्याचीं ॥ सारा खेळ त्याचाच कायरे ॥ खेळ खेळून निराळाच कीं रे ॥ हा खेळ तुला कशानें कळला ॥ निवृत्तिकृपें फळाशीं आला ॥

८९ महार

कां रे महारा मदमस्ता ॥ कां हो ब्राह्मणबावा भलतेंच भलतेंच बोलतां ॥ तुझे बापाचें भय काय ॥ मायबाप तुमचे न आमचे एकच हें ॥ एक ऐसें नको बोलूं ॥ निर्गुणापासून अवघें झालों ॥ निर्गुण तुला काय ठावें ॥ आत्मस्वरूपीं शोधून पहावें ॥ आत्मस्वरूप आम्हां कळेना ॥ नाहीं तरी संतांशीं शरण जा ना ॥ संतांशीं शरण गेल्यानें काय होतें ॥ चौऱ्यांशींचा फेरा चुकतो ॥ हें ज्ञान तुला कोणापासून प्राप्त जाहलें ॥ ज्ञानदेव म्हणे निवृत्तिप्रसादें कळून आलें ॥

१० महारीण पहिली

महारीणीचे बोल ऐका ॥ पायां पडते महारीण आली ॥ गांव वसाड पाडुं नका ॥ हकनाहक बसेल धक्का ॥ इतकें तुम्ही मनीं तरका ॥ पायां० ॥ १ ॥ ब्रह्माविष्णु दोन्ही बाळ ॥ महाकाळाचे हे काळ ॥ मज देखतां गोपाळ ॥ तें मज महारणी पासोनी ॥ पायां० ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं महारीण झालें ॥ सद्गुरूला शरण गेलें ॥ त्यानें आपलें स्वहित केलें ॥ जन्ममरण विसरलें ॥ पायां ॥ ३ ॥

११ महारीण दुसरी

पायां पडते महारीण आपली ॥ महारीण गेली वरच्या आळी ॥ महारीणीनें दिली अरळी ॥ जवळ आली काळाची फेरी गा ॥ १ ॥ माझें महारीणीचें ऐका ॥ जागे असा निजूं नका ॥ काळ करीतसे खेपा गा ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं महारीण ॥ करा चंद्रभागे स्नान ॥ घ्यावें पुंडलीकदर्शन ॥ पहावें विठ्ठलाचे चरणां ॥ पायां पडतें महारीण आली ॥ ३ ॥

१२ वैरागीण

हरीसंग लागुंगी ॥ वैरागण होऊंगी ॥ धृ० ॥ दंडकमंडलु कटीमृग छाला ॥ रामभजन गळां तुळसीके माला ॥ हरी० ॥ १ ॥ काया मोरी कंथा मन मोरी जोगा ॥ शामसुंदर जन वारस भागा ॥ हरी० ॥ कहत कबीरा आंतकी बारी ॥ राम बिना दुःख कोन निवारी ॥ ३ ॥

१३ भटीण

मी भटीण आलें रे भटा ॥ नको करूं रिकाम्या चेष्टा ॥ काय बोललासी चावटा ॥ उगीच कां करितोसी थट्टा ॥ मी भटीण० ॥ धृ० ॥ म्या भटणीनें तुज पाळिलें ॥ पाळिल्याचे बरेच उपकार फेडिले ॥ माझें मज आणून देतां त्यांत तुझें काय गेलें रे भटा ॥ मी भटीण० ॥ १ ॥ मजपासूनी वेद कीं रे झाले ॥ ते म्यां तुझ्या हातीं दिधले ॥ शंखासुरानें चोरून नेले ॥ माझ्या भयानें ते परत आणिले रे भटा ॥ मी भटीण० ॥ २ ॥ त्याच्याच आधारानें मी बोलत आहे ॥ बहु मस्ती आली तुला मला ठाऊक आहे ॥ आपलें अंतर शोधून पाहे रे भटा ॥ मी भटीण० ॥ ३ ॥ लहानाचा थोर तुला म्यांच रे केला ॥ नव अवतारांच्या हातीं दिला ॥ दहावा कलंकी रहिला ॥ तोही जाईल विलया रे भटा ॥ मी भटीण० ॥ ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं मी शरण ॥ भटाचें हरपलें मीपण ॥ उगाच गेला मौन धरून ॥ चैतन्यरूप पाहिलें रे ॥ भटा ॥ मी भटीण ॥५॥

१४ कंजारीण

होहोरी होहोरी हो ॥ लेवरे रसी होहोरी हो ॥ लेनेवाला है पर देनेवाला नहीं ॥ हो० ॥ देनेवाला हैं पर ॥ लेनेवाला नहीं ॥ हो० ॥ धृ० ॥ नीसंग आडती ॥ केतन तोडा ॥ आपकारी पाडवा आतां सान जोडा ॥ हो० ॥ १ ॥ तैलंगी वाढवा ॥ फुलवान फुलवा ॥ साधन करवा ॥ मन आशा फेडवा ॥ हो० ॥ २ ॥ फलवान नवरा ॥ अवती न तंगी ॥ नीतंग कोडता ॥ तंगीन अडी

॥ हो० ॥ ३ ॥ जनार्दन पडवा ॥ कंजारि लढावा ॥ कोंकणी करवा ॥ दातारु बरवा हो० ॥ ४ ॥

१५ कोल्हाटीण पहिली

आली कोल्हाटीण खेळाया ॥ सगुण, ही माया ॥ धृ० ॥ प्रपंचांत रोंविला वेळु ॥ चौशून्यांत मांडिला खेळु ॥ ब्रह्मा विष्णु तयाचे वाळू ॥ बांधिले पायां ॥ १ ॥ खेळे निर्गुणाचा कोलाटी ॥ सोहं शब्द ढोलकें पिटी ॥ उघडी चैतन्याची पेटी ॥ झाली सई बहुत दाटी ॥ चलावें पहाया ॥ २ ॥ श्रीहाट आउट गोल्हाट ॥ बरवें साधिलें आउट पीट ॥ उघडून चैतन्याची दृष्ट ॥ बरी बोलाया ॥ कोल्हाटीण बैसलीसे डोळा ॥ जाणे गुरुपुत्र विरळा ॥ नरहरी म्हणे पहा विठ्ठला । बरी बोलाया ॥ ४ ॥

१६ कोल्हाटीण दुसरी

अनादि निर्गुण पूर्ण परात्पर अभेद नमियेला ॥ काया वाचा मनें शरण गेलें मी त्याला ॥ मूळचा संबंध ठाव तेणें मजला दाखविला ॥ ज्ञान अंजन घालुनी प्रवृत्तिमार्ग खुंटाविला ॥ पूर्ण बोध बोध घोंटाविला ॥ १ ॥ कोल्हाटिण झालें ॥ बाई मी कोल्हाटिण झालें ॥ वेळू वेगळें ॥ बाई मी को० ॥ धृ० ॥ प्रवृत्तीचें वस्त्र फेडून सुखासुखीं रिझलें ॥ परात्पर, परपुरुष पाहून त्यापासीं मी गेलें ॥ अंगसंगती करूनि त्याचें सुख म्यां हरविलें ॥ अजरामृत म्यां सेविलें ॥ कोल्हाटिण झालें० ॥ २ ॥ आशा मनशा तृष्णा ह्या तिन्ही मिळविल्या रांडा ॥ भाव चौहट करूनिं येथे लावियला झेंडा ॥ करून उलट प्राणाचा क्रोध

तो मारिला मेंढा ॥ मग तो अहंकार मेंगा त्यांनीं या भुलविलें सोंगा ॥ को० ॥ ३ ॥ मागें सारून पायें मारिलीस उरफाटी उडी । भ्रांती लुगडें फिटोन गेले काया झाली उघडी ॥ दुरोनि आणुं भाव मिळूनि येथें मांडिली फुगडी ॥ झाली द्वैतपणाची घडी ॥ को० ॥ ४ ॥ परद्वार म्यां केलें जन्म सार्थक झालें ॥ पंचवीस दादुले हातीं म्यां धरूनि उठविले ॥ अंतरगृह सावलींत येउनि निश्चळ बैसले ॥ एकाजनार्दनी एकीं एकपण मुरलें ॥ जन्मजरामरण हरलें ॥ को० ॥ ५ ॥

९७ कोल्हाटीण तिसरी

आली कोल्हाटिण खेळाया ॥ सगुण माया ॥ आली कोल्हाटिण ॥ ध्रु० ॥ अगोदर जीवेश्वर कल्पिले ॥ नंतर बद्धमुक्त ठरविले ॥ विषयीं मुमुक्षु झाले ॥ कितिएक होतील आहेत मेले ॥ ईशापुढें जीव लाविले ॥ भजन कराया ॥ आली कोल्हाटीण खेळाया ॥ १ ॥. आगम निगम गुरूच्या संगे ॥ होऊनि प्रपंच विषयीं नंगें । सच्चित्सुखरूपीं रंगें ॥ मायाकृत भवभय हें भंगें ॥ तूं ब्रह्मब्रह्म तव अंगें ॥ मृगजल माया ॥ आ० ॥ २ ॥ विष्णु रुद्र वेल वोटवाती ॥ देवापुढें नित्य उजळती ॥ उपटुनि कान गाल दो हातीं ॥ शतशा नमन करूनी गाती ॥ आपण देव न जाणुनी जाती ॥ दगड पूजाया॥ आलि कोल्हाटिण० ॥ ३ ॥ एका धोतर रेशिमकांठीं ॥ एका न मिळे धडे लंगोटी॥ एकापुढें सलामी दाटी ॥ एका पोरें लागती पाठीं॥ हरिनाम धरारे कंठीं ॥ भव शमवाया ॥ आलि कोल्हाटिण० ॥ ४ ॥ सदसद्रुप वासना

होती ॥ देहीं पुण्य पाप दडवीती ॥ होणार जें दुःख सुख होती ॥ ज्ञान समूळ फिटली भ्रांती ॥ ब्रह्मनिष्ठा ब्रह्मचि गती ॥ समाधी ठाया ॥ आलि कोल्हाटीण० ॥ ५ ॥ शब्द स्पर्श रूप रस गंध ॥ यांचा सदा लागला छंद ॥ नाठवी मनीं सच्चिदानंद ॥ आपण पूर्ण सुखाचा कंद ॥ करूं नको नाना परीचा फंद ॥ कुगति भोगाया ॥ आलि कोल्हाटीण० ॥ ६ ॥

९८ गौळण पंचरंगी पहिली

आल्या पांच गौळणी पांच रंगाचे शृंगार करूनी ॥ धृ० ॥ पहिली गौळण रंग सफेत ॥ जशी चंद्राची ज्योत ॥ गगनीं चांदणी लखलखखीत ॥ ऐका तिची मात ॥ मंथन करित होती दारांत ॥ धरून कृष्णाचा हात ॥ ऐशा नटुनी० ॥ आल्या पांच गौळणी ॥ ॥ १ ॥ दुसरी गौळण भाळी भोळी ॥ रंग हळदीहून पिपळी ॥ पिवळा पितांबर नेसुनी आली ॥ आंगीं बुटेदार चोळी ॥ एक लहान तनु उमर कवळी ॥ जशी चांप्याची कळी ॥ ऐशा आल्या पांच गौळणी ॥ २ ॥ तिसरी गौळण रंग काळा ॥ नेसून चंद्रकळा ॥ काळे काजळ लेवून डोळां ॥ रंग तिचा सावळा ॥ काळी गळसरी लेउन गळा ॥ आलि राजस बाळा ॥ ऐशा नटु० ॥ ३ ॥ चवथी गौळण रंग लाल ॥ लाल लाल लालही लाल ॥ कपाळीं कुंकुं चिरी लाल भांगी ॥ भरून गुलाल ॥ मुखीं विडा रंग लाल ॥ जसें डाळिंबीचें फूल ॥ ऐशा आ० ॥ ४ ॥ पांचवी गौळण हिरवा रंग ॥ अवघ्या झाल्या दंग ॥ हिरव्या कांकणाचा पहा रंग ॥ आरशींत जडलें भिंग ॥ फुगडी खेळती कृष्णासंग ॥ एकनाथ ऽभंग ऐशा आल्या त्या नटोनी ॥ पांच गौळणी ॥ ५ ॥

९९ पांच भाषेची गौळण

गौळणी ठकविल्या ॥ गौळणी ठकविल्या ॥ एक एक संगतीनें ॥ मराठी कानडीया ॥ एक मुसलमानी ॥ कोंकणी गुजरणी ॥ अशा पांचिजणी ॥ गौळणी ठकविल्या ॥ धृ० ॥ गौळणी सुंदरी ॥ ॥ गौळणी सुं० ॥ गेल्या यमुनेतीरीं ॥ वस्त्रे फेडूनियां । स्नान करीत नारी ॥ गोविंदानें वस्त्रें नेलीं कळंबावरी ॥ स्नान करोनियां ॥ त्या आल्या बाहेरी ॥ गौळणी ठकविल्या ॥ गौ० ॥ ॥ १ ॥ लडोबा गोविंदा ॥ लडो० ॥ निरवाणी आज ॥ आडच्याह्लो पडच्याह्लो ॥ शीरफोडच्या न कोडो ॥ मारी कन्हया ॥ पानी खेळ्या न खेळो ॥ गौ० ॥ २ ॥ देखरे कन्हैया ॥ दे० ॥ मै इज्जतकी बडी ॥ कदम पकडूंगी ॥ मैयां कुटोजुडी ॥ मेरी चुनरी दे ॥ मेरी ले दुल्लडी ॥ गौळणी ठ० ॥ ३ ॥ देवकी नंदना ॥ दे० ॥ तूं एक श्रीपती ॥ उगडी हिंवाची तुज विनवूं किती ॥ पायां पडते बा ॥ मी येतें काकुळती ॥ माझी साडी दे ॥ घे नाकाचें मोतीं ॥ गौळ० ॥ ४ ॥ पाव गा दाताला ॥ पाव० ॥ तूं नंदाचा झीलो ॥ मांका फडको दी ॥ मी हिंवान मेलों ॥ घे माझे कायतो ॥ देवा पायां पडलों ॥ गौळणी ॥ ५ ॥ ज्योरे माधवजी ॥ ज्योरे० ॥ में शरण थई तनका कांकेपी ॥ बाप दयाळ तूंही ॥ मारी साडी आपो ॥ हातनी ले कंकणी ॥ गौळणी ॥ ठ० ॥ ६ ॥ इतकें ऐकूनी ॥ इतकें ऐ० ॥ देव बोले हांसोनी । सूर्या दंडवत करा कर जोडुनी ॥ नामा विनवितो ॥ म्हणे सारंगपाणी ॥ गौळ्या ऐक तूं ॥ धन्य तुझी करणी ॥ गौळणी ठक० ॥ ७ ॥

१०० गौळण बोबडी तिसरी

जात होतें पानियां तेथें मेतला सांवला ॥ दोयवल तोप मयुल-पिच्छांचा खांद्यावली कांबला ॥ १ ॥ काय थांगु तूंतें बाई काय थांगु तूंतें० ॥ धृ० ॥ गुलगें माझे फुतले मग मी ललत बैसले ॥ कुनिकुन आला सालंगपाणी ॥ मला पोतासीं धलिलें ॥ काय थांगु तूंतें ॥ २ ॥ मला पोतासी धलिलें ॥ सुख मोतं वातलें ॥ निवलतीचें किलपें कलुनी ॥ ज्ञानदेवा लाधलें ॥ काय थांगु तूंतें ॥ ३ ॥

१०१ गौळण चवथी

दुडिवरि दुडि गौळणी साते निघाली ॥ गौळण गोरस म्हणों विसरली ॥ १ ॥ गोविंद घ्या कोणी दामोदर घ्या गे तंव हांसती मथुरेच्या नारी गे ॥धृ० ॥ दुडिया माझारी कान्होबा झाला भारी ॥ उचंबळे गोरस सांडे बाहेरी ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं सबळ गौळणी ॥ ब्रह्मानंद न समाये मनीं ॥ ३ ॥

१०२ गौळण पांचवी

गोरस घेऊन सात निघाल्या गौळणी ॥ तंव ती कृष्णाची करणी काय करी तेथें ॥ झाला पानसरा ॥ मिठी घातली पदरा ॥ आधीं दान माझें सारा ॥ मग चला पंथें ॥ १ ॥ सर जाऊंदे परता ॥ मुळीं भेटलासी आतां ॥ नाट लागला संचिता ॥ खेपा खुंटलिया ॥ धृ० ॥ आसुडी पदरा ॥ धरि आणिक दुसरा ॥ येरी झोंबती करा ॥ काय वेडा होसी ॥ आलों गेलों बहु वेळां ॥ नेणा गोरा कीं सांवळा ॥ सर परता गोवळा ॥ काय बोलतोसी ॥ २ ॥

आम्ही येथें अधिकारी ॥ मागें केली तुझी चोरी ॥ आतां कळलिया-वरी ॥ मागें त्यांचे ॥ बोलिल्या हांसोनि ॥ आम्ही सासुर-वासिनी ॥ कारे झोंबसी दुरोनी ॥ करी मात कांहीं ॥ ३ ॥ वा या परनारी ॥ कैशा धरिशी पदरीं ॥ तया कळलियावरी ॥ तुज मज नाहीं जडला जिव्हारीं ॥ फाकों नेदी तया नारी ॥ जेथें वर्म तें धरीं जाऊं पाहे तियेचें ॥ ४ ॥ तया हातीं सांपडल्या हाटी पाठी ॥ चकविल्या कृष्ण मिळणी ॥ मिळाल्या त्यांही न फिरती ॥ तुका म्हणे खंती वायां न धरावी चित्तीं ॥ होतें तुमच्या सांचितीं वोढवलें आजी ॥ ५ ॥

१०३ सौरी पहिली

सौरी झालें बाई आतां नाहीं येथें कांहीं । आतां ना० ॥ धृ०॥ होउनि वेडी घालीं फुगडी ॥ गलोगलीं नाचे ॥ गलोगलीं नाचे ॥ मागें पुढें रूंदावलें झालें गणोबाचें ॥ १ ॥ होउनि उघडी घाली फुगडी ॥ जाउनी राउळांत ॥ संतसंग जाहल्यावरी पुरेल तुझा हेत ॥ २ ॥ तुका म्हणे सौरी झालें ॥ दादला मला भ्याला ॥ संग नसतां पोरें झालीं काय सांगु तुला ॥ ३ ॥

१०४ सौरी दुसरी

मी सुखाची कन्या झालें, वाढविली घरीं वाढविली घरीं ॥ देखतां पाहतां उचलुनि नेली चोरी ॥ उचलुनि० ॥ १ ॥ सौरी झालें बाई आतां करूं तरी काई, तरी कांई ॥ धृ० ॥ निज-सुखाचा पुत्र झाला जावा नणंदा घरीं ॥ जावा नणंदा घरीं ॥

पाहतां देखतां उचलुनि नेली चोरी ॥ उचलुनि नेली चोरी ॥ ॥ २ ॥ बारा सोळा मुलें झालीं आले सुना नातू ॥ आले सुना नातू ॥ शक्ति सर्व निघून गेली कंबरेवरि हातू ॥ कंबरेवरि हातू ॥ ३ ॥ कैंची बहिण कैंची माय अंतकाळी देखा ॥ अंतकाळीं देखा ॥ निदानींचे वेळीं तुज देव मारी हाका ॥ देव मारी हाका ॥ ४ ॥ लेंकुरवाळी बाईल म्हणे तोंड याचें झांका ॥ तोंड याचें झांका ॥ एका जनार्दनी दास विनवितो तुका ॥ विनवितो तुका ॥ ५ ॥

१०५ सौरी तिसरी

सौरी झालें बाई आतां करूं गत काई, करूं गत काई ॥ धृ० ॥ बयवी झालें बाई आतां भिन्न भेद नाही, भिन्न भेद नाहीं ॥ १ ॥ कासरा लावून सासरा मारला दादला टाकून आलें ॥ आत्मलिंग पाहुनियां मगरमस्त झालें, मगरमस्त झालें ॥ २ ॥ बांधून बुचडा माथां लाउन विभूतीचा पट्टा ॥ वि० ॥ आला गेला म्हटला नाही धरल्या चारी वाटा, धरल्या चारी वाटा ॥ ३ ॥ उभी शिंदळ घाली गोंधळ हाचि लाभ मोठा, हाचि लाभ मोठा ॥ मागें पुढें पाहूं नका वेगें काम लाटा, वेगें काम लाटा ॥ ४ ॥ लहानथोर म्हटला नाहीं जहालेंशी वेडी, जहालेंशी वेडी ॥ तुका म्हणे बसवी झालें परद्वार गोडी, परद्वार गोडी ॥ ५ ॥

१०६ सौरी चवथी

धन्य झाली भेटी ॥ नाचूं वाळवंटीं ॥ धृ० ॥ सौरा झालें भलें केलें मज पांडुरंगें ॥ मज पां० ॥ संसार घोर सांडून दूर नेलें

आपल्या संगे ॥ १ ॥ एकाएकीं महासुखीं निजलें एका सेजे ॥ निजलें० ॥ अवघा सखा दावी लोकां नाहीं दुजे माझें ॥ नाहीं० ॥ २ ॥ तुकया म्हणे नलगे येणें पुन्हां या संसारा ॥ पुन्हां ॥ तिळांजली देऊनियां नामीं केला थारा ॥ नामीं ॥ ३ ॥

१०७ सौरी पांचवी

सहा दादुले केले परि म्या ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ काया वाचा रमलें त्यासी ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ सौरी झालें सौरी सखे बाई झालें त्याची नवरी ॥ ध्रु० ॥ १ ॥ नग्न होऊनि भोगिला पुरुष म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ देतो गोड गोड खाया परि म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ सौरी झालें सौरी सखे बाई झालें त्याची नवरी ॥ २ ॥ केला संसार गोड परि म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ याचे मनाची पुरविली खोड परि म्यां ऐसा नाही देखिला दादुला ॥ सौरी झालें सौरी सखे बाई झालें त्याची नवरी ॥ ३ ॥ ऐसी नवरी झालें परि म्यां ऐसा नाहीं देखिला दादुला ॥ सौरी झालं सौरी सखे बाई झालें त्याची नवरी ॥ ४ ॥

१०८ अंबाबाई

तूं विटेवरि सखये बाई हो करी कृपा ॥ माझें मन लागो तुझ्या पायीं हो करी कृपा ॥ तूं सांवळें सुंदरी हो करी कृपा ॥ लावण्या मनोहरी हो करीं कृपा ॥ निजभक्तकरुणाकरी हो करी कृपा ॥ (चाल) पंढरपूरी राहिली ॥ डोळां पाहिली ॥ संतें

देखिली ॥ वरून विठाई वरून विठाई ॥ सच्चिदानंदें अंबाबाई हो करी कृपा ॥ करी कृपा उजाळि कुळदीपा ॥ बोध करी सोपा येऊन लवलाहीं ॥ येऊन लवलाहीं ॥ सच्चिदानंदें अंबाबाई हो करी कृपा ॥ ॥ १ ॥ तुझा देव्हारा मांडिला हो करी कृपा ॥ चौक आसनीं कलश ठेविला हो करी कृपा ॥ प्रेमचांदवा वर दिधला हो करी कृपा ॥ ज्ञान गादी दिली बैसावया हो करी कृपा ॥ वर बसविली आदिमाया हो करीं कृपा ॥ प्रेमपुष्पें आणिलीं पुजावया हो करी कृपा ॥ (चाल) काम क्रोध मद मत्सर ॥ दंभ अहंकार ॥ त्याचें बळ फार ॥ सर्व सुख देई सर्व सुख देई ॥ सच्चिदानंदें अंबाबाई करी कृपा ॥ उजाळि कुळदीपा, बोध करी सोपा, येउनि लवलाहीं येउनि० सच्चिदानंदें ॥ २ ॥ शुक सनकादिक गोंधळी हो करी कृपा ॥ नाचताती प्रेमकल्हाळीं हो करी कृपा ॥ उदो उदो शब्द आरोळी हो करी कृपा ॥ पुढें पुंडलीक दिवटा हो करी कृपा ॥ त्यातें मार्ग दाविला नीट हो करी कृपा ॥ आई दाविली मूळ पीठा हो करी कृपा ॥ (चाल) बाप रखुमादेवीवरू ॥ सुखसागरू ॥ त्याला नमस्कारू ॥ सर्व सुख देई, सर्व सुख ॥ सच्चिदानं० करी कृपा ॥ उजाळि कुळदीपा ॥ बोध करीं सोपा ॥ येऊनि लवलाहीं ॥ येउनि० ॥ सच्चिदानंदे अंबाबाई हो करी कृपा ॥ ३ ॥

१०९ मरी आई

कानगुळी मानगुळी सप टोपली ॥ आदिमाया नमो भगवती मानवी हो काय करून ठेविलीये ॥ निवांत देखिलीये ॥ १ ॥

मरी आईचा कोरडा वाजतो ॥ सिंहेवरी कोरडा वाजतो ॥ गाड्या-वरी कोरडा वाजतो ॥ धृ० ॥ चारी पुरुषार्थ प्रसंगीं घालुनी ॥ निरंजनीं पुंडलिकाचे द्वारीं बैसोनि ॥ भक्ति पुरस्करोनी ॥ निवांत देखिलिये ॥ २ ॥ मच्छे कच्छे वराहे नारसिंह वामने परसेरामे कृष्णे बौध्ये कलंकीये ॥ ३ ॥ सीते जान्हवीहो ॥ वैष्णवकुलाचा उद्धार करोनी ॥ चौवर्णाचे मळिवट भरोनी ॥ ४ ॥ अठराजणांची रांढोळी करोनी ॥ गाडे दृढ दैत्यांचा आहुती घेऊनी ॥ वळी बगाडे तुला देउनी ॥ ५ ॥ अनुहात ब्रह्मांड तुझा देव्हारा ॥ म्हणून तुला अर्पिला माय तरुवरा ॥ लिंबें घेऊनी नारळ मारा ॥ ६ ॥ ऐसी पूजयेली नरतनु ॥ भक्तासी करिसी विनवणु ॥ तैसें नव्हे रे ज्ञान अंजनु ॥ प्रसन्न होऊनिये खेळी प्रपंचभानु ॥ ७ ॥ अजून करसी मायें ठेंगणी ॥ त्या तरुवरांचे पानें ॥ आपडी स्वयंभूकानें ॥ वानें मौन व दुखणें ॥ जनार्दनीं धरोनि मन ॥ एका जनार्दनीं ॥ अंबे तुजला पांगीले जन ॥ ८ ॥ अंबा अंबिका प्रसन्न होउनी ॥ वैष्णवासी दर्शन देउनी ॥ सांवळें रूप प्रगटोनी ॥ वैष्णवांमाजी गर्जोनी ॥ सिंहनादें एकाजनार्दनीं भरोनि॥ अंबा निवांत राहिलिये ॥ मरी आईचा कोरडा वाजतो ॥ गाड्यावरी कोरडा वाजतो ॥ सिंहेवरी कोरडा वाजतो ॥ ९ ॥

११० कैकाडीण

कैकाई कैकाई दुरील माझा देश ॥ अलक्षपूर नगर तेथें आम्हां रहिवास ॥ सहज आम्ही बीजें केलें शकुन सांगावयास ॥ सांगितलें तेथें दादा धरि पायीं विश्वास ॥ धृ० ॥ प्रथमाचि मी

तव दादा कैकाडीण झाले ॥ जेथिंचें तेथिंचें येथें अवघें संचलें ॥ होतां घडामोडी नाहीं स्वरूप कालवलें ॥ कैकाई० ॥ १ ॥ काळाई गौरी आई नव्हे सांभळाई मच्छाई कूर्माई नव्हे बचाई नरसाई ॥ वामनाई परशाई नव्हे रामाई कृष्णाई ॥ बौद्धाई कलंकाई ॥ नव्हे शकुन सांगों काई ॥ कैकाई० ॥ २ ॥ दिसे तें तें भूर दादा सांगों काय अंतीं ॥ चंद्र सूर्य क्षणामाजी दूर होउनी जाती ॥ चौदा मन्वंतरें दादा तींही भूर होती ॥ पाहतां अवघें दादा दूर अनुभवी प्रचीती ॥ कै० ॥ ३ ॥ कैकाई ऐसें बोलती घरोघरी । कैकई कैकाई ऐसें कोणी न विचारी ॥ धनधान्या पुत्रपौत्रीं हाचि सोस भारी ॥ विषयलोभासाठी दादा ठकल्या नरनारी ॥ कै० ॥ ४ ॥ सहज परिस दादा सांगेन हितगुज गोष्टी ॥ सांडुनियां मायाजाळ राहें निजदृष्टी ॥ सद्गुरुकृपें केशवरावजी कैकाईसी भेटी ॥ ५ ॥ एकांतीं लोकांत पडली निजवस्तूशीं मिठी ॥ कै०॥५॥

१११ ठकडी

शामसुंदर मूर्ति सांवळी ॥ उभी जणुं असे राउळीं ॥ ती आकाश ब्रह्मांड गिळी ॥ दादांनो ठकडी बायको आली ॥ भल्या-भल्यासी ठकवून गेली ॥ दादांनो ॥ ठ० ॥ धृ० ॥ चारी शून्यांचे वरतीं ॥ ज्ञानदृष्टीनें न्याहाळी ती ॥ चारी सूत्रें तिचे हातीं दादांनों ॥ ठ० ॥ १ ॥ बायको नव्हे पुरुष नव्हे ॥ दावी नाना रंग नटभाव ॥ जैसी आकाशीं वीज वा लवे ॥ दादांनों ॥ ठ० ॥ ॥ २ ॥ जे जे पाहुं गेले तिसी ॥ तिनें झोडापिलें तयांसी ॥ तुकाराम शरण तिशीं ॥ दादांनों० ॥ ३ ॥

११२ मुलगी

आरती ये ग धाकटे मुली ॥ हीच काग तुमची बोली ॥ घरादाराची हित करंते ॥ फुटक्या मटक्याचें जेविते ॥ अटक मटक नऊ वाटा ॥ येऊनी बस दास दारवंटा ॥ दास दारवंटा ते कोण ॥ तुझ्यांत गेले दोन ॥ फटक माझे सवती ॥ तुला सहाजण झोंबती ॥ पडेल षड्विकारांच्या हातीं ॥ षड्विकार कशानें जाती ॥ सद्गुरुचे पाय धर चित्तीं ॥ सद्गुरु काय देईल ग मला ॥ तन मन अर्पण करील तुझा ॥ संसार जाईल सारा ॥ उद्यां येईल काळाचा फेरा आम्ही नरनारी पतिव्रता ॥ विष्णुवर सत्ता ॥ मुक्ताबाईनें केला संग ॥ योगी खेळविला पांडुरंग ॥ १ ॥

११३ वऱ्हाडिणी

आलिया वऱ्हाडिणी बैसलिया टेंकी ॥ कोणता नवरा कोणी न ओळखी ॥ १ ॥ मी कोणाची मज सांगा कोणी ॥ वऱ्हाड आलिया वऱ्हाडणी ॥ २ ॥ कोणती वरमाय कोणता वरबाप ॥ कोणता नवरा कोणता मंडप ॥ ३ ॥ वऱ्हाड नव्हे हें स्वप्न गे माय ॥ बापरखुमादेवीवर धरा विठ्ठलाचे पाय ॥ ४ ॥

११४ लग्न

हळद वाटूं वाटिला पाटा ॥ अवगुणाचा नवरा हळदीनें उंटा ॥ १ ॥ नागवा नवरा नागवी नवरी ॥ दोघे बैसलीं चराचरीं ॥ २ ॥ नागव्या नवऱ्यानें नवरी नेसिला ॥ नागव्या नवरीनें नवरा वेढिला ॥ ३ ॥ सेजमंडपीं दोघांचे दोघें ॥ एका जनार्दनीं नाचती भोगें ॥ ४ ॥

११५ टिटवी

टिटवी यमाची तराळीन ॥ धृ० ॥ एका गांवावर नाहून ॥ एका नदींत विहिर पाहून ॥ तेथें टिटवी करी शयन ॥ दोन्ही पायांत खडा धरूंगा ॥ १ ॥ मरे चवगुल्यांची सून ॥ पाटलाचे चौघेजण ॥ कुळकर्ण्याची लाडकी सून ॥ आतां गांवांत राहिले कोण गा ॥ २ ॥ देशमुख देशपांडे चौधरी ॥ त्यांची गणना कोण करी ॥ शेकली देशमुखाची पोरी ॥ आता गांवांत नाहीं थोरी गा ॥ ३ ॥ कोणी कोणासी नाहीं जाण ॥ आतां नाहीं कोणाचे कोण ॥ ४ ॥ शेवटी नेऊन मारीन ॥ माझे संगे एक कामीन ॥ एकाजनार्दनी थोरपणा गा ॥ टिटवी० ॥ ५ ॥

११६ पिंगळा

पिंगळा महाद्वारीं ॥ बोली बोलतो देखा ॥ डौर फिरवीतो ॥ गुडगुड ऐका ॥ धृ० ॥ वरल्या आळिला ॥ तुम्ही सावध रहावें ॥ पाटीलबुवाला ॥ मग लाऊन सवें ॥ चिठ्ठी येईल बा ॥ मग पडेल ठावें ॥ १ ॥ मधल्या आळीला ॥ एक बायको फिरे ॥ तिजला तुम्ही साधा ॥ मग पडेल पुरें ॥ नाहीं तरी पाटीलबोवा ॥ तिची पळातिल गुरें ॥ २ ॥ आणिक एक वारे ॥ सुटेल तांतडी ॥ पाटीलबुवाची मग पडेल माडी ॥ तिचीं पांच पोरें ॥ लागतील देशोधडी ॥ ३ ॥ आणिक एक ऐका ॥ कैंचे नवल झालें ॥ गांवच्या पांड्यांनी ॥ पाटलास नागविलें ॥ साऱ्या कागदाचें ॥ शून्य एकच केलें ॥ ४ ॥ हिंडता फिरतांना ॥ एक शकुन सांगे ॥ त्याच्या सत्तेनें ह्या आळीस वागे ॥ संता घरचा बा ॥ एक तुकडा

मागे ॥ ५ ॥ हें जरी न ऐकाल ॥ तरी दुसरा येईल ॥ सरते शेवटीं वा ॥ काळ बांधुन नेईल ॥ काळा म्हणे बा ॥ आमचें काय जाईल ॥ ६ ॥

११७ बुलबुल

लखो बुलबुल है ॥ हवाजे तुमे मुबारखा ॥ धृ० ॥ झुटा तेरा जप भातरोटी गप ॥ सद्‌गुरुमें चप तुझे काल करेगा गप ॥ लखो बुलबुल है ॥ १ ॥ लागे सो मै लिया नाम ॥ हे जी सदा भरे काम ॥ चला आशा बेफाम ॥ तुझे कहां मिलेगा राम ॥ लखो० ॥ २ ॥ मुकुं आंगकूं लगाया राख ॥ आत्मा होवेगी नापाक ॥ भला आशा पे डुबलगे ॥ एका जनार्दनका बंदा ॥ लखो बुल० ॥ ३ ॥

११८ वटवाघूळ

पूर्वीं पंक्तीस केला भेद ॥ नाहीं अंतःकरण शुद्ध ॥ झालें वट-वाघूळ प्रसिद्ध ॥ वटवाघूळ झालें बाई ॥ करावें काई ॥ उपाय नाहीं ॥ वटवाघूळ० ॥ धृ० ॥ १ ॥ वटवाघूळाचा जन्म घेऊन ॥ घेतलें उफराटें टांगून ॥ तोंडीं नरक भरला जाण ॥ वटवाघूळ ॥ ॥ २ ॥ वटवाघूळांची यातना मोठी ॥ भोगिल्या लक्ष चौऱ्यांशीं कोटी ॥ जन्ममरणाच्या तुटल्या गांठी ॥ वट० ॥ ३ ॥ एका-जनार्दनीं वटवाघूळ झालें ॥ सद्‌गुरुला शरण गेलें ॥ जन्ममरण चुकविलें ॥ वटवाघूळ झालें बाई ॥ ४ ॥

११९ काऊ

पैल तो काऊ कोकतसे ॥ शकुन ग माय सांगतसे ॥ धृ० ॥

उड उड रे काऊ ॥ तुझे सोन्याचे मढवीन पाऊ ॥ पाहुणे परि राऊ ॥ घरीं कैं येती ॥ १ ॥ दहीं भाताची उंडी ॥ लाविन तुझ्या तोंडीं ॥ जीवा पडीवऱ्याची गोडी ॥ सांग वेगी ॥ २ ॥ दुधा भरून वाटी ॥ लावीन तुझे ओंठीं ॥ प्रत्यक्ष सांग गोष्टी विठ्ठ येईल कैं ॥ ३ ॥ आंबीया डाहाळी ॥ फळें चोखी रस आंवळी ॥ आंजींचे रे काळी ॥ शकून सांगे ॥ ४ ॥ ज्ञानदेव म्हणे ॥ जाणिजे ये येणें खुणें ॥ भेटूं पंढरिराणे ॥ शकुन सांगें ॥ ५ ॥

१२० मैना

तोती मैना राधे कृष्ण ॥ तोती मैना राधे कृष्ण ॥ राधे कृष्ण बोल ॥ तोती राधे कृष्ण बोल ॥ धृ० ॥ येकही तोती धूंडत आई लाकटकी वानी मोल ॥ तोती मै० ॥ १ ॥ दाना खावे तोती पाणी पीवे ॥ पिंजरमें करित कल्लोळ ॥ तो० ॥ २ ॥ मीराके प्रभू गिरिधरनागर ॥ हरिके चरण चित डोल ॥ तो० ॥ ३ ॥

१२१ पोपट

पढो माझ्या आत्माराम ॥ राधा कृष्णाचें हें ध्यान ॥ पिंजऱ्यामध्यें गुंतलासी ॥ सोडवील कोण ॥ पढो० ॥ धृ० ॥ चौऱ्यांशीं लक्ष योनी ॥ वनीं तूं तरी हिंडशी ॥ प्रमदा विषफळीं ॥ अतित्वरें धांव घेसी ॥ ठेवूनीयां दोनी पक्षी ॥ पहाती तुज न्यावयासी ॥ पढो मा० ॥ १ ॥ पिंजरा घडवीला ॥ पंचभूतांचा कुसरी ॥ नवद्वारें सोळा सांधे ॥ प्रभा पडली भीतरीं ॥ लाविली प्राचीनाची दोरी ॥ बांधिला निजमंदिरीं ॥ पढो मा० ॥ २ ॥ हिरवा तुझा रंग ॥ गुंजावर्ण दोन डोके ॥ चोंच आहे तुझी

लाल ॥ बोल तुझा हा मंजूळ ॥ राघवा तूं बोल माझ्या ॥ सख्या अमोलिक बोल ॥ पढो० ॥ ३ ॥ अचल तूं चंचल मोठा ॥ हिंडे तीनही ताळ ॥ तुला जपला काळ बोक ॥ केव्हां घालिल गळ ॥ जरी जाशी उडोनियां ॥ पूर्वसुकृताचें फळ ॥ पढो० ॥ ४ ॥ सत्यगुरु दत्तदाता ॥ तारक मंत्र तुज देई ॥ तोच तुला सोडवील ॥ यम करील कायी ॥ पावशील चिंतामणी ॥ स्वामी तुकोबाचे पायीं ॥ मा० ॥ ५ ॥

१२२ पांखरूं

कृष्णा एक पांखरूं आहे ॥ तें मुखावीण चारा खाय रे ॥ डोळे नाहीं परि तें पाहे ॥ वाचेवीण सोय गाय रे ॥ १ ॥ सख्या त्याचें नांव कान्होबा कृष्ण म्हणती सर्व रे ॥ त्याचें वास्तव्य कोठें आहे ॥ पर नाहीं परि तें उडे रे ॥ २ ॥ तिही लोकीं हिंडतें त्रिभुवन त्याला थोडें रे ॥ त्याचे नखांत आकाश बुडे ॥ तें सन्मुख चहूंकडे रे ॥ ३ ॥ अहो त्याला मायबाप दोन्ही नाहीं रे ॥ एकपणेंविण पाहती जनार्दनाचे पाय रे ॥ ४ ॥

१२३ कुत्रें

ये रे कुत्तु ये ॥ आम्हा विटाळ करूं नको ॥ आपली भाकर घे ॥ दे रे धन्या दे ॥ विटाळ राहिला तुजखालीं ॥ आवरून आपला घे ॥ आतां हें कुत्रें मातलें ॥ मीच म्हणून गुंतलें ॥ फार गांड मोठी केली ॥ जीवा तुझी खोट झाली ॥ उपाशीं मरतों पाहे बरें ॥ अमृताचें अंग सारें ॥ धर एक सकाळ काय खाशी ॥ तूंच मुद्दल कोठें रहासी ॥ एवढें ज्ञान झालें कोठें ॥ सद्गुरूचें देणें

मोठें ॥ सद्गुरु तुला आहे का रे ॥ सर्वांघटीं तोच की रे ॥ आम्ही तर म्हणतो कुत्रा तुला ॥ अविद्येनें धत्तोरा दिला ॥ ब्राह्मणासी अविद्या म्हणसी ॥ देह ब्राह्मण कैसा होसी ॥ श्रेष्ठ जन्म वेद बोलती ॥ एवढे भले तरी कां मरती ॥ हरिभक्त अमर होती ॥ अमर होती कळे कैसे ॥ आपण व्हावें तैसें ॥ तैसा होईनासी कां रे ॥ जातगोत पाहेनासी कीं रे ॥ हें ज्ञान तुला कशानें झालें ॥ ज्ञानदेव म्हणे निवृत्तिकृपे कळों आलें ॥ १ ॥

१२४ विंचू

विंचू चावला ॥ वृश्चिक चावला ॥ कामक्रोध विंचू चावला ॥ तम घाम अंगासि आला ॥ धृ० ॥ पंचप्राण व्याकुळ झाला ॥ त्याणें माझा प्राण चालला ॥ सर्वांगाचा दाह झाला ॥ विंचू चा० ॥ १ ॥ मनुष्य इंगळी अतिदारुण ॥ मज नांगा मारला तिनें ॥ सर्वांगीं वेदना जाण ॥ त्या इंगळीची ॥ २ ॥ ह्या विंचवाला उतारा ॥ तमोगुण मागें सारा ॥ सत्त्वगुण लावा अंगारा ॥ विंचू इंगळी उतरे झरझरां ॥ विंचू० ॥ ३ ॥ सत्यउताऱ्या येऊन ॥ अवघा सारिला तमोगुण ॥ किंचित राहिली फणफण ॥ शांत केली जनार्दनें ॥ ४ ॥

१२५ येडका

येडका मदन तो केवळ पंचानन ॥ येड० ॥ धृ० ॥ धडक मारिली नारदा ॥ केला रावणाचा चेंदा ॥ दुर्योधना मारिली गदा ॥ घेतला प्राण तो केवळ० ॥ १ ॥ धडक मारिली शंकरा ॥

केला ब्रह्मयाचा मातेरा ॥ इंद्रा चंद्रासी भेदरा ॥ लाविला जेणें ॥ तो के० ॥ २ ॥ भस्मासुर मुकला प्राणासी ॥ तेचि गति झाली वाळीसी ॥ विश्वामित्रासारिखा ऋपि ॥ नाडिला जेणें ॥ तो केवळ पं० ॥ ३ ॥ शुकदेवांनीं ध्यान धरोनि ॥ येडका आणिला आकळोनि ॥ एका जनार्दनाचे चरणीं ॥ लाविला ज्यानें ॥ तो के० ॥ येडका० ॥ ४ ॥

१२६ भूत

भूत जबर मोठें ग बाई ॥ झाली झडपण करूं गत काइ ॥ भूत० ॥ धृ० ॥ सुपचाटुचे केले देवऋषी ॥ या भूताने धरिली कशी ॥ भूत० ॥ लिंबू नारळ कोंवडा उतारा ॥ त्या भूतानें धरिला थारा ॥ भूत० ॥ २ ॥ भूत लागले नारदाला ॥ साठ पोरें झालीं त्याला ॥ भूत० ॥ ३ ॥ भूत लागलें ध्रुवबाळाला ॥ उभा अरण्यांत ठेला ॥ भूत० ॥ ४ ॥ एका जनार्दनीं भूत ॥ सर्वांठायीं सदोदित ॥ भूत जबर० ॥ ५ ॥

१२७ विटीदांडू

हवक दुबक तिबक पोरा त्रिगुण खेळ मांडूं ॥ खेळूं विटी दांडू ॥ धृ० ॥ सत्त्व विटी धरूनि हातीं धीर धरी दांडू ॥ भावबळें टोला मारीं भिऊं नको गांडु ॥ १ ॥ ब्रीदबळें खेळ खेळूं लक्ष लावी तिसी ॥ मूर्खापाशीं युक्ती नाहीं उडुनी गेली उशी ॥ २ ॥ ओकड लेंड मुंड नाळू पुढें आणि लेका ॥ भक्तिबळें खेळूं खेळ जनार्दनीं एका ॥ खेळूं वि० ॥ २ ॥

१२८ चेंडुफळी पहिली

झेला रे भाईनो झेला रे ॥ गुरूवचनें तुम्ही झेला रे० ॥ धृ० ॥ सहज चेंडू समानफळी ॥ खेळूं जाणे तो खेळिया बळी ॥ झेला रे० ॥ १ ॥ अभिमानाचा चढे तो खालता पडे ॥ हातचा चेंडू जाय मग चड-फडे ॥ झेल ॥ २ ॥ एका जनार्दनीं एकचि बोली ॥ गुरुपुत्र होय तोचि झेली ॥ झेला रे० ॥ ३ ॥

१२९ चेंडूफळी दुसरी

झेला रे झेला वरचेवर झेला ॥ हाताचें गमवितां पाठीं खाई टोला ॥ धृ० ॥ त्रिगुणाचा चेंडु हातीं झुगारा निराळा ॥ वहिलिया मनसुख लावी तेथें डोळा ॥ १ ॥ आगळा होउनियां घरी वरचेवरी ॥ चपळतेची जिंकी गड्या टाकी येरझारी ॥ २ ॥ हातीं सांपडल्यावरी बसुं न देती कोणी ॥ स्वारी माने स्वारी घेती वणवे करूनि ॥ ३ ॥ तुका म्हणे सुख पाहें तयाचें आगळें ॥ हरीशीं जिंकी तरी कोण एके खेळें ॥ ४ ॥

१३० हुतुतु

हुतुतु हूतुतु गड्या ॥ खेळ हुतु हुतुतु गड्या ॥ धृ० ॥ राम कृष्ण गोविंद हरिनारायण ॥ नित्य त्यांचे भजन करा रे ॥ १ ॥ हिरण्यकश्यप प्रल्हादपुत्र ॥ खेळतां आला हातघाई रे ॥ स्तंभ फोडुनि बाहेर [illegible] ॥ पित्या दीधली द्वाही रे ॥ २ ॥ राम रावण सन्मुख भिडतां बरवा खेळ मांडिला रे ॥ कुंभकर्ण इंद्रजित आखिया ॥ त्यांनीं दिधली द्वाहि रे ॥ ३ ॥ कौरवपांडव सम-

रंगणीं ॥ खेळिया चक्रपाणी रे ॥ कामक्रोध जीव मारा ॥ त्यांनीं दिधली द्वाहि रे ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं हुतुतु खेळतां ॥ मग रंगणीं पाहीं रे ॥ एकसे हुतुतु त्यांनीं बांधिले पूर्वी दिधली द्वाही ॥ हुतुतु० ॥ ५ ॥

१३१ भोंवरा

खेळे भोंवरा गे बाई भोंवरा ॥ राधिकेचा नवरा ॥ धृ० ॥ माझ्या भोंवऱ्याची आरी ॥ सप्तपाताळ त्यावरी ॥ फिरे गरगरां ॥ राधिकेचा नवरा ॥ खेळे० ॥ १ ॥ भोंवरा बनला निर्गुणी ॥ त्यावरी चंद्रसूर्य दोन्ही ॥ जाळी शंकर गवरा ॥ राधिकेचा नवरा ॥ खेळे० ॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं खेळिया ॥ भोंवरा खेळूनि पाहे चेलिया ॥ नाद देतो हरिहरां ॥ राधिकेचा नवरा ॥ खेळे भोंवरा ॥ ३ ॥

१३२ एकीबेकी

एकीबेकी पोरा सांग झडकरी ॥ एकी म्हणतां जिंकिसी बेकी म्हणतां हरी ॥ धृ० ॥ नव्हे कांहीं बाई झालें एक शून्य ॥ त्यासी फांटा फुटतां मग लेखा आलें जाण ॥ एका बेकी० ॥ ॥ १ ॥ एक दोन तीन पांच विस्तारिला जाण ॥ देहापासूनी सहस्रांवरी एक झाला पूर्ण ॥ एकी बेकी० ॥ २ ॥ एक ब्रह्म पूर्ण तेथें फाट झाली माया ॥ एकाजनार्दनीं नित्य लक्ष लावी पायां ॥ एकी ॥ ३ ॥

१३३ फुगडी

खेळ ग फुगडी नको जाऊं तूं रडी ॥ धृ० ॥ फुगडी खेळ गे तूं पिंगा ॥ आलिस माझ्या संगा ॥ फुगडी खेळ रे श्रीरंगा ॥

सोडून धांगडधिंगा ॥ खेळ० ॥ १ ॥ फुगडी खेळ गे फेराची हो बाईल दिराची ॥ लज्जा सांड गे मनाची ॥ गांवच्या लोकांची ॥ खे० ॥ २ ॥ फुगडी खेळ गे लाखोटा ॥ धर माझा आंगोठा ॥ वळकट घाल गे कांसोटा ॥ सोडून चारी वाटा ॥ खे० ॥ ॥ ३ ॥ फुगडी खेळ गे शिवशक्ती ॥ हरिनामाची भक्ती ॥ तुकया स्वानंदें गर्जती ॥ द्रौपदीच्या कीर्ती ॥ खेळ० ॥ ४ ॥

१३४ फुगडी दुसरी

फुगडी फू ॥ बाई फुगडी फू ॥ धृ० ॥ फुगडी घालितां उघडीं राहे ॥ लाज सोडुनी एका एकीकडे पाहे ॥ १ ॥ फुगडीच अवघें मोडी रे ॥ तरीच गोडी संसार तोडी रे ॥ २ ॥ मागें जैसी केलीस होती पोटीं ॥ ते उच्चारोनि उच्चारी होटीं ॥ ३ ॥ त्रिगुणाची वेणी तुझे उठते पाठीं ॥ सांवरोनि धरी घाली मळबंदी गांठीं ॥ ४ ॥ आगळें पाऊल जिंकी एका एक ॥ पावसी मान हे मानवती तीन्ही लोक ॥ ५ ॥ तुका म्हणे तुजमध्यें एक भाव ॥ समतुक भार घेऊं पावो उंच ठाव ॥ ६ ॥

१३५ फुगडी तिसरी

फुगडी फू बाई फुगडी फू ॥ धृ० ॥ फुगडी फू ॥ सवती माझे तूं ॥ हगून भरलें धू ॥ तुझे ढुंगणावरी थू ॥ १ ॥ फुगडी घेतां आले हरि ॥ चल उठ जाऊं लवकरी ॥ हातपाय बंबाळी जाती ॥ ढुंगण घोळितां लागे माती ॥ २ ॥ सरला दम पांगले ॥ पाय ॥ पाय ॥ अजूनी तरी घोळशी काय ॥ म्हणे अजून तरी ॥ हरिभजन नित्य करीं ॥ ३ ॥

१३६ फुगडी स्वरथी

फुगडी फू वाई फुगडी फू ॥ धृ० ॥ एक भाव मांडे वाई ॥ द्वैत नाम सांडी ॥ १ ॥ निजब्रह्म वाई ॥ परब्रह्म तूं गे ॥ २ ॥ हरि आला रंगा वाई ॥ वैष्णवांच्या संगा ॥ ३ ॥ चित्तमळ थूं गे वाई ॥ विषयावरी थूं गे ॥ ४ ॥ ज्ञानदेवा फुगडी वाई संसार उवडी ॥ ५ ॥

१३७ पिंगा

निराकाराचा आकार झाला ॥ त्यांतच माझा पिंगा जन्मला ॥ निराकारासी घेऊन आला ॥ माझा पिंगा घालितो धिंगा ॥ पिंग्यापासून शंकर झाला ॥ ढवळ्या नंदिवर बसून आला ॥ माझ्या पिंग्यानें धक्का दिला ॥ माझा० ॥ १ ॥ पिंग्यापासून मच्छ झाला ॥ शंखासुराचा प्राण घेतला ॥ चारी वेद घेऊन आला ॥ माझा० ॥ २ ॥ पिंग्यापासून कूर्म झाला ॥ पर्वत पाठीवर घेतला ॥ चौदा रत्नें घेऊन आला ॥ माझा० ॥ ३ ॥ पिंग्यापासून वराह झाला ॥ हिरण्याक्षाचा प्राण घेतला ॥ पृथ्वी वरती घेऊन आला ॥ माझा० ॥ ४ ॥ पिंग्यापासून नरसिंह झाला ॥ हिरण्यकश्यप दैत्य वधिला ॥ प्रल्हाद भक्त रक्षिला ॥ माझा० ॥ ५ ॥ पिंग्यापासून वामन झाला ॥ बलिसि दान मागूं लागला ॥ बळी पाताळीं घातला ॥ माझा० ॥ ६ ॥ पिंग्यापासून भार्गव झाले ॥ मातेचें शिर छेदियलें ॥ अवघे राजे नाहींसे केले ॥ माझा० ॥ ॥७॥ पिंग्यापासून राम झाले ॥ पितृवचन संभाळिलें ॥ रावण कुंभकरण मारिले ॥ माझा० ॥ ८ ॥ पिंग्यापासून कृष्ण झाला ॥

कंसाचा प्राण घेतला ॥ गोकुळ सोडून मथुरेसी आला ॥ मा० ॥ ॥ ९ ॥ पिंग्यापासून बौद्ध झाला ॥ दिलें जगन्नाथ नांव त्याला ॥ भक्तांनीं दहीं भात चारिला ॥ मा० ॥ १० ॥ ऐसा निराकाराचा पिंगा ॥ त्यांत माझा श्रीरंगा ॥ एकाजनार्दनीं पांडुरंगा ॥ माझा पिंगा घालितो धिंगा ॥ मा० ॥ ११० ॥

१३८ हमामा

हमामा पोरा हमामा ॥ घुमरी वाजे धमामा ॥ धृ० ॥ हमाम्याचे नादांनीं ॥ घुमरी वाजली रानीं ॥ १ ॥ हमाम्याची शीतळ शाई ॥ पोरा मेली तुझी आई ॥ २ ॥ कामक्रोध पोरा नाशी ॥ अहंकार बोंचा वाशी ॥ ३ ॥ बापरखुमादेवी वरासी ॥ पोरा वहिल्या गांवा जाशी ॥ ४ ॥

१३९ वेणू

याचे हातींचा वेणु कोणि घ्या गे ॥ या० ॥ गृहीं आपले मी करित होतें धंदा ॥ वेणु वाजविला नंदाचिया नंदा ॥ तल्लिन झालें या मुरलीचिया नादानादा ॥ याचे० ॥ १ ॥ याचा नवलाव सांगू मी काई ॥ चित्तवृत्ति वेधली याणें बाई ॥ संसृतिचा ठाव उरला नाहीं ॥ याचे० ॥ २ ॥ गृहीं सासुरवास मला भारी ॥ जावानणंदा गांजिती परोपरी ॥ याचे मुरलीनें ठकविल्या पोरी पोरी ॥ याचे० ॥ ३ ॥ तान्हें बाळक टाकुनि आल्यें घरा ॥ गृहीं सासू सासरा म्हातारा ॥ त्यानें केला या जिवाचा किं वारा ॥ याचे० ॥ ४ ॥ वेणू नोहे हें विष मला वाटे ॥ नाद ऐकूनी काम हृदयीं दाटे ॥ मध्वनाथाची मूर्ति हृदयीं भेटे भेटे ॥ याचे० ॥५॥

तीनशें साठ, साठ तुकड्यांचा ॥ चौरंग अमोल मोलाचा ॥ दोर गुंफिला, गुंफिला सच्याचा ॥ आकार तीन्ही लोकांचा ॥ चारी कमळें, कमळें विश्वमोहिनी ॥ केव्हांची० ॥ झालें मी मगन० ॥ २ ॥ लावुन दरवाजा, दरवाजा कारागीर ॥ बत्तीस शिपाई चौकीदार ॥ आणिक नव खिडक्या, खिडक्या चौफेर ॥ मेरुशिखरीं दशमद्वार ॥ तेंही गुप्त, गुप्त दावोनी ॥ केव्हां० ॥ ३ ॥ गिलावा रोगण, रोगण हो करूनी ॥ आंत तें सत्रावीचें पाणी ॥ रूप सुंदर, सुंदरी नाना योनी ॥ तेज फांकलें त्रिभुवनीं ॥ वर शिवशक्ती, शक्ती स्थापोनी ॥ केव्हां० ॥ ४ ॥ ऐसा चौरंग, चौरंग बनवीला ॥ कोंदणीं हिरा बैसविला ॥ शिवलिंग लोळे, लोळे गुरूचरणीं, केव्हांची विठ्ठलरुक्मिणी ॥ झालें० ॥ ५ ॥

१४३ रहाट

हुंडागी निघाली संसार ॥ वारिक माझा जुना ॥ ध्रु० ॥ दाराची गोधन कां तोडाना ॥ मजला रहाट करून कां द्याना ॥ माझे रहाटाकडे कां पहाना ॥ १ ॥ तुमचा बैल कां माराना ॥ मजला तांत करून कां द्याना ॥ माझे तांताकडे कां पहाना ॥ २ ॥ तुमची तलवार कां मोडाना ॥ मजला चात करून का द्याना ॥ माझ्या चाताकडे कां पहाना ॥ ३ ॥ तुमचा टाळ कां मोडाना ॥ मजला भिंगरी करून कां द्याना ॥ माझ्या भिंगरीकडे कां पहाना ॥ ४ ॥ तुमचीं वस्त्रें कां फाडाना । मजला पिंजून पिंजून कां द्याना ॥ माझ्या पिंजण्याकडे कां पहाना ॥ ५ ॥ पिंजुन पिंजुन केला पिळू ॥ नव इंद्रियां खेळू ॥ एकाजनार्दना पिळू ॥ ६ ॥

१४४ मोगरा

कैवल्यस्वरूप लाविंयेलें द्वारीं ॥ त्याचा वेल गेला गगनावरी ॥ १ ॥ मोगरा फुलला मोगरा फुलला ॥ फुलें वेचिता बहारू कळीयांसी आला ॥ मोग० ॥ २ ॥ मनाचियें मनीं गुंफियेला झेला ॥ बापरखुमादेवीवरू विठ्ठला अर्पिला ॥ मो० ॥ ३ ॥

१४५ फुलवरा

पिंड अंड ब्रह्मांड अंतरीं दैवत भिन्नाकृती हो ॥ शोधुनि पाहतां अवघें चराचर व्यापक घरसंपत्ती हो ॥ भेदभाव त्रिगुणाचा रजतम सत्त्वाची आरती हो ॥ चाल ॥ ऐसें जाणुन केला उभवणी ॥ द्वैत सांडोनी ॥ तोड ॥ परी तों हार मनीं आकळिला ॥ तुज म्यां फुलवरा बांधिला ॥ १ ॥ जय जगदंबे पूर्ण कदंबे जगविध बोधे देह तुज अर्पिला ॥ तुज म्या फुलवरा बांधिला ॥ धृ० ॥ आई भवानी थोर जाणुनि तुज म्यां उपासिलें हो ॥ खुळा पांगुळा करूनि आपणा जवळी बैसविलें हो ॥ हातीं परडी देऊन तीनें मज भिकेस लाविलें हो ॥ चाल ॥ उदो अस्ता भरे गरगरां फिरे भूतें वावरें ॥ तोड ॥ मज व्यर्थ शीण वाटला ॥ तुज० ॥ २ ॥ खंडोबासी नवस करूनी मुरली होऊन बैसली हो ॥ वारी भाग पोट भरेना बहु श्रम पावली हो ॥ आपुले जे कां सज्जन यांनीं भरीं भरली हो ॥ चाल ॥ वानाचियेपरी व्यर्थ गुरगुरी ॥ जाय चांचरी ॥ तोड ॥ सुखाचा लेश नाहीं लाधला ॥ तुज म्यां फुल० ॥ ३ ॥ माझे घरीं पाहुणा भैरव येऊन बैसला हो ॥ त्रिगुणाचा त्रिशूळ घेऊनि प्रपंच विस्तारिला हो ॥ जोग्या बोलावून पत्र पूजून भरड म्यां घातिला हो ॥

॥ चाल ॥ ऐसी वरदावळ ॥ सोसिली बळें झाली निर्फळ ॥ तोड ॥ सुखाचा लेश नाहीं लाधला ॥ तु० ॥ ४ ॥ मुंजाबाचा डाक भरोनी मेसाई जाळविली हो ॥ त्रिगुणाचा तिवय करूनी त्यावर बैसविली हो ॥ धूप दीप नैवेद्य अर्पूनी पंचारती केली हो ॥ चाल ॥ तिनें जोडिलें बहु जाचिलें ॥ तोड ॥ मग म्यां लोटुनि दिलें तिला ॥ तु० ॥ ५ ॥ ऐसें दैवत अनंत केलें नवस बहुत फेडिले हो ॥ तरी तें फळ कष्टी झालें शेवटीं गळां येऊन पडलें हो ॥ चाल ॥ झालें विटेवरी उदास ॥ धरिली कास ॥ तोड ॥ पंढरी पाहून जीव हर्षला ॥ तु० ॥ ६ ॥ वैकुंठाहून निधान त्याचे असती प्रियकर हो ॥ त्याची गांठ पडली त्याणें मग दिधला अभय कर हो ॥ चाल ॥ परात्पर सोयरा ॥ पुंडलीकें बरवा दिधला थारा ॥ तोड ॥ तेणें ॥ मज बुडतां हात दिधला ॥ तु० ॥ ७ ॥ डोळां घालुनि अंजन देउनी मग मी गेलें राउळीं हो ॥ विटेवरी जगदंबा एकाएकीं नयनीं देखिली हो ॥ मनोभावें मनोवृत्ती देहाची खुंटली हो ॥ ॥ चाल ॥ एकाजनार्दनीं भली ॥ द्वैत हरपली ॥ एक० ॥ तोड ॥ जन्ममरणपट फाटला ॥ तुज० ॥ ८ ॥

१४६ दळण

सुंदर माझें जातें ग फिरे बहुत ॥ ओंव्या गाऊं कौतुकें तूं येरे बा ॥ १ ॥ जीवशीव दोनी खुंट हो प्रपंचाचे नेटे हो ॥ लावुनि पांचीं बोटें तूं येरे बा ॥ २ ॥ सासू सासरा दीर तीसरा ॥ ओंव्या गाऊं भ्रतारा तूं येरे बा ॥ ३ ॥ बारा सोळा गडणी अवघ्या

कामिनी ॥ ओंव्या गाऊं बसुनां तूं येरे बा ॥ ४ ॥ प्रपंच दळण दळिलें पीठ भरिलें ॥ सासूपुढें ठेविलें तूं येरे बा ॥ ५ ॥ सत्त्वाचें आधण ठेविलें पुण्य वैरिलें पाप ॥ तें उतून गेलें ॥ येरे बा ॥ ६ ॥ जनीनें गाणें गाईलें ॥ कीर्त राहिली ॥ थोडासा लाभ होईल तूं येरे बा ॥ ७ ॥

१४७ गस्त

विठोबा चला चला मंदिरांत ॥ गस्त हिंडती बाजारांत ॥ विठोबा० ॥ धृ० ॥ रांगोळी घातली, घातली गुलालाची ॥ शेज म्यां केली पुष्पांची ॥ १ ॥ समया जळती, जळती अर्ध रात्रीं ॥ गस्त हिंडती हाकीमाची ॥ गळ्यामाधिं माळा, माळा मोत्याची ॥ गस्त हिंडती हकीमाची ॥ २ ॥ नामदेवाला सांपडलें माणिक ॥ घेतलें जनीनें हातांत ॥ घेऊनी गेली राउळांत ॥ गस्त हिंडत बाजारांत ॥ ३ ॥

१४८ चौघडा

पंधरा सतरांचा हो मेळा ॥ कारखाना झाला गोळा वाजविती आपुल्या कडा ॥ प्रेमबळा आनंदें ॥ १ ॥ झडतो नामाचा चौघडा ॥ झ० ॥ धृ० ॥ झडतो नामाचा चौघडा ॥ ब्रह्मीं ब्रह्मरूपींचा हुडा ॥ संत ऐकताती कोडा ॥ प्रेमबळां आनंदें ॥ झ० ॥ २ ॥ जनाबाई घड्याळ मोगरी ॥ घटका भरतां टोला मारी ॥ काळ व्यर्थचि गेला तरी ॥ गजर करी आनंदें ॥ ३ ॥ नामा दामा दोन्ही काळू ॥ नाराविंठादमामे फैळू ॥ चौघी सुना चारी हेळू ॥ कडकडा बोल उमटती ॥ झ० ॥ ४ ॥ गोंदाम्हादा करणी

करी ॥ नादें दुमदुमली पंढरी ॥ आबुबाई तूं तारीं ॥ मंजुळ स्वर उमटतो ॥ झ० ॥ ५ ॥ गोणाबाई नौबतपल्ला ॥ नाद अंबरीं कोंदला ॥ राजाई झांज मंजुळ बोला ॥ मंजुळ स्वर उमटतो ॥ झ० ॥ ॥ ६ ॥ तेथें चौका बारीदार ॥ काटवन विंजन जाणिजे सार ॥ अवघे झाडवणी महार ॥ उतरले पार संतांसंगें ॥ झ० ॥ ७ ॥

१४९ घोंगडी पहिली

ये रे घोंगडीच्या पांघरणारा ॥ गाई वळविणारा ॥ मनीं बसणारा ॥ पीतवसन वळकट कटीं कसणारा ॥ धृ० ॥ पाशुपत तनुसह कदंब सांवळी हरी हरी ॥ मधुर मधुर मुरली वाजविणारा ये रे० ॥ १ ॥ धरूनि राधिका पदरीं निजकरीं हरी ॥ विशदंती मधुरमधुर हंसणाऱ्या ॥ ये रे० ॥ २ ॥ भक्तां भाविकां अमृतमय करी हरी हरी ॥ भक्तजन निजहित गुज पुसणारा ॥ ये रे घोंगडीच्या पांघरणारा ॥ ३ ॥

१५० घोंगडी दुसरी

खेळत होतों सुरकवाडी ॥ माझी घोंगडी हरपली ॥ १ ॥ मा० ॥ धृ० ॥ कान्होबाच्या पडलों गळां ॥ येई गोपाळा देई झाडा ॥ येई गो० ॥ माझी घों० ॥ २ ॥ मी तो हर्षे उघडा झालों ॥ अवघा लोभ आहे रे ॥ मा० ॥ ३ ॥ तुका म्हणे बुद्धि सांचे ॥ ठायींचे ठायीं मजपाशीं ॥ ४ ॥

१५१ घोंगडा

वाकडा म्हणे कृष्णाच्या बापा मी एक देखिलें भूत रे ॥ त्याचें बीज पहिलें जळोनि गेलें शेपित राहिलें किंचित रे ॥ देहेंवीण

छळतो तेथेंच पिडतो त्या ठायीं असें मलमूत्र रे ॥ तेणें जिंकलें कोण कोणते त्यासीं जिंकणार कोणता रे ॥ १ ॥ घोंगडें माझें बोलणें कान्होबाचें ॥ घों० ॥ धृ० ॥ जुनाट जोगडा काळाचा वांकडा डोंगरीं राहतो भोळा रे ॥ झडपी लहावे नागवाचि धांवे पाठी लागला भिल्ल भोंडा रे ॥ कर्दळी खोपा उघडूनि झोपा पाहून भुललें तोंडा रे ॥ ज॰ अंधारीं महाभेसुरी आपाद याचा चालला लोंढा रे ॥ घों० ॥ २ ॥ कुलाला हाडाचा बाप चाहाडाचा अखंड घडतो मडकी रे ॥ त्यासीं एक बसु संचार झाला हिमालयाचें खडकीं रे ॥ बहु वेऱ्याची नवरी पाहुन जिवात भरली धडकी रे ॥ कुणी एकवेळीं पाठी लागली भेडसावीलें कडकी रे ॥ घों० ॥ ३ ॥ नंगाची खादीं नंगाची दडी अति हाडाचा ठेंगा रे ॥ त्यासी एक बहु संचार झाला येऊनि जडला अंगा रे ॥ सुता आंदाचा परा नंगीची चीरी फेडतो कांगा रे ॥ त्यासी एक कुट वृक्ष भेटला डांगांनीं मोडल्या टांगा रे ॥ घों० ॥ ४ ॥ गंगा मांद्री सांगली बरी रमला तपोवर्गा रे ॥ त्यासी एक पुत्र जळीं जन्मला त्यानें केली अठरा पर्वें रे ॥ तोचि साक्षी वेदोनारायण त्याचें बोलणें ॥ बरेंबरें कुरंगणीचे पाडस धुविलें मिराविलें अयोध्यापुरी रे ॥ घों० ॥ ५ ॥ डोळियाचे जवळी द्विज जन्मला तोंचि त्याचें वाहन रे ॥ बापा परासी एक तोंडांनीं आगळा तारकाई केली हनन रे ॥ शैल्या आत्म सौतीचा तनया तुझ्या हातीं त्याचें मरण रे ॥ दिवानदारी जो कां रमला नातवंड त्याचें गहन रे ॥ घों० ॥ ६ ॥ लंगोटबंधन डुंगातसे पुढें अंजनी जित काळ तोंडा रे ॥ रातींतून जेणें शेंपटासी बांधुन संकटीं

आणिला धोंडा रे ।। त्रिभुवनासी तो देवऋषि बाप ज्याचा चौतोंडींरे सोळासहस्र नारी भोगुन ब्रह्मचारी म्हणविसी लंडा रे ।। घों० ।। ७ ।। वाकडा यानें आणा घातला जाण उकलिल विरळागतू रे ।। आठ पदांची अष्टपदी गोइली तो एकासी अद्‌भुत रे ।। पदपदाचा अर्थ करी जो तो येक असे बहुश्रुते रे ।। एकाजनार्दनीं विनवीतसे भूत नव्हे कान्होबाचें सूत रे ।। घों० ।। ८ ।।

१५२ जोगवा

अनादि निर्गुण प्रगटली भवानी ।। मोह म्हैसासुर मर्दना-लागोनी ।। त्रिविध तापाची करावया झाडणी ।। भक्तां लागोनी पावसी निर्वाणीं ।। १ ।। आईचा जोगवा जोगवा मागेन ।। द्वैत सारोनी माळ मी घालीन ।। हातीं बोधाचा झेंडा मी धरीन ।। देहरहित वारीसी जाईन ।। आईचा जोगवा जो० ।। २ ।। नवविध भक्तीच्या करोनि नवरात्रा ।। करोनि निराकरण मागेन ज्ञानपुत्रा ।। दंभ सासरा सांडीन कुपुत्रा ।। करोन सद्भावें अंतरीं मुद्रा ।। आईचा जो० ।। ३ ।। पूर्ण बोधाची भरीन मी परडी ।। आशा मनशांच्या पाडीन दरडी ।। मनविकार करीन कुरवंडी ।। अमृतरसाची भरीन दुरडी ।। आईचा जो० ।। ४ ।। आतां साजणी झालें मी निःसंग ।। विकल्प नवऱ्याचा सोडियेला संग ।। काम क्रोध हे झोडियले मांग ।। केला मोकळा मार्ग सुरंग ।। आईचा जो० ।। ५ ।। ऐसा जोगवा मागोन ठेविला ।। जाउनी महाद्वारीं नवस म्यां फेडिला ।। एकाजनार्दनीं देखिला देखिला ।। जन्ममरणाचा फेरा चुकविला ।। आईचा जो० ।। ६ ।।

१५३ गुरगुडी

गुरगुडी घेतली आम्हीं ॥ नित्य बैसोनी मंगळधामीं ॥ गु० ॥ ॥ धृ० ॥ स्वात्मसुखाच्या नारळासी ॥ धीरमेरू जोडिला त्यासीं ॥ गुर० ॥ १ ॥ भक्ति प्रेमाचें जीवन भरी ॥ आंत वैराग्य बडबड करी ॥ गुर० ॥ २ ॥ अकर्माची चिलीम भरी ॥ दान अग्नि ठेविला वरी ॥ गुर० ॥ ३ ॥ स्वानुभवाची नळी जोडी ॥ कल्पना धूर सोडी ॥ गुर० ॥ ४ ॥ द्वैत जाळूनी केली ॥ केशवें गुरगुडी घेतली देख ॥ गुरगुडी० ॥ ५ ॥

१५४ पेठ

पुंडलिकें रचिली पेठ ॥ भूवैकुंठ ॥ पुंड० ॥ धृ० ॥ वैकुंठाहुन श्रीहरि ॥ आले चंद्रभागेतीरीं ॥ कर ठेवूनी कटावरी ॥ समपदीं नीट ॥ पुंडलिकें० ॥ १ ॥ दिव्यरूप मनोहर ॥ कांसे शोभे पीतांबर ॥ गळां वैजयंती हार ॥ माथां मुगूट ॥ पुंड० ॥ २ ॥ कौल दिला पुंडलिकानें ॥ यारे यारे अवघे जण ॥ नाम सौदा भरा केणें ॥ करावी लूट ॥ पुंडलिकें० ॥ ३ ॥ दिंडी पताकांचे भार ॥ वैष्णव मिळाले अपार ॥ करिती नामाचा गजर ॥ कलकलाट ॥ पुंड० ॥ ४ ॥ ऐसा ठाव नाहीं कोठें ॥ देव उभाउभी भेटे ॥ खळां तळमळ पाझर सुटे ॥ सद्गदित कंठ ॥ पुंड० ॥ ५ ॥ सर्व गोकुळींची रचना ॥ संग घेउनि यादव राणा ॥ गोपाळपुर वसविलें जाणा ॥ सुंदर बेट ॥ पुंड० ॥ ६ ॥ आषाढी कार्तिकी महापरवणी सुरवरदेव येताती धांवुनी ॥ अठ्यांयशीं सहस्र ऋषि मुनी ॥ मिळाला थाट ॥ पुंड० ॥ ७ ॥ ब्रह्म नाहां पंढरी ॥ कर्म ब्रह्म

काशीपुरीं ।। ओढ्या जगन्नाथ नगरीं ।। अन्न ब्रह्म स्पष्ट ।। पुंडलिकें० ।। ८ ।। उत्तम नरदेहा येऊनी ।। पांडुरंग पहावा नयनीं ।। ऐसें दैवत त्रिभुवनीं ।। नाहीं कोठें ।। पुंडलिकें० ।। ९ ।। विनंवी कृष्णदास सकळांसी ।। धरा निश्चय मानसीं ।। ठाव देईल चरणापासीं ।। सन्निध निकट ।। पुंडलिकें रचिली पेठ ।। भूवैकुंठ पुंडलिकें रचिली पेठ ।। १० ।।

१५५ शिमगा पहिला

सत्त्वगांठी उमगा ।। तेणें सफल होईल शिमगा ।। तुम्ही हेंच गाणें गा ।। १ ।। तुम्हीं हांसूं नका ।। तुम्हीं हांसूं नका ।। धृ० ।। भूत सभेची कारटीं ।। विषय गोवऱ्या चोरटी ।। उतारा कुकर्माची राहटी ।। तुम्हीं हांसूं नका ।। हांसूं नका ।। २ ।। जागोजागीं थांबा ।। अवघ्या मिळोनी मारा बोंबा ।। न जळे एरंडाच्या कोंबा ।। तुम्हीं हांसूं नका ।। हांसूं नका ।। तु० ।। ३ ।। गांवाचा पाटील कोळी ।। कोळीबाची पिकली पोळी ।। तुमची पाजळुं द्या होळी ।। तुम्हीं हांसूं नका० ।। ४ ।। ओटींत घेऊनी गुलाल ।। सख्या मेहुणीसंगें भुलाल ।। तिचा नवरा मोठा जलाल ।। तुम्हीं हांसूं नका ।। तुम्हीं हांसूं नका ।। ५ ।। एका जनार्दनीं पोस्त ।। गाणें गातां व्हाल मस्त ।। नाहीं तर भडवे समस्त ।। तुम्हीं हांसूं नका ।। ६ ।।

१५६ शिमगा दुसरा

साजणी शिमगा मी गातें गे ।। मन माझें मी डोळां पाहतें ।। धृ० ।। सहाजण मारून, साजण धरितें ।। साजणासंगें

शिमगा मी करितें ॥ पाचासंगें चवथीला नेतें गे ॥ मन० ॥ ॥ १ ॥ गगनांत डोहो भरपूर भरला ॥ स्वरूपाच्या लाटेंत साजण धरला ॥ चिन्मय राहाटांत मनोरथ पुरला ॥ पाहून दंग मी होतें गे ॥ मन० ॥ २ ॥ दोहीं हातीं पिचकाऱ्या धरिल्या गे बाई ॥ नवरंगीं भरल्या त्या शोधित जाई ॥ शुभ्र अभ्रामध्यें झळकतें काई ॥ रंगांत रंगून जातें गे ॥ मन मा० ॥ ३ ॥ शिमगा तुम्ही उमगा जा जाहो कोणी ॥ जाईल शिमगा मग होईल हानी ॥ मारून बोंब सांगतें कानीं ॥ नरहरिला महिपती ध्यातो गे ॥ मन मा० ॥ १ ॥

१५७ दसरा पहिला

पवित्र सुदिन उत्तम दिवस दसरा ॥ सांपडेल तो साधा आजी मुहुर्त बरा ॥ गर्जा जयजयकार हरि हृदयीं धरा ॥ आळस नका करूं सांगतों लहान थोरा ॥ १ ॥ याहो याहो बायांनो निघाले हरि ॥ सीलंगणा वेगीं घेऊनि आरत्या करीं ॥ ओंवाळूं श्रीमुख वेदीं पाउलें शिरीं ॥ आत्मदेव आपलें घरच्या घरीं ॥ धृ० ॥ अक्षयीं मुहुर्त आठवा मनीं साधे तेथें ॥ मग येरी गर्जे तैसें होतें जातें ॥ म्हणुनी मागें पुढें कोणी न पाहावें येथें ॥ सांडावें तें काम जाऊं हरि सांगातें ॥ बहुतां बहुतां रीती ॥ चित्तीं धरा हो मनीं ॥ नका गहिवरूं ऐका लज्जा कानीं ॥ ऐसीया संशयीं त्याच्या अभाग्यासी पार ॥ नाहीं नाहीं सत्य जाण निराधार ॥ मग वेळ घटका नये अजरामर ॥ कळलें असूंद्या मग पडतील विचार ॥ जयासाठीं ब्रह्मादिक पिसे ॥ उच्छिष्टाकारणें देव जळीं झाले मासे

आर्धांगी विश्वमाता लक्ष्मी बसे ॥ तो म्यां तुकया बंधु म्हणे अनायासें ॥ २ ॥

१५८ दसरा दुसरा

साजणी मंगळ दसरा ॥ आम्हांस झाला बाई ॥ धृ० ॥ करून घटाची स्थापना चिद्रुपदीप लाउनी जाण ॥ सोहंमाळ लावून घटा ॥ निजबीज पेरिलें ठायीं ॥ सा० ॥ १ ॥ नवविध भक्तीचे नव दिवस ॥ दहावा अद्वैत निजकळस ॥ अनुटात लावून त्यास वाद्य वाजे वनबाई ॥ साज० ॥ २ ॥ आत्मकांचन घेऊनि सुरा मनमेंढा मारून पुरा ॥ गेला मूळच्या निजघरा ॥ लीन झालें ॥ गुरुपायीं साजणी० ॥ ३ ॥ अंबर फोडुन चिदंबर झालें अंबर स्वारी करूनि आलें ॥ निजरूप होऊन ठेलें ॥ ओंवाळिलें बाई ॥ सा० ॥ ४ ॥ नाना शास्त्र हें पुराण ॥ याचा अर्थ करितां जाण ॥ गोपाळनाथ लीन होऊन ॥ शरण गेला गुरुपायीं ॥ साजणी० ॥ ५ ॥

१५९ यात्रा

वाराणसी यात्रे जाईन ॥ प्रयाग तीर्थ पाहीन ॥ त्रिवेणीचें स्नान करीन ॥ परि मी वीट नव्हेन ॥ विठाबाईची वीट मी कै होईन ॥ धृ० ॥ गोदावरीयात्रे जाईन ॥ वाराणसीचें फळ लाहीन ॥ आंब्रजकतीर्थी स्नान करीन ॥ परि मी वीट नव्हेन ॥ १ ॥ मल्लिकार्जुन यात्रे जाईन ॥ शैलेश्वर पाहीन ॥ पाताळगंगे स्नान करीन ॥ परि मी वीट नव्हेन ॥ २ ॥ एका अंगुष्टीं तप करीन ॥ पृथ्वी पात्रचि लाहीन ॥ देह करवतीं देईन ॥ परि वीट नव्हेन

॥ ३ ॥ वहुतां पुण्या सायासीं ॥ चरण जोडिले विटेसी ॥ निवृत्त-दास म्हणे परियेसीं ॥ परी मी वीट नव्हेन ॥ ४ ॥

१६० वैद्यगोळी

अल्ला देवे अल्ला दिलावे ॥ अल्ला दारू अल्ला खिलावे ॥ अल्लाबगर नहीं कोय ॥ अल्ला करे सो होय ॥ १ ॥ मरद होय औखड फीर ॥ नामरदकूं नहीं धीर ॥ आपने दिलकूं करना खुशी ॥ तीन दामकी क्या खुमाशी ॥ २ ॥ कबर सोका किया मार ॥ भजन गोळी एक सार ॥ इनाम तोंडा सबही सजा ॥ थोडी तोबी लेकर जा ॥ ३ ॥ जीनेपास नित्य सोवे ॥ वोई बसकर तीरावे ॥ सातो पांचो मरद लावे ॥ उतार तो पीछे सावे ॥ ४ ॥ समाल ज्यानीं निकल जावे ॥ पीछे गधडा मट्टी खावे ॥ गांढल सो क्या लेवे ॥ हागवणी भरी नहीं धोवे ॥ ५ ॥ मेरा दारू जीनें खाया ॥ दिदार दी सोही पाया ॥ तले मुंडी घाल जावे ॥ बैरागी सो क्या लेवे ॥ ६ ॥ बजार बजे भाव ॥ नहीं पूछता आवे ठाव ॥ फुकट थाट कहे तुका ॥ लेवे सोही लेवे सखा ॥ ७ ॥

१६१ वासना

वासना ओढाळ बाई ॥ गड्यानो वा० ॥ धृ० ॥ जिकडे जाऊं नये तिकडे जाय ॥ जें जें खाऊं नये तें तें खाय ॥ तिचा म्हणून मोडावा पाय ॥ गड्यांनो० ॥ १ ॥ तिनें मोहिलें महासज्जन ॥ ब्रह्मादिकां लाविलें ध्यान ॥ तिणें मारिलासे बाण ॥ २ ॥ ज्ञानदेवें चुचकारिली ॥ सोपानदेवे पायपीट केली ॥ मुक्ताईनें धार काढिली वासना ओढाळ गाई ॥ गड्यांनो वासना० ॥ ३ ॥

१६२ थट्टा

अशी ही थट्टा ॥ भल्याभल्यांसी लाविला बट्टा ॥ धृ० ॥ थट्टा गेली शंभोपासी ॥ कलंक लाविला चंद्रासी ॥ भगें पाडिलीं इंद्रासी ॥ बरी नव्हे थट्टा ॥ भल्याभल्यांसी लाविला बट्टा ॥ १ ॥ थट्टेनें मेला दुर्योधन ॥ भस्मासुर गेला भस्म होऊन ॥ वालिहि मुकला आपुल्या प्राणा ॥ अशी ही थट्टा ॥ भ० ॥ २ ॥ थट्टा रावणानें केली ॥ नगरी सोन्याची बुडविली ॥ थट्टा ज्याची त्यास भोंवली ॥ बरी नव्हे थट्टा ॥ भ० ॥ ३ ॥ अरण्यांत होता भृगुऋषी ॥ थट्टा गेली त्याचे पाशीं ॥ भुलवुनीं आणिला अयोध्येसी ॥ बरी नव्हे थट्टा ॥ भ० ॥ ४ ॥ विराटराजाचा मेहुणा ॥ नाम तयाचें कीचक जाणा ॥ त्यानें घेतलें बहुतांचे प्राण ॥ बरी न० ॥ ५ ॥ थट्टेपासून चुकले चवघेजण ॥ शुक भीष्म आणि हनुमान ॥ चौथा कार्तिकस्वामी जाण ॥ त्याला नाहीं बट्टा ॥ अशी ही थट्टा ॥ ६ ॥ गोसावी नंदन म्हणे सर्वांला ॥ थट्टेला भिऊन तुम्ही चाला ॥ नाहींतर नेईल नरककुंडाला ॥ अशी ही थट्टा ॥ भल्याभल्यांसी लाविला बट्टा ॥ ७ ॥

१६३ प्रारब्ध

ऐका प्रारब्धाची ठेव ॥ भिक्षुक झाले पांडव ॥ धन घोडे भाग्य सर्व ॥ सांडिला ठाव प्रारब्धें ॥ १ ॥ शरीर संचिताधीन ॥ धर्मराज हिंडे वनोवन ॥ कर्मे बुडाला रावण ॥ दुर्योधन प्रारब्धें ॥ २ ॥ अभिमानी शिशुपाळ ॥ ईश्वरहातीं झाला काळ ॥ यादव बुडाले सकळ ॥ त्यांसीं दुःख प्रारब्धें ॥ ३ ॥ कर्म बुद्धीचें तें सुख ॥ अति मानिताती मूर्ख ॥ चंद्रासी लागला कलंक ।

त्यासी दुःख प्रारब्धें ॥ ४ ॥ कर्मरेषा रे टळेना ॥ बाण लागला जगज्जीवना ॥ कृष्णें सांडिल्या गोपांगना ॥ नारायणें प्रारब्धें ॥ ५ ॥ हरिश्चंद्र तारामती ॥ घोर जन्मांतर भोगिती ॥ नळराजा तो पुरुषार्थी ॥ त्यांसी दुःख प्रारब्धें ॥ ६ ॥ पतिव्रता सुशील ॥ दमयंती पायपोळ ॥ असे अनिवार कपाळ ॥ तिशीं दुःख प्रारब्धें ॥ ७ ॥ राज्य सोडिलें रघुवीरें ॥ सर्व मिळूनियां वानरें ॥ पायीं फिरे देशांतरें ॥ त्यांसी दुःख प्रारब्धें ॥ ८ ॥ तें फिरतां काय झालें ॥ पुढें प्रारब्ध ओढवलें ॥ जानकीसी राक्षसें नेलें ॥ तिशीं दुःख प्रारब्धें ॥ ९ ॥ कर्मा आधीन शरीर ॥ परब्रह्म रामचंद्र ॥ रघुपति विष्णूचा अवतार ॥ जन्मांतर म्हणे नामा ॥ १० ॥

१६४ लेंक

मी सद्गुरुची लेंक ॥ भाव एका ॥ धृ० ॥ बाई मी निसंग धांगडी ॥ फेंकिली प्रपंच लुगडी ॥ नाकीं नाहीं नथ काडी ॥ माझें नाव म्हणती आवडी ॥ जग भुलवी ग ॥ मी० ॥ १ ॥ सद्गुरु माझा चंद्रमौळी ॥ माझ्या काखेस देऊनी झोळी ॥ मजला हिंडवी आळोआळीं ॥ जन म्हणती मज सुकाळी ॥ बहुसुख ॥ मी० ॥ २ ॥ गुरुनें मज पाजिली भांग ॥ मग घडला संतसंग ॥ गुरु गुह्य मजला सांगे ॥ मारुनी हांक ॥ मी० ॥ ३ ॥ ऐसी म्हणे मुक्ताबाई ॥ जाहो शरण गुरुचे पायीं ॥ पुनः जन्ममरण नाहीं ॥ ऐसी भाक ॥ मी० ॥ भावएक ॥ मी स० ॥ ४ ॥

१६५ नगर

एक मीं देखिलें नगर ॥ एक० ॥ नव दरवाजे दशवें द्वार ॥ नवद० ॥ तेथें राजा रघुवीर ॥ ऐक सखया ॥ धृ० ॥ परा पश्यंती

मध्यमा ॥ परा० ॥ चौथी वैखरी ती जाणा ॥ चौ० ॥ तेथें वाचे रुणझुणा ॥ साक्षपैरा ॥ एक० ॥ १ ॥ सहस्रदळ औटपीठ ॥ ॥ सह० ॥ अवघा भरलासे घनदाट ॥ अ० ॥ तेथें मूळमायेचें पीठ ॥ श्रीरामाचें ॥ एक० ॥ २ ॥ अखंड झालासे उबारा ॥ अखंड० ॥ निरंजनी त्यासीं थारा ॥ नि० ॥ गोपाळनाथ निज-मोहरा ॥ सखया० ॥ ए० ॥ ३ ॥

१६६ मोहनी

कशी मोहनी घातली गुरून ॥ मसीं वेडच गेलें भरून ॥ धृ० ॥ श्रवणांत पेरणी केली ॥ ती नयनीं उजेडा आली ॥ पवन मन ॥ चित्त एक करून ॥ म० ॥ १ ॥ ऐकतां गजर भूल पडली ॥ वीज आकाशांत कडकडली ॥ मनपवन चित्त दृढ धरून ॥ म० ॥ ॥ २ ॥ नऊ ग्रास घालितां मुखीं ॥ दहाव्यांत झालें मी सुखी ॥ अकराचे घरीं नेऊन ॥ म० ॥ ३ ॥ नरहरि नाथ गुरु भजनीं ॥ दास महिपती लागले चरणीं ॥ माझें मीपण गेलें पुसून ॥ मसीं० ॥ ४ ॥

१६७ वेणी

भक्ति ग वेणी ॥ माझी गुंफा गे साजणी ॥ धृ० ॥ भ० ॥ चिंत्ता चतुर चौघी जणी ॥ एका चित्तें घाला वेणी ॥ सद्भाव फुलें लावूनी ॥ चौघि ग बाहिणी ॥ माझी गुंफा गे साजणी ॥ भ० ॥ १ । निष्ठा गजदंताची फणी ॥ प्रपंचमळ काढा विंच-रूनी ॥ मुक्त केश रुळती चरणीं ॥ भगवद्भजनीं ॥ माझि० ॥ भक्ति० ॥ २ ॥ चंद्रसूर्य तो विजवारा ॥ मूदराखडी चंद्रकोरा ॥

त्रिगुण चाळा तीन पदरा ॥ आंवळा ग वेणी ॥ माझि० ॥ भ० ॥ ३ ॥ सगुण मोत्यें भांगीं भरा ॥ फूल मोगराइत फूल मोगरा ॥ पंचरंगीं गोंडें करा ॥ गोफ लावूनी ॥ माझि० भ० ॥ ४ ॥ अवघड वेणीचें गुंफणें ॥ सद्‌गुरुवांचून गुंफिल कोण ॥ सीताराम हात जोडून ॥ भगवद्भजनीं ॥ माझी गुंफा गे साजणी ॥ भक्ति ग वेणी ॥ माझि० ॥ ५ ॥

१६८ नकल

कांट्यांच्या अणिवर वसती तीन गांव ॥ दोन ओसाड एक वसेचिना ॥ १ ॥ वसेचिना तेथें आले तीन कुंभार ॥ दोन थोटे एक घडीचना ॥ २ ॥ घडिच्चना त्यानें घडले तीन मडके ॥ दोन कच्चे एक भाजेचिना ॥ ३ ॥ भाजेचिना त्यांत रांधिले तीन मुगे दोन हिरवे एक शिजेचिना ॥ ४ ॥ शिजेचिना तेथें आले तीन पाहुणे ॥ दोन रुसले एक जेवेचिना ॥ ५ ॥ जेवेचिना त्याला दिल्या तीन म्हशी ॥ दोन वांझ्या एक फळेचिना ॥ ६ ॥ फळेचिना तिला झाले तीन टोणगे ॥ दोन मेले एक वांचेचिना ॥ ७ ॥ वांचेचिना त्याचे आले तीन रुपये ॥ दोन खोटे एक चालेचिना ॥ ८ ॥ चालेचिना तेथें आले तीन पारखी ॥ दोन आंधळे एका दिसेचिना ॥ ९ ॥ दिसेचिना त्याला मारल्या तीन काठ्या ॥ दोन हुकल्या एक लागेचिना ॥ १० ॥ ज्ञानदेव म्हणे याचा तो अनुभव ॥ सद्‌गुरुवांचुन कळेचिना ॥ ११ ॥

१६९ कांडण

विवेक कांडणी कांडितें साजणी ॥ निजबोध स्मरणी फिरतसें ॥ १ ॥ देह हें उखळ मन हें मुसळ ॥ कांडिले तांदुळ विवेकाचे

॥ २ ॥ एकाजनार्दनीं कांडण कांडितां ॥ ब्रह्मसायुज्यता प्राप्त झाली ॥ ३ ॥

१७० दत्तात्रय

दत्तात्रय अवधूता जनार्दन स्वामी एकनाथा ॥ गुरु दत्तात्रय ॥ धृ० ॥ दत्तनामें करितां ध्यान, वाटे बहु सिंधु समान ॥ ऐकोनियां नामस्मरण, काळ भयभीत होतो ॥ १ ॥ ब्रह्मा आणि हरिहर, तिन्ही मूर्तीचा अवतार ॥ जडमूढ उद्धराया जीवा झाली अनसुया सुता ॥ २ ॥ भागीरथीचें नित्य स्नान, कोल्हापुरीं भिक्षाटन, माहुरगड निद्रास्थान अलक्ष लक्षली माता ॥ ३ ॥ दिगंबर तें रूपकेसरी, समाधिस्थान अलकापुरी ॥ शिवदिन जोडोनी ममन करी, निशिदिन हरीगुण गाता ॥ ४ ॥

१७१ आत्मज्ञान

प्राप्त होऊनी नरकाया ॥ निर्फळ शतवर्षें गेलीं वायां ॥ आला कोठुन या ठाया ॥ आपला नाहीं पाहिला मूळपाया ॥ मोहुन धनसुत जाया ॥ झोंकामध्यें लागला वागाया ॥ द्रव्य ठेवी सांचवूनी ॥ किरकिर आत्मज्ञानावांचून काय ग्रंथ वाचून ॥ धृ० ॥ प्राप्त० ॥ १ ॥ जेणें पाहिला साचा ॥ ज्योतिरूप डोळां डोळीयाचा ॥ काळियांत काळ्याचा ॥ तेथें प्रकाश निळ्या स्वरूपाचा ॥ तों ठिकाण प्राणीयाचा ॥ ज्योतिमध्यें ज्योति ढीग तेजाची ॥ ब्रह्मबीजाची खुण ॥ किरकिर आत्मज्ञानावांचून ॥ काय ग्रंथ वाचून ॥ २ ॥ औटपीठ गिरी वरती ॥ शिखरीं एक गाय सुंदर चरती ॥ जे कां तिला स्मरती ॥ अमृतकुंभ दुग्ध भरणा भरती ॥ सर्व जिवा

निर्मिती ॥ साधु सत्रावी तिजला म्हणविती ॥ तो घ्या वळखून ॥ किरकिर आत्मज्ञानावांचून ॥ ३ ॥ शरण गुरूला जावें ॥ आपलें आत्मरूप ओळखून घ्यावें ॥ विश्वब्रह्म जाणावें ॥ तेव्हां स्वयें आपण ब्रह्म व्हावें ब्रह्मसुख भोगावें ॥ हयब्रती म्हणे तरिच जन्मा यावें ॥ व्यर्थ काय वाचून ॥ किरकिर आत्मज्ञानावांचून ॥ ४ ॥

१७२ दत्तात्रय

ब्रह्मगिरीवर गुंफा त्यामध्यें दत्तात्रय अविनाशी ॥ निर्गुण सली त्यासी शोभे चिताभस्म अंगीं ॥ धृ० ॥ तो योगी वीतरागी आपोआप वाजवितो शिंगी ॥ न कळे अंत त्याचा नित्य आनंद सुखभोगी ॥ ब्रह्म० ॥ १ ॥ दंडकमंडलु घेऊनी हातीं पवनरूपीं रमतो ॥ ब्रह्मांडामध्यें फेरी करोनी निरंजनीं राहतो ॥ ब्रह्म० ॥ २ ॥ चौवेदांचा साक्षी होऊनी उन्मनीस रमला ॥ सत्रावीचें पाणी पिउनी ब्रह्मानंदीं घाला ॥ ब्रह्म० ॥ ३ ॥ अनंतनामीं अनंतरूपीं न कळे वेदांसी ॥ भावें स्मरतां सदा आनंद तुळसी-दासासी ॥ ब्रह्मगिरीवर ॥ ४ ॥

१७३ गुरुमहिमा

सखी पुसे सखयेसी ॥ सद्गुरुची महिमा कैसी ॥ तें गुज सांगे मजपाशीं ॥ सखये बाई ॥ १ ॥ सद्गुरुराजा दयाळ मोठा ॥ तोडी अहंकाराच्या वाटा ॥ नेऊनि बसवी मूळपीठा ॥ ॥ सखये बाई ॥ २ ॥ काया वाचा मनोभावें ॥ सद्गुरुला शरण जावें ॥ आपुलें स्वहित विचारावें ॥ सखये बाई ॥ ३ ॥ तुका म्हणे अहो

बाई ॥ ऐसें नवल सांगूं काई ॥ पुन्हां जन्ममरण नाहीं । सखये बाई ॥ ४ ॥

१७४ दासी

मी सद्गुरुची दासी ॥ जाहलें उदासी ॥ धृ० ॥ बाई मी सांडिला कामधंदा ॥ निशिदिन लागलें त्या छंदा ॥ जन करितो माझी निंदा ॥ झालें पिसी ॥ मी स० ॥ १ ॥ सांडिली लौकिकाची चाड ॥ मन झालें माझें वेड ॥ कोणी न बोलती धड ॥ आसपासी ॥ मी स० ॥ सोडिले प्रपंचाशीं पाणी ॥ आतां माझें नाहीं कोणी ॥ मी एक समर्थ केला धणी ॥ जिवाचा अविनासी ॥ मी एक सद्गुरुची दासी० ॥ ३ ॥ आतां कोणी कांहीं बोला ॥ माथा मोकळा मी केला ॥ विठ्ठलनाथ नाहीं भ्याला ॥ धरिला कासीं ॥ मी सद्गुरु० ॥ ४ ॥

१७५ चेली

मी सद्गुरुची चेली ॥ झाले मतवाली ॥ धृ० ॥ गुरूनें धरिला माझा हात ॥ नेलें महाकारण वनांत ॥ दाखविली आत्मज्योत ॥ गुरुची किल्ली ॥ मीं० ॥ १ ॥ चंवशून्यांचे शेजेवरी सच्चिदानंद निद्रा करी ॥ लागली उन्मनी खेचरी ॥ वासना गेली ॥ मी स० ॥ २ ॥ प्रकाश पडलासे घनदाट ॥ अवघा दिसतो लखलखाट ॥ वाद्यें वाजती अचाट ॥ पडलीं भूली ॥ मी सद्गुरुची चेली ॥ ३ ॥ झाला स्वरूपाचा निर्धार ॥ प्रकाशामध्यें झालें गार ॥ विठ्ठलनाथ गुरुपदीं स्थिर ॥ बुडी दिधली ॥ मी सद्गुरुची चेली ॥ ४ ॥

१७६ वेडी

मी सद्गुरुची वेडी ॥ नवें धड फाडी ॥ धृ० ॥ सुटली प्रपंचाची आस ॥ देहभानचि उरलें नसे ॥ लागलें स्वरूपाचें पिसें ॥ टाकिला पदर मोकळे केश ॥ जाहलें मी उघडी ॥ मी सद्गुरु० ॥ १ ॥ झाला कर्माचा मातेरा ॥ टाकुनी दिधलासे भ्रतारा ॥ आग लागली संसारा ॥ सोडुनि दिधलें पांच पोरां ॥ केली पर'बुडी ॥ मी स० ॥ २ ॥ उदास झालें बाई मोकळी ॥ आतां मला कोण आकळी ॥ तुटली कर्माची सांखळी ॥ हिंडूं लागलें आळोआळी ॥ आलें जगझोडी ॥ मी० ॥ ३ ॥ आतां कैंचें घरदार ॥ नाहीं मीपणाचा भार ॥ रूप भरलें चराचर ॥ विठ्ठलनाथ गुरुपदीं स्थिर ॥ दिधली बुडी ॥ मी सद्गुरुची वेडी ॥ ४ ॥

१७७ बेटी

मी सद्गुरुची बेटी ॥ सावध मोठी ॥ धृ० ॥ चार सहा अठरा-जणी ॥ आणीक बारा सोळा जणी ॥ कितीक फिरती रानोरानी ॥ गिरिकपाटीं ॥ मी स० ॥ १ ॥ बहुतीं केला माझा लाग ॥ परि मज घडला नाहीं संग ॥ लेभून झाले मी निःसंग ॥ मोठी हट्टी ॥ मी स० ॥ २ ॥ बाई मी जाहलें कर्णकुमारी ॥ बाप माझा ब्रह्मचारी ॥ मायबापाची मी प्यारी ॥ नाम सत्रावी सुंदरी ॥ निर्गुणापोटीं ॥ मी स० ॥ ३ ॥ बाई माझें राहणें एकांत ॥ निर्गुण पुरुष कांत ॥ न कळे कोणा माझा अंत ॥ ध्यानीं भरला विठ्ठलनाथ ॥ श्यमापोटीं ॥ मी स० ॥ सावध मोठी ॥४॥

१७८ गाय

एक गाय चुकली तानी ॥ वरल्या रानीं ॥ धृ० ॥ गायीचा गोरा मन पवन ॥ चारा चरतसे अस्मान ॥ वरच्या वरच पीई पाणी ॥ तो अस्मानीं ॥ एक गाय० ॥ १ ॥ नागिणी पद्मिणी गायीची पेणीं ॥ कपाळीं चंद्रसूर्य ॥ माळा घातल्या संतांनीं ॥ त्या योग्यांनीं ॥ एक गाय० ॥ २ ॥ गाय शंभूच्या शिखरीं ॥ तीन ताल शिंगावरी ॥ लिंगें फुटलीं शरीरीं ॥ गायी लागोनी ॥ एक गाय० ॥ ३ ॥ नाथ म्हणे अवघे जन ॥ एवढी गाय द्यावी सांगून ॥ मग करा तुम्ही गायन ॥ समरांगणीं ॥ एक गाय० ॥ ४ ॥

१७९ मांजर

एक घर मांजर व्याली ॥ सात घर फिरली ॥ धृ० ॥ याच घरीं नौबत आहे ॥ न वाजवितां वाजत आहे ॥ आकाशाची पाहतां सोये ॥ एक तेथें एक खोली ॥ एक० ॥ १ ॥ दोन घरें आहेत भिंगांचीं ॥ आंत मूर्ति श्रीरंगाची ॥ तेथें वाट न जायाची ॥ चौकी बैसली ॥ एक० ॥ २ ॥ संतांघरची वोळखेना वाट ॥ तेथें आहे एक बोट ॥ गोपाळनाथ गुरूची गोष्ट ॥ सत्य बोली ॥ एक० ॥ ३ ॥

१८० मेंढ्या

स्थिरहंस चालल्या मेंढ्या ॥ बावन खंड्या ॥ धृ० ॥ चालला स्थिर मेंढ्यांचा भार ॥ आधारचक्रीं चरती चार ॥ स्वाधिष्ठानीं सहा सरदार ॥ बारमेंढ्या ॥ स्थिरहंस० ॥ १ ॥ मनपुरीं

चरती दहाजणी ॥ करती किरकिर पिती पाणी ॥ शद्ध अनुहात त्रिगुणीं ॥ बावन खंड्या ॥ स्थिरहंस० ॥ २ ॥ बारा पुढें चालल्या सोळा ॥ सोळांपुढें चार वोढाळा ॥ स्थिरा घेती त्या उल्हाळा ॥ तांबडतोंड्या ॥ स्थिरहंस चालल्या मेंढ्या ॥ ३ ॥ लागले तीन लांडगे पाठीं ॥ मेंढ्या पिटील्या गिरिकपाटीं ॥ मेंढक्या हातीं घेउनी काठी ॥ मूळच्या बंड्या ॥ स्थिरहंस ॥ ४ ॥ आधीं ओंकार मेंढक्या भला ॥ त्यानें अवघ्या केला गोळा ॥ गोपाळनाथें खूणें दासाला ॥ दाविल्या मेंढ्या ॥ स्थिर० ॥ ५ ॥

१८१ उलटी खूण

नाथाचे घरची उलटीं खूण ॥ पाण्याला मोठीच लागली तहान ॥ धृ० ॥ ऐक बाई मी नवल देखिलें ॥ वळचणीचें पाणी आढ्यास गेलें ॥ नाथा० ॥ १ ॥ आंतमध्यें घागर बाहेर पाणी ॥ पाण्याशीं पाणी आलें बांधुनी ॥ ना० ॥ २ ॥ शेत पेरिलें त्यासी कणीस हो आलें ॥ राखणवाल्याशीं त्याणें गिळीलें ॥ ना० ॥ ३ ॥ मडकें खाऊन भात टाकुनी दिला ॥ बकऱ्याचे पुढें देव कापिला ॥ नाथा० ॥ ४ ॥ श्रीधरस्वामी म्हणे मार्ग हा उलटा ॥ जाणेल तोचि गुरूचा बेटा ॥ नाथा० ॥ ५ ॥

१८२ मोरीण

सोहं मोरणी, मोरणी गे साजणी ॥ गुरूनें दिली होती आंदणी ॥ धृ० ॥ सप्तधातूंचें धातूंचें कांचन ॥ घोटिलें बहुधा युक्तीनें ॥ नव रंगाचीं, रंगाचीं नवरत्नें ॥ बसाविलीं कारागीरीनें ॥ असले तीन हिरे, हिरे तीणगुण ॥ सुरती मोत्यें वर दोन ॥ राखडीवर

सरजे दोन ॥ जसें चंद्राचें चांदणें ॥ उलट वर फांसा, फांसा बसवूनी ॥ गु० ॥ १ ॥ रत्नमाणिक हें, माणिक हे अद्भुत ॥ लसण्यावर जडली प्रीत ॥ श्यामरंगाचा, रंगाचा लोलक ॥ केवळ रजनीचा सूत ॥ श्वेतकर्पूर, कर्पूर ऐसी कांत ॥ बसविला हिरकणी-सहित ॥ केली एकांकी, एकांकी जडणीं ॥ गुरूनें० ॥ २ ॥ चमके वर नीळ, नीळ सद्रेचा ॥ प्रकाश अनंत सूर्याचा ॥ डौल हा कैसा कैसा मायेचा ॥ दाविला झोक मोरणीचा ॥ खवळला काम, काम योगियाचा ॥ लोपला प्रकाश वस्तूचा ॥ घाली झांपडी, झांपडी ब्रह्मभुवनीं ॥ गुरूनें० ॥ ३ ॥ ऐसी हे माया, माया मोरणी ॥ नवरंगाचें हें पाणी ॥ गुंतलें महान्, महान् सिद्ध मुनी ॥ अगाध मायेची करणी ॥ शिवलिंग बोले, बोले ऐसी वाणी ॥ लागला सद्गुरूचे चरणीं ॥ सोहं मोरणी ॥ मो० ॥ ४ ॥

१८३ बाग

गुरुरायानें नवलाव केला ॥ देह अपूर्व बाग दाविला ॥ धृ० ॥ तया बागेचें नवल काय सांगूं बाई ॥ साडेतीन चाहूर बागशाई ॥ आंत पेरिली पंचरंगी जाई ॥ धन्य कर्त्याची कारागिरी बाई ॥ गुरु० ॥ १ ॥ तया बागेंत असे एक विहीर ॥ मोट सत्रावी वाहे निरंतर ॥ मन पवनाचे लावुनियां दोर ॥ सोहं भक्तीचें बळ असे फार ॥ गु० ॥ २ ॥ तया बागेंत असे एक माळीण ॥ तिला वर असती दोघेजण ॥ एक भोगी तंव एक जाय मरून ॥ एक जिवंत होतसे फिरून ॥ गुरु० ॥ ३ ॥ ऐसें केलें सद्गुरुरायानें ॥ मज दाखविली अंतरीं खुण ॥ काय उतराई होऊं त्यासी जाण ॥ वारंवार निवृत्ति वंदी चरण ॥ गुरु० ॥ ४ ॥

१८४ माळी

निर्गुण माळ्यानें हो माळ्यानें ॥ एक बाग लाविला ज्यानें ॥ ॥ धृ० ॥ औट हाताचें एक वावर ॥ वरि धरिला नांगर ॥ काम क्रोध मद मत्सर ॥ बैल जुंपिले चार ॥ हातीं ज्ञान आसूड घेऊन ॥ १ ॥ एकवीस स्वर्गावरती एक विहिरि ॥ तिला उफराटे पाझर ॥ माळी सत्रावी सुंदर ॥ वाफे बाहात्तर ॥ पाणी लावितसे पाटानें ॥ २ ॥ बांवन चाफे हो चौफेर ॥ चौदांचें मूळ घर ॥ तीनशेंसाठ जाई मोगरा ॥ एकवीस आंबे थोर ॥ पाणी लावी नित्यानें ॥ ३ ॥ बाग पंचरंगीं फुलला ॥ माळी दंग जाहला ॥ जिवाशिवाचा वर त्याला ॥ धोंडी गुंडी बोलला ॥ ऐक सद्‌गुरू स्मरणें ॥ ४ ॥

१८५ पांखरूं

राई एवढें पांखरूं दादा ॥ त्रिभुवनीं त्याचा थारा ॥ धृ० ॥ नर आणि नारी त्या बा पांखरांचा चारा ॥ पिंडीं आणि ब्रह्मांडीं त्याचा अनुभव तुम्हीं करा ॥ त्याचा अनुभव घेतां चुकेल चौऱ्यांशींचा फेरा ॥ राई० ॥ १ ॥ एकविस स्वर्गावरती त्या बा पांखराची उंची ॥ डोळ्यांतील बाहुली त्या बा पांखराची नीची ॥ सप्त हे सागर पांखरूं घेऊन गेलें चुंचीं ॥ राई० ॥ २ ॥ पिंड आणि ब्रह्मांड बा मच्छिंद्रनाथानें दाखविलें ॥ त्याच्या अनुग्रहें गोरक्षनाथानें ओळखिलें ॥ त्याच्या प्रसादें म्या शिष्यानें गाइलें ॥ राई० ॥ ३ ॥

१८६ बाभळ

गांवावरी एक बाभळ ॥ खालीं शेंडा वरतीं मूळ ॥ खालीं कळस वर देऊळ ॥ गत आहे न्यारी तमाशा संतांघरीं ॥ निर्गुणपुरीं ॥ धृ० ॥ १ ॥ फुला आधीं गुंफिला तुरा ॥ त्याचा अर्थ करी चातुरा ॥ कोण सद्गुरुघरचा पुरा ॥ असेल चतुर खोंविला शिरीं ॥ तमाशा संतांघरीं० ॥ २ ॥ धोंडा रोऊनी बांधिला खुंट ॥ नगाऱ्यावर चढविला उंट ॥ कोण सद्गुरूचा पुतळा असेल बळिवंत ॥ अर्थ विचारी ॥ तमाशा संतांघरीं० ॥ ३ ॥ दिवा वाऱ्या घालितसे शेव ॥ ह्याचा घ्या हो तुम्ही अनुभव ॥ तुका वैकुंठीचा राव ॥ गत आहे न्यारी ॥ तमाशा सं० ॥ ४ ॥

१८७ मुरशदमौला

है कोय ऐसा मुरशदमौला ॥ घरमों खुदा बतावेगा ॥ है० ॥ ॥ धृ० ॥ पंचतनके दरगाभीतर ॥ दिलतकया बिछावेगा ॥ मन मुकामें मुजे बिठाकर ॥ बिस्मिल्ला कलमा पढावेगा ॥ है कोय० ॥ ॥ १ ॥ अरपकुश दीधारजो रामरहिम मेरा दिखावेंगा ॥ चवदा तबकके अंदर सुलाकें ॥ मेरे तय झुलझुलावेंगा ॥ है कोय० ॥ २ ॥ बावन हारपके मायनें बताके भेदभ्रमरकूं मिटावेगा ॥ उसके अंदर मुज ले ज्याके किताबके बयान शिकावेगा ॥ है कोय० ॥ ३ ॥ कहे कमाल कबीरका बालक मनकिताब सुनावेगा ॥ मेरा चेरा मुजे बातके नरनबी मिलावेगा ॥ है कोय० ॥ ४ ॥

१८८ वैद्य

वैद्यें गुण केला बा गुण केला ॥ संशय अवघा हरिला ॥ धृ० ॥

भवरोगाचा झाडा ॥ आत्मप्रतीति देउनि पुढा ॥ वैद्यें गु० ॥ १ ॥ तळमळ जीवपणाची भारी ॥ औषधें देउनी केली दुरी ॥ वैद्यें गु० ॥ २ ॥ शांतिसुखाचें पथ्य ॥ मन मारुनि केलें हित ॥ वैद्यें गु० ॥ ३ ॥ गोपाळनाथ म्हणे मी रोगी ॥ सद्गुरु वैद्य मिळाला वेगीं ॥ वैद्यें गु० ॥ ४ ॥

१८९ कायानगर

कायानगरमों कायानगरमों बोलता कोन० ॥ धृ० ॥ आपहि माली आपहि ख्याली ॥ मालीका सुननेवाला कोन ॥ १ ॥ आपहि काजी आपहि मुलना ॥ काजीका पालनवाला कोन ॥ २ ॥ आपहि साधू आपहि पोथी ॥ पोथीका वाचनेवाला कोन ॥ ३ ॥ कहत कबीरा सुनोभाई साधू ॥ साधूका पालनवाला कोन ॥ ४ ॥

१९० फूल

एक फूल फूल पंचरंगका खुब बाग ॥ धृ० ॥ निर्गुण फूल फुला सुंदर ॥ उलटे कुवेकूं पाझर ॥ चाक फिरता पवन उपरै ॥ माली दंग ॥ १ ॥ बाग मालीने सवार दरकत रंग रंगसे न्यारा ॥ उसमें बैठा पालनवाला ॥ लगाया लाग ॥ २ ॥ बाग शिखरकें ऊपर ॥ आया फनाकानिका फेरा ॥ सद्गुरु गोपालनाथ क्षार वाजतां चंग ॥ ३ ॥

१९१ मठ

देहीं मठ बांधिला ज्यानें ॥ योगीयानें ॥ धृ० ॥ आत्मा गोसावी निर्गुण ॥ त्याचे शिष्य पांचजण ॥ पांच प्राण आणि

उदान ॥ करी जतन ॥ १ ॥ दहा दरवाजे मठाला ॥ दोन दीपद्वारें त्याला ॥ योगी बसले निरंजनाला ॥ अग्नीच्या जळताती ज्वाला ॥ तें पाहून ॥ २ ॥ पाण्यामध्यें जळतें पाणी ॥ धन्य देवाची करणी ॥ विरळा जाणे गुरुज्ञानी ॥ देव पृथ्वीचा धनी करी पाळण ॥ ३ ॥ पाणी भरलें नाभिकमळीं ॥ अंतर्बाह्य धुमी चालली ॥ गुरुपुत्रानें पाहिली ॥ द्यावी सांगून ॥ ४ ॥ तुकाराम पुसे खूण ॥ इतकें द्यावें मज सांगून ॥ नाहीं तर करावें श्रवण ॥ धरावें ध्यान ॥ ५ ॥

१९२ कावड

मनासभा आधीं कावड घेतली खांदीं ॥ मिळाली संतमांदी ॥ त्यांचे चरणरजरेणु वंदी रे कावड्या ॥ शिवनाम शीतलमुखीं शिवकावड्या रे ॥ दड दड दड दड दड दड दड पळ सुटला कळिकाळा बापुड्या रे ॥ धृ० ॥ १ ॥ गुरु लिंग हो जंगम ॥ त्याणें दाविला आगम ॥ अनुभव करी श्रम ॥ तेणें पावशी विश्राम रे कावड्या ॥ २ ॥ जवळीं असतां जगज्जीवन ॥ का रे धुंडाळिसी वन ॥ एकाग्र करी मन ॥ तेणें होसी समाधानी रे कावड्या ॥ ३ ॥ सांडी देहअभिमान ॥ संताघरीं शुद्धज्ञान ॥ इतुकें देई कृपादान ॥ तेणें घडे अमृतपान रे कावड्या ॥ ४ ॥ क्षुधा तृषा हरे ॥ निजभाव येणें सरे ॥ हें जीवन सांगितलें ॥ बाप रुक्मादेवीवरे ॥ श्रीविठ्ठल रे कावड्या ॥ ५ ॥

१९३ मल्हारी

अनंत युगांचा दे्व्हारा ॥ निजबोधाचा घुमरा ॥ आंगीं आउतीचा

भरला वारा ॥ या मल्हारी देवाचा ॥ १ ॥ सत्त्वाचा केवडा मोठा ॥ धृ० ॥ बोधब्रीद बांधिला गांठा ॥ अंगी वैराग्याचा पट्टा ॥ दावी वाटा भक्तीच्या ॥ २ ॥ उदार कोठंवा सांगाती ॥ घोळवावी अनुहातीं ॥ ज्ञानभंडाराचें पोतें ॥ रितें नव्हे कल्पांतीं ॥ ३ ॥ लक्षचौऱ्यांशीं घरचारी ॥ या देवांनी केली स्वारी ॥ प्रसन्न झाले देव मल्हारी ॥ सोहंभावें राहिलों ॥ ४ ॥ या देवाचें भरतां वारें ॥ गुर गुर करी वेडे चारे ॥ आंगीं प्रेमाचें फेंपरें ॥ दास तुकया भुकेना ॥ ५ ॥

१९४ घुंगरु

पग घुंगरु रे पग घुंगरु रे ॥ मग घुंगरु बांधकर नाचो रे ॥ ॥ धृ० ॥ मैं अपने तो नारायणकी ॥ हो गयी अब दासी रे ॥१॥ लोक कहे मीरा भई बावरी ॥ बाप कहे कुलनासी रे ॥ २ ॥ मीराके प्रभु गिरिधर नागर ॥ चरण कमल बलहारी रे ॥ ३ ॥

१९५ सांगड

सांगड बांधा रे भक्तीची ॥ रघुनाथनामाची ॥ धृ० ॥ संसार सागर, सागर ॥ भरला जातो पूर ॥ १ ॥ लाटा उसळती विषयाच्या ॥ बहुत प्रपंचाच्या ॥ २ ॥ माणकोजी बोधला बोधला ॥ हरिनामीं रंगला ॥ ३ ॥

१९६ जातें

सुंदर माझें जातें ग, फिरतें बहुत ॥ ओंव्या गाऊं कौतुकानें येरे बा विठ्ठला ॥ धृ० ॥ जीव शिव दोन्हीं खुंटे गे ॥ लावुनि पांचीं बोटें गे ॥ याच्या बाई नेटें गे ॥ १ ॥ सत्त्वाचें आधण ठेविलें ॥

पुण्य वैरिलें ॥ पाप उतोनि गेलें बा विठ्ठला ॥ २ ॥ बारा सोळा गडणी अवघ्या साजणी ॥ आशा द्यावी सोडुन येरे बा ॥ ३ ॥ सासु आणि सासरा दीर तो तिसरा ॥ ओंव्या गाऊं भ्रतारा येरे बा ॥ ४ ॥ प्रपंचदळीं भरिलें पीठ म्यां भरिलें ॥ नेऊनियां सासुपाशीं दिधलें ॥ जनी म्हणे जातें जाईल कीर्ति राहील ॥ प्रकट बोलूं नये जनांत मात ॥ ६ ॥

१९७ कृष्णाबाई

मुक्ताफळी नथ नाकीं ॥ चरणीं ल्याली वाळे वांकी ॥ पितांबरें आंग झांकी ॥ कृष्ण मामाजी ॥ धृ० ॥ खांद्यावरि कांबळी ॥ पायघोळ लांबवरी ॥ पांघरली धाबळी ॥ कृष्ण० ॥ १ ॥ गाई पाठीं लागला ॥ पळतां नाहीं भागली ॥ मायबहिण चांगली ॥ कृष्ण० ॥ २ ॥ देहूडा पावली ॥ उभी माझी माउली ॥ विश्रांतिची साउली ॥ कृष्ण० ॥ ३ ॥ उभा नीट विटेवरी ॥ उभा भीवरेचे तीरीं ॥ नामयाचा कैवारी ॥ कृष्ण मामाजी ॥ ४ ॥

१९८ पंतोजी

गुरु माझा पंतोजी भला ॥ त्यानें लिहिणें शिकविलें मला ॥ धृ० ॥ ओंकार जाणिजे नामस्मरणीं चित्त असूं दे तुझें ॥ मानवदेहीं आलासी काजें ॥ शिवजिवांशीं वळख असूं दे तुला ॥ १ ॥ धमधमा वाजे अनुहात ॥ आकार जितका नाशवंत ॥ इकार आहे जनाचे देहांत ॥ उमाकांत हा सर्व घटीं भरियेला ॥ २ ॥ रिकामा कां रे करितोसी ॥ लिखीत कपाळीं घातलें ब्रह्मियान ॥ एक व्यापक जिकडे तिकडे श्रीभगवान ॥ वासना

ज्याची निमाली जाण ॥ आंगावरती ज्ञानठसा दिला ॥ ३ ॥ गुरुज्ञानराज माउली ॥ त्यांणी विवेक लेखणी दिधली ॥ सर्व अक्षरें दाविली ॥ धोंडीनाथाला ॥ ४ ॥

१९९ तलक

निजलीस काय गे ॥ होय जागि तमाखु खाय गे ॥ धृ० ॥ चंचींत नाहीं तर बटव्यांत पाहिं गे ॥ बटव्यांत नाहींतर गाडग्यांत पाहिं गे ॥ गाडग्यांत नाहीं तर फडक्यांत पाहिं गे ॥ निजलिस० ॥ १ ॥ तमाखु आणून करतेस काय गे ॥ माझ्या कोईत चुनाच नाहीं गे ॥ रात्रीं मजला झोंपचि नाहिं गे ॥ निजलिस० ॥ २ ॥ पहांटेस उठून शेतांत जाई गे ॥ वायशी पदरांत घेऊनि येई गे ॥ वायशी मध्वनाथाला देई गे ॥ निजलिस० ॥ ३ ॥

२०० पद

दत्तात्रय अवधूता ॥ जनार्दन स्वामी एकनाथा ॥ गुरुदत्तात्रय ॥ धृ० ॥ दत्त अवधूत, अवधूत निराकार ॥ स्मरणीं पावे सत्वर ॥ शुद्ध अविनाश, अविनाश सुंदर ॥ स्वरूप हे दिसे मनोहर ॥ पतित मी पापी, पापी दुर्धर ॥ नेई तूं भवसिंधुपार ॥ मागणें हेंचि, हेंचि सत्वर ॥ मस्तकीं ठेवि अभयकर ॥ सगुण हें रूप, रूप दावीं आतां ॥ जनार्दन स्वामी एकनाथा ॥ गुरुदत्ता० ॥ १ ॥ मुख्य निवास, निवास मेरुशिखरीं ॥ समाधिनिद्रा माहूरीं ॥ माध्यान्ह सारिलें, सारिलें गंगातीरीं ॥ टिळक रेखिला पंढरीं ॥ माध्यान्ह भिक्षा, भिक्षा करवीरीं ॥ भोजन केलें कावेरीं ॥ सायंसंध्या, संध्या, सागरीं, मुख्य आसन केदारीं ॥ जाउनी चरणीं, चरणीं ठेवूं

माथा ॥ जनार्दन स्वामी एकनाथा ॥ गुरुदत्ता० ॥ २ ॥ भस्मभूषीत, भूषीत दिव्य कांती ॥ माळा त्रिशूळ डमरु हातीं ॥ गळां वनमाळा, वनमाळा वैजयंती, कर्णी कुंडलें सूर्यदीप्ती ॥ माथां मुगुट, मुगुट चंद्रज्योती ॥ पाहतां वेधली मनोवृत्ती ॥ आकर्ण नयन नयन मदनमूर्ती, वर्णितां मौनावल्या श्रुती ॥ तेथें मी पामर, काय वर्णू आतां ॥ जनार्दन स्वामी एकनाथा ॥ गुरुदत्ता० ॥ ३ ॥ अत्रि अनसुया, अनसुयात्मज दत्त, त्रिगुण अवतार मूर्तिमंत । कटीं मेखळा, मेखळा रत्नजडित ॥ चरणीं नूपुरें रुणझुणत ॥ प्रसन्न हें वदन, वदन हर्षयुक्त ॥ तारिले पतित असंख्यात ॥ अखंड हें नाम, नाम वदनांत ॥ मूर्ती बिंबली हृदयांत ॥ अभय वर देई, देई गुरुनाथा ॥ जनार्दन स्वामी एकनाथा ॥ गुरुदत्ता० ॥ ४ ॥ लक्ष चौऱ्याशीं, चौऱ्यांशीं जन्म वायां ॥ म्यां भोगिले गुरुराया ॥ भक्तवत्सला, वत्सला दत्तराया ॥ करावी कृपेची छाया ॥ इच्छितों हेंचि, हेंचि गुरुसखया ॥ निरसीं शुद्ध भ्रम माया ॥ मागणें होंचि, हेंचि गुरुसदया ॥ न्यावें मातें निजठायां ॥ कृष्ण आत्मजातें, आत्मजातें तारिं आतां ॥ जनार्दन स्वामी एकनाथा ॥ गुरुदत्तात्रय, दत्तात्रय अवधूता ॥ जनार्दन स्वामी एकनाथा ॥ गुरुदत्तात्रय० ॥ ५ ॥

२०१ गौळण सहावी

राधे तुझा रंग पाहून कृष्ण दंग झाला ॥ राधे हरि दंग झाला ॥ धृ० ॥ वेणी फणी करोनि चांग ॥ काजळ कुंकु ल्याली भांग ॥ आंगामध्यें चोळी तंग ॥ दावी हरीला गोरा रंग ॥ राधे

तुझा० ॥ १ ॥ राधें तुझा रंग झोंक ॥ कृष्ण पाहोनि लावी रोंख ॥ जरी पातळाचा झोक ॥ पदर सांवरिला ॥ राधे तुझा० ॥ २ ॥ मथुरेची गौळण धीट ॥ शिरीं गोरसाचा माठ । चढुन यमुनेचा घाट ॥ पालवी हरीला ॥ राधे तुझा० ॥ ३ ॥ मथुरेची गौळण वेडी ॥ चालतांना डोळे मोडी ॥ गोपाळनाथ भक्तगडीं ॥ चरणी ठाव दिला ॥ राधे तुझा० ॥ ४ ॥

२०२ गौळण सातवी

कसी जाऊं मी वृंदावना ॥ मुरली वाजवितो कान्हा ॥ धृ० ॥ पैल तीरीं हरी वाजवी मुरली ॥ नदी भरली यमुना ॥ कसी०॥१॥ कांसे पीतांबर केशरी टिळक ॥ कुंडल शोभे कानां ॥ कसी० ॥ २ ॥ काय करूं बाई कोणाला सांगू ॥ हरिनामाची सांगड आणा ॥ कसी० ॥ ३ ॥ नंदाच्या घरीं हरीनें कौतुक केलें ॥ जाणे अंतरींच्या खुणा ॥ कसी० ॥ ४ ॥ एकाजनार्दनीं मनीं म्हणा ॥ देवमहात्म्य कळेना कोणा ॥ कशी जाऊं मी वृंदावना ॥ ५ ॥

२०३ गौळण आठवी

वारियानें कुंडल हाले ॥ डोळे मोडित राधा चाले ॥ धृ० ॥ राधेला पाहून भुलले हरि ॥ वैल दोही नंदाघरीं ॥ वारि० ॥ १ ॥ फणस जांभुळी कर्दळी दाट ॥ हातीं घेऊनी नारंगी पाट ॥ ॥ वारि० ॥ २ ॥ हरिला पाहुनी भुलली चित्ता ॥ राधा घुसळी डेरा रिता ॥ वारि० ॥ ३ ॥ मन मिळालेंसें मना ॥ एका भुलला जनार्दना ॥ वारियानें कुंडल हालें० ॥ ४ ॥

२०४ गौळण नवरी

हरि तुझी कांति हे सावळी ॥ मी रे गोरी गोमटी चाफेकळी ॥ तुझ्या दर्शनें होईन मी काळी ॥ मग हे वाली गांजिती जन ॥ अरे नंदबाळा ॥ उगा राहें न करी चाळा ॥ उगा० ॥ धृ० ॥ किती सांगू तुज रे गोपाळा तुझा खरबडा कांबळा ॥ अरे नंद-बाळा ॥ उगा० ॥ १ ॥ तुझ्या आंगींची दुग्धघाणी ॥ चोरून खासी दुर्घट लोणी ॥ घरींचें बाहेरी आणुनि ॥ मी रे चांदणी सुकुमार ॥ उगा० ॥ २ ॥ तुज तंव हांसतील हे जन ॥ धिक्कारतील मजला देखुन ॥ तुझ्या आंगींचें लक्षण पाहून ॥ मजला होईल विटंबना ॥ उगा० ॥ ३ ॥ तुज तव लाज भय शंका नाहीं ॥ मज तंव सज्जन लपून पाही ॥ आणिक मानसीं तुज सांगूं काई ॥ कैसी भीड तुजला माझी नाहीं ॥ उगा० ॥ ४ ॥ वचन मोडून देहांत ॥ कळली निश्चयाची मात ॥ तुकया स्वामी गोपीनाथ ॥ जीवनमुक्त करून भोगी ॥ उगा० ॥ ५ ॥

२०५ जोशी

मी आलों रायाचा जोशी ॥ होरा ऐकशी ॥ मी आ० ॥ ॥ धृ० ॥ वासना बायको शेजारीण ॥ झगडी कुटील मोठा दारुण ॥ तिचे पायीं नागवण ॥ घर बुडविलें ॥ मी आलों० ॥ ॥ १ ॥ येथून पुढें बरें होईल ॥ भक्तिसुखें दोंद वाढेल ॥ फेरी कर्माची खंडेल ॥ धनी मोकाशी ॥ मी आ० ॥ २ ॥ मदन पाटील देहगांवींचा ॥ विश्वास धरूं नये त्याचा ॥ घात करील नेमाचा ॥ पाडील फांसीं ॥ मी आ० ॥ ३ ॥ एकाजनार्दनीं

जोशी ॥ होरा सांगतो लोकांशीं ॥ फेरी चुकवा चौऱ्यांशींची ॥ शरण रिघावें संतांसीं ॥ मी आलों० ॥ ४ ॥

२०६ सौरी सातवी

उभी राहे रांडे शब्दचाळ भांडे ॥ शब्दचाळ भांडे ॥ धृ० ॥ काजळ कुंकुं लेउनी रांडे किती करशील नखरा ॥ किती० ॥ भिल्लिणी होउनी रुद्र नेला ठकविलें त्या शंकरा ॥ उभी राहे० ॥ ॥ १ ॥ साही त्रिकूट सहा शास्त्रें तींही वेडावलीं ॥ तींहीं वे० ॥ चौघीजणी गोंधळ केला त्याही धुंदावल्या ॥ उभी राहे० ॥ २ ॥ दुर्वासासी गर्व केला तेथें झालीस घोडी ॥ तेथें झाली० ॥ कोठें म्हणतां लाज नाहीं डांगाविया घोडी ॥ उभी राहे रांडे० ॥ ३ ॥ शुकापाशीं जाऊनी रांडे काय उजेड केला ॥ काय उजेड० ॥ मारुती ज्ञानबाण तुझा मोहरा फिरविला ॥ उभी राहे रांडे० ॥ ॥ ४ ॥ रामदासीं पर्णुनी तुला लग्नीं टाकुन दिलें ॥ लग्नीं टा० ॥ संतसंगती जाणुनियां फार फजीत केलें ॥ उभी राहे रांडे० ॥ ५ ॥

२०७ सौरी आठवी

ये सखे माय नवल बोलूं काय ॥ धृ० ॥ देवळावरतें देऊळ बाई देखिलें एकाएकीं ॥ देखिलें० ॥ उफराटी पाहूं जातां झालें थोर सुखी ॥ ये सखे माय० ॥ १ ॥ देवळामध्यें उभी ठेली मूर्ति निराकारी ॥ मूर्ति निराका० ॥ न्याहाळितां बाई सई झाली वारासारी ॥ ये सखे माय० ॥ २ ॥ निळी पिवळी शुभ्र वर्ण सांवळी सुकुमार ॥ सांवळी० ॥ कस्तुरी टिळा भाळीं कांसे पीतांबर ॥ ये सखे मा० ॥ ३ ॥ चार मुख दहा डोळे आठ तिला

हात ॥ आठ तिला० ॥ नवखंड पोटीं तिच्या आणि समुद्र सात ।। ये सखे माय० ॥ ४ ।। राईएवढी डोई तिची गंगेएवढी वेणी ॥ गंगेएवढी० ॥ मान बारीक सुईपरी अनामाची राणी ॥ ये सखे माय० ॥ ५ ॥ सद्गुरुकृपा पांडुरंगीं प्रसन्न झाली आजी ॥ प्रसन्न० ॥ अनन्यभावें शरण जातां तीच तया राजी ॥ ये सखे माय नवल बोलूं काय ॥ ६ ॥

२०८ हमामा दुसरा

हमामा पोरा हमामा ॥ घुंबरी वाजे घुमामा ।। धृ० ॥ हमामा घाली बाळे ॥ खोटे चाळे ॥ वांकूल्या दावी काळे ।। १ ॥ हमामा घाली वारे ।। आंगीं भरलें वारें ॥ चाखती चिखल चोरें ॥ आम्ही जाऊं वयल्या द्वारें ॥ २ ॥ हमामा घालीं नेटें ॥ सांडीं बोलणें खोटें ।। आतां पोरा जासी कोठें ॥ कान्होबाचें वळ मोठें ॥ ३ ॥ हमामा घालीं सोई ॥ सांभाळी सावध बाई ॥ एक जे मरे तूं राहीं ॥ मग आत्मसुख पाहीं ॥ ४ ॥ हमाम्याचा नाद वाजे ।। अनुहात कोपर गाजे॥ रत्नजडित मुगुट साजे ॥ बाप रखुमादेवीवर विठ्ठल राजे ॥ ५ ॥

२०९ बागुल पहिला

कृष्णा राही रे उगला ॥ नाहीं तरी सांगेन त्या बागुला ॥ घुसळणासी उशीर झाला ॥ रवी सोड गोविंदा ॥ धृ० ॥ पहिला बागुल तो ऐसा ॥ त्याचें नांव म्हणती मासा ॥ शंखासुर वधिला कैसा ॥ चारी वेद आणिले ॥ १ ॥ दुसरा बागुल बोलत ॥ त्याचें नांव कच्छ म्हणत ॥ त्यानें पृथ्वी धरली

पृष्ठींत ॥ पाय पोटीं धरियेले ॥ २ ॥ तिसरा बागुल बोलती ॥ त्याचें नांव वराह म्हणती ॥ त्यानें पृथ्वी धरली दंतीं ॥ दैत्य फार वधियेले ॥ ३ ॥ चवथा बागुल नरहरी ॥ तो तर खांबांत गुरगुरी ॥ दैत्य वधिला जानूवरी ॥ भक्त प्रल्हाद रक्षिला ॥ ४ ॥ पांचवा बागुल ब्रह्मचारी ॥ तो तर उभा बळीचे द्वारीं ॥ भिक्षा मागून निर्धारीं ॥ बळीचें द्वार रक्षिलें ॥ ५ ॥ सहावा बागुल बोलती ॥ त्याला परशुराम म्हणती ॥ त्यानें वधिलें मातेप्रती ॥ पितृवचन मानुनी ॥ ६ ॥ सातवा बागुल सत्त्वाचा ॥ राम म्हणती दशरथाचा ॥ रावण वधिला दशमुखांचा ॥ त्यानें जानकी सोडविली ॥ ७ ॥ आठवा बागुल बोलती ॥ तो तर गोकुळीं म्हणती ॥ त्यानें वधिलें कंसाप्रती ॥ देव सुखी केले ते ॥ ८ ॥ नववा बागुल बोलती ॥ त्याचें नांव बौद्ध म्हणती ॥ त्याची कळत नाहीं स्थिति ॥ उभा विटेवरी राहिला ॥ ९ ॥ दहावा बागुल बोलती ॥ त्याचें नांव कलंकी म्हणती ॥ त्याची कळत नाहीं स्थिति ॥ पुढें काय होईल तें ॥ १० ॥

२१० बागुल दुसरा

नको छंद घेऊं कृष्णा आला बागुलबावा ॥ नको ॥ धृ० ॥ पंच मुख दश भुज माथां मोठा जटाभार ॥ गजचर्म पांघुरला कटीं वेष्टिलें व्याघ्रांबर ॥ विभूति चर्चिली आंगीं नीलकंठ दिगंबर ॥ त्रिलोचन उग्ररूपी भयंकर बावा ॥ नको० ॥ १ ॥ घरधनी येतील आतां भोजनासी सत्वर घरीं ॥ पाकनिष्पत्ती जे त्वरें केली पाहिजे कीं बरीं ॥ जिलबी मांडे दळ्या लड्डू दूधपाक

शिरापुरी ॥ ताताचिया ताटीं जेवीं बैसोनियां बाबा बा ॥ नको छंद० ॥ २ ॥ उगा राहें नाहीं तरी बोलावितें बागुलाला ॥ येरे बागुल म्हणतां गौरीवर द्वारीं आला ॥ डुगडुग डमरू शिंगी नाद आंगणांत केला ॥ आरूढला नंदीवर अर्धांगीं ते जगदम्बा ॥ नको छंद० ॥ कृष्णासी ते घेउनि कडिये यशोमती द्वारीं आली ॥ होईल जोगियाची दृष्टी म्हणून ते भ्याली ॥ लपविला कृष्ण अंचल पल्लव मुखावरी घाली ॥ भिईल कीं उग्ररूपा देखोनियां लावण्यगाभा ॥ नको छंद घेऊं कृष्णा आला बागुलबाबा ॥ ४ ॥

२११ आंबा

ओंनमोजी गणराया ॥ नमो देवी सारजा ॥ मती द्यावी गुरुराजा ॥ आंबा गातों ॥ १ ॥ ईश्वर म्हणे पार्वती ॥ ऐकावी निगुती ॥ आंब्याची स्तुति ॥ सांगेन तुज ॥ २ ॥ आंबा शिंपा हो सुंदरी ॥ भावें भक्तीसी निर्धारी ॥ पुरुषार्थ हे चारी ॥ येती हाता ॥ ३ ॥ आंबा अगम्य अगोचर ॥ परम तेथून विस्तार ॥ अनुपम्य साचार ॥ आंबियाचा ॥ ४ ॥ ओंकार बीजमूळ ॥ महामायेचें आळें ॥ त्रिगुणीं विस्तारलें ॥ परब्रह्म ॥ ५ ॥ आंबा कुळवेली वाढत ॥ पुरवितो मनोरथ ॥ तो आंबा त्वरित ॥ शिंपी बोले ॥ ६ ॥ आंबा त्रिआंगीं निर्गुण ॥ सत्रावी जीवन ॥ पश्यंती ढाळ जाण ॥ तिनाकृती ॥ ७ ॥ दिसे पवन रविवर्ण ॥ पांचवा आश्वीन ॥ तो आंबा सुजाण ॥ शोभिवंत ॥ ८ ॥ पावलासे सुपती ॥ उपमेसी ब्रह्ममूर्ती ॥ दशांगें शोभती ॥ आंबियासी ॥ ९ ॥ आंबा गुणमाया पल्लव ॥ भिन्न भिन्न लाघव ॥ त्यानें

आंबा सर्व ॥ झांकुळला ॥ १० ॥ वेदसपुष्पें असे ॥ प्रपंच मूळ दिसे ॥ जन्मोनि मधु रसे ॥ येती हाता ॥ ११ ॥ मुळीं फळ असे ॥ फळीं मूळ दिसे ॥ तो आंबा प्रकाशे ॥ साधुसंगें ॥ १२ ॥ आंबा गाय सद्गुण ॥ न कळे दिसोन ॥ तो आंबा परिपूर्ण ॥ जगदाकार ॥ १३ ॥ आंबा मुळींच न दिसे ॥ त्याचा विस्तार बहू असे ॥ असोनी न दिसे ॥ भ्रांतिगुणें ॥ १४ ॥ आंबा त्रिभुवनीं विस्तारला ॥ दशदिशां भरला ॥ भरोनी उरला ॥ नेणों किती ॥ १५ ॥ आंबा अचळ अढळ ॥ सदा पुष्पफळ ॥ जगव्यापक जगमूळ ॥ जगदाकार ॥ १६ ॥ जग आंब्यामाझारी ॥ आंबा जगाभीतरीं ॥ आंबा अभ्यंतरीं ॥ सदोदित ॥ १७ ॥ आंबा त्रिकांडीं परिकर ॥ अनुहातें भ्रमर ॥ झकारे गंभीर ॥ नानाध्वनीं ॥ १८ ॥ दीप्ती सती नवभक्ती ॥ ऋद्धि सिद्धि चारी मुक्ती ॥ कोकिळा रूपवंती ॥ शोभिवंत ॥ १९ ॥ तया आंब्याचे छायेसी ॥ सुर नर तापसी ॥ ध्यान धारण आसनासी ॥ शुभकार्य ॥ २० ॥ साष्टांगीं साधन ॥ योगी करिता पार न ॥ आंब्याचें हें वन ॥ सर्वकाळ ॥ २१ ॥ आंबा अज्ञानासीं दुरी ॥ सज्ञानाचे अंतरीं गुरूचे मंदिरीं ॥ वळलासे ॥ २२ ॥ आंबा माझिया कारणें ॥ आंब्यामाजी जाणें ॥ आंब्यामुळीं राहणें ॥ सोहंभावें ॥ २३ ॥ मूळपीठ अर्धमात्रा ॥ गुरूसीं दृढ धरा ॥ चुकती येरझारा ॥ चौऱ्यांशींच्या ॥ २४ ॥ प्रभुसंतांचे प्रसादें ॥ आंबा गाइला निजपदें ॥ जाणाजी आनंदभरितें ॥ मिळणी झाली ॥ २५ ॥ संपूर्ण आंबा जाहला ॥ आदी अंतीं विस्तारला ॥ गुरुमुखें गाइला ॥ सर्वजनीं ॥ २६ ॥

२१२ बाळसंतोष चवथा

मी तो परात्पर परदेशी ॥ टाकून आलों संतांपाशीं ॥ कोणी न ओळेखती आम्हांसी ॥ वेद देई विदेशाची ॥ बाबा बाळसंतोष ॥ १ ॥ धृ० ॥ द्वय हातांत द्वैत दान ॥ न दे कोरडें कोरान्न ॥ न ममे न गमे हें साधन ॥ अवीट न विटे परमान ॥ बाबा बाळ० ॥ ॥ २ ॥ क्षीरसागराची क्षिरधारी ॥ देद गुळाची गुळवरी ॥ पूर्णपुरी पूर्णपुरी ॥ प्रेम बोधलाडू त्यावरी ॥ बाबा बाळ० ॥ ॥ ३ ॥ जीर्णस्वरूपाचा शेला ॥ कृपेनें देई कां मजला ॥ शुद्ध सत्त्वाचा करिला ॥ ज्ञान बोध उपार्जिला ॥ बाबा बाळ० ॥ ॥ ४ ॥ प्रपंच रंग भंगी चंगी ॥ हे कां देखे अंगींच्या अंगीं ॥ तेतुले नाचत मी नवरंगी ॥ रंगीं रंगलों श्रीरंगीं ॥ बाबा० ॥ ५ ॥ नवखंडा अखंडिलें ॥ आंगीं जीर्णत्व बांधिलें ॥ जिवीं शिवीं न विसंबिलें ॥ द्यावी भक्तांची कांचोळी ॥ बाबा बाळ० ॥ ६ ॥ नाहीं नाहीं कां गा म्हणत ॥ पूर्ण भरला आहे जळत ॥ मी ज्ञानार्थ खोदित ॥ अर्थ करी कां समर्थ ॥ बाबा बाळ० ॥ ७ ॥ धान्य घेतां धान्य न सरे ॥ जो घेई त्याचें दरिद्र विखरे ॥ मग तो मागें नवसरे ॥ धान्य देई कां निर्धारें बाबा ॥ ८ ॥ एका जनार्दनीं मागतां दान ॥ शेखीं देईल सुप्रन्न ॥ देई निज सुख संपन्न ॥ बाबा बाळ संतोष ॥ ९ ॥

२१३ बाळछंदु

प्रेम मन डोहीं झालें मनाचें उन्मन ॥ ऊपरती धरिलें ज्ञान ॥ झालें ज्ञान परब्रह्मीं ॥ बाबा० ॥ धृ० ॥ १ ॥ निमिषानिमिष

छंद माझा ॥ बाळछंदो हा तुझा ॥ वेगीं येई गरुडध्वजा ॥ आलिंगन भुजा ॥ क्षेम देईन बाळा ॥ बाळछंद ॥ २॥ तुटली आशेची सांगडी ॥ ध्यानें नेलें पैलथडी ॥ तुटली संसाराची बेडी ॥ क्षणो क्षणीं ती नाहीं ॥ बाळ० ॥ ३॥ जपतप वर्तन सहित ॥ निवृत्ति होईल निश्चित ॥ समाधि बैसली एक तत्त्व ॥ मुखीं मात नामाची ॥ ४ ॥ ज्ञानदेवीं हा छंद ऐसा ॥ झाला बाळपणीं पिसा ॥ दान मागतस महेशा ॥ दसदिशा न घाली मन ॥ बाळ० ॥ ५ ॥

२१४ फकीर दुसरा

फकीर मस्ताना मस्ताना ॥ लिला ख्यालमों अपना ॥ फ० ॥ ॥ धृ० ॥ निराकारकी झोली यारो ॥ निर्गुन माला सहेली ॥ १ ॥ फ० ॥ निरंजनका फांसा ॥ गगनमें उठाया खासा ॥ ॥२ ॥ सच्चा गुरू पीर मेरा ॥ कहे रामानंद कबीरा ॥फ० ॥ ३ ॥

२१५ फकीर तिसरा

गुरुनें अमल पिलाया बे ॥ मुजकूं फकीर बनाया बे ॥ गु० ॥ ॥ धृ० ॥ मैं ग्यानका लिया कटोरा घरघर मांगत है टुका ॥ मोहो क्रोधकी धुनी जलावे अनुहान वाजे डंका ॥ गु० ॥ १ ॥ औट हातका लिया पिंजरा ॥ सोहं पोपट बोले ॥ कहत कबीरा सुन भाई साधु ॥ अंदरके पट खोले ॥ गुरुनें ॥ २ ॥

२१६ फकीर चवथा

पंच तत्त्वका बोध करीयो ॥ फकीर भयो बाई ॥ गलां सेली हातमों झोली ॥ फ० ॥ १ ॥ गुरुग्यान बिचारे मनचारे ॥ फ० ॥ आशा छांडके धीर छोडा ॥ फ० ॥ लौडाम्याने जुबान [illegible]

॥ फ० ॥ कामक्रोधका तोडा झगडा ॥ फ० ॥ हमतो० ॥ २ ॥ सब इंद्रियों कोंड करियों ॥ फ० ॥ दशइंद्रियें एकध्यान धरियो ॥ फ० ॥ गुरुचरणमें हम शीस धरियो ॥ फ० ॥ एकाजनार्दनीं स्थिर मन करियो ॥ फ० ॥ हमतो० ॥ ३ ॥

२१७ मलंग फकीर दुसरा

मलंग फकीर ऐसा मलंग फकीर ॥ धृ० ॥ लिया संतनका आसन ॥ खाया गोधनकाहै भंग ॥ हमे सदा दंग ऐसा ॥ म०॥ ॥ १ ॥ लिया संतनका दुमाला ॥ मेरा बहुत तुटे जंजाला ॥ एका-जनार्दनीं कंगाला ॥ ऐसा मलंग फकीर ॥ २ ॥

२१८ कापडी दुसरा

कशी रे वीट जोडलिस पुंडलिका ॥ मनीं भाव धरोनियां निका ॥ धृ० ॥ मायबापाची सेवा करुनी विठ्ठल आणिला सखा ॥ १ ॥ खांदीं कावडीं वाहे पाणी ॥ एकनाथाच्या फुका ॥ २ ॥ भीमातीरीं राहिवास केला ॥ तुकीं उतरला तुका ॥ कशी रे विट जोडलिस पुंडलिका ॥ ३ ॥

२१९ पद मछिंदरनाथाचें

नाथ मछिंदर अकेले तीर्थवासी उदासी ॥ जुजुरे जुजु ॥ गहा भुले आये नाथजी ॥ देखे पद्मीन खाशी ॥ जुजु० ॥ न जान काहूर बंगाला ॥ भाष्य उनकी दुभासी ॥ जुजु० ॥ चाल ॥ नाथजी भुलें ॥ अंतर खुले ॥ माता जो बोले ॥ भये मत वाले ॥ तोड ॥ काम चोरघात किया रे साईनाथ डुबाया ॥ जुजु० ॥ ॥ १ ॥ पद्मनसे पुछे नाथ जी कौन जात तिहारी० ॥ जुजु० ॥

पद्मीन कहे सुन जोगीया मैं तो राजकुमारी ॥ जुजु० ॥ काहुर बंगाला इतमों तीची द्वाही हमारी ॥ जुजु० ॥ चाल ॥ तुम जोगी सच्चे ॥ केव जात पुछे ॥ जल जीव मच्छे ॥ सब तेरे सच्चे ॥ तोड ॥ जीवन नहीं भया जोगिया केवरे खास लगाई ॥ जु० ॥ २ ॥ दुनिया मदनकी बनाई पंच कर्दम कीया ॥ जु० ॥ एक खडा दुजा नहोर सुनसांई जोगिया ॥ जुजु० ॥ कौन जात मेरी कहांवो मैं तो आंगोंकी छाया ॥ जुजु० ॥ चाल ॥ आप अकेले ॥ आप० ॥ साहेब झुले ॥ नयन उजाले ॥ तो० ॥ जात सुनो येक जोगया दुजी कांहांकी माया ॥ जु० ॥ २ ॥ तेरा मेरा कहना कछु नहीं एक जाती तिहारी ॥ जु० ॥ मिथ्या बात सुनी जोगिया साची मोहनी ठारी ॥ जु० ॥ राजा होना नगरी तुमरी राणी पद्मीण नारी ॥ जु० ॥ चाल ॥ जोग कमाया ॥ सोही गमाया ॥ मोहनी माया ॥ नाथ कमाया ॥ तोड ॥ भाक दीनी मैं तो तेहरा साच मानो पत्याला ॥ जु० ॥ ४ ॥ सैली सिंगि कंथा निकाल डाली पथर झोली ॥ जु० ॥ कपरे पेहरे बांधी पगरी साची डुबी फकीरी ॥ जु० ॥ जोगी हुवा मस्त दिवाना नैनों आई अंधारी ॥ जु० ॥ चाल ॥ साधन छुटा ॥ कामने लुटा ॥ मोह चपेटा ॥ धनमामीठा ॥ तोड ॥ रहा धरमकी बिगारी भई पद्मीन प्यारी ॥ जु० ॥ ५ ॥ आलख निरंजन झूटा रे नाम मछिंदर लूटा ॥ जु० ॥ बारा बरस नाथ जोगिया भोगा पद्मीन प्यारी ॥ जु० ॥ पुता मेनीनाथ कमाया उसे मोह लगाया ॥ जु० ॥ बारा बारा गाम चोकी कोई आय न पावे

॥ जु० ॥ चाल ॥ पद्मीण प्यारी ॥ पद्मी० ॥ जोग विहारी ॥ मोहिनी डारी ॥ तोड ॥ मस्त पद्मिणीसे न माने ॥ नाथ हुवे दिवाने ॥ जु० ॥ ६ ॥ सारी पेहनी खुपभरजरी ॥ तंग आंगोंमें चोली ॥ जु० ॥ सुलतानी भवया कमानी खासी शोभे निकारी ॥ जु० ॥ नाकोंमें नथनी जरतोकी नयन काजर डांरी ॥ जु० ॥ चाल ॥ भांगोंमें मोती ॥ चंद्र ज्योती ॥ नयन ॥ फिराती ॥ गायन गाती ॥ तोड ॥ मस्त हुवा जोगी दिवाना आप गावे लवाना ॥ जु० ॥ गहेना बहु तऱ्हा पेनके मस्त बिजली चमके ॥ जु० ॥ ७ ॥ जोगीयानें नैनासे देखके मन हुआ माशूक ॥ जु० ॥ उनके बार सलना किका रह्या जोगी अटका ॥ जु० ॥ चाल ॥ जोग डुबाय ॥ राज कमाया लगगई माया ॥ प्रीत बढाया ॥ तोड ॥ लटक लगी नाथ दिवाना छूटा मान गुमान ॥ जु० ॥ ८ ॥ बनबन गोरख धुंडता बुजे सिद्धसो बाता ॥ जु० ॥ कहे करे मच्छिंदर गाता माहे बुजावे ईना ॥ जु० ॥ सिद्ध कहे अवधूता ॥ नाथ मच्छिंदर पूता ॥ जु० ॥ चाल ॥ तेराजी साई ॥ पद्मीन माई ॥ प्रीत लगाई ॥ पूत जनाई ॥ तोड ॥ सिंहलद्वीपमों जा भाई तुझे राहा बताई ॥ जु० ॥ ९ ॥ सिंहलद्वीपमें बंगाला राजा काहुर देश ॥ ॥ जु० ॥ पद्मीनसे प्रीत लगाई छोडो जो मदुराशा ॥ जु० ॥ धरी बारी हो रहे जोगिया न धरी किनकी आशा ॥ जु० ॥ चाल ॥ वहां जावें चेला ॥ गुरु अकेला ॥ बंदमों डाला ॥ तुने निकाला ॥ तोड ॥ करित अंबर भरपावे सिद्ध गुण तेरे गाव ॥ जु० ॥ १० ॥ कानीफा कहे गुरु घर वारीक धन तेरी फकीरी ॥ जु० ॥

दुनिया भोंदी डुबी प्यारी डुबी पन्नीण प्यारी ॥ जु० ॥ चाल ॥ नाथजो भावे ॥ दंत चुबावे ॥ बोलन पावे ॥ मनमें तिखावे ॥ तो०॥ क्या कहुं नाथजी पस्ताया मेरा घर डुबाया ॥ जु० ॥ ॥ ११ ॥ कानीफाकूं कहे अनाथ हुवा उदासा ॥ जु० ॥ गुरु निंदा करेसो गुसा ॥ नयनो सुरज प्रकाशा ॥ जु० ॥ राह चले आये उमासा जीवे जलबिन मासा ॥ जु० ॥ नाथ मच्छिंदरका वासा आयों गोरखा खासा ॥ जु० ॥ चाल ॥ चौकीजी वारो ॥ सबकू पुकारो ॥ आया कानफारो ॥ साच सुमारो ॥ तोड ॥ अंदर जोगीया जावेगा तुम मार खावेगा ॥ जु० ॥ १२ ॥ रैन जोगी जागता आयो नाथ गोरख पुता ॥ जु० ॥ तुंबरी ले धरेगा वतांनाच खुबरंग होता ॥ जु० ॥ पखवाजे बैठे अवधूता एकादीन छुपतां ॥ जु० ॥ चाल ॥ रंग जमावे ॥ नाथ रिझावे ॥ रथन जावे ॥ सुरज पावे ॥ तोड ॥ तोबी नाथ कहे गावना लेवो प्रमत नाना ॥ जु० ॥ १३ ॥ मुनिजन पखवाज बजावे सुबत मनुझावे ॥ जु० फेर नाथ तान कहावे नाथ गोरख आवे ॥ जु० ॥ चाल ॥ रहने दे भाई ॥ भली भलाई ॥ सब भरपाई रंग जमाई तोड ॥ गोरख साती जो ले अथवा ॥ अच्छा नाद जमावें जु० ॥ १४ ॥ नाथ मच्छिंदर जोगिया चलो गोरख आया ॥ जु० ॥ सुरनाथ दुरपाया पुताकीनें निभाया ॥ जु० ॥ रहारे गुनिजन गवैया डुबाया तुम घर डुबाया ॥ जु० ॥ गोरखजती ॥ ले आया साती ॥ तान सुनाती ॥ वादर जाती ॥ तो० ॥ गुस्सा किया फोडो पखवाज्या निकसे गोरख सिद्धा ॥ जु० ॥ १५ ॥

२२० रहाट

माझा रहाट ग बाई साजणी ॥ गातों चौघीजणी ॥ धृ० ॥ माझ्या रहाटाचा बाई कणा ॥ माझ्या चवघींजणी सुना ॥ तुम्हीं शेता कां ग जाना ॥ हुरडा लोंबी कां ग खाना ॥ तुम्हीं बळेंच झोंबीं कां घ्याना ॥ ग बाई साजणी ॥ गातो० ॥ १ ॥ माझ्या रहाटाचें बाई चाक ॥ माझा पति मोठा हटघाट ॥ मारिली ढुंगणावरती लाथ ॥ पडलें उंबरठ्याचे आंत ॥ पडले पुढले दोनी दांत ॥ ग बाई साजणी ॥ गातो० ॥ २ ॥ माझ्या रहाटाची बाई फळी ॥ माझी सासू मोठी खेळी ॥ माझी नणंद मोठी पळी ॥ ग बाई साजणी ॥ गातो० ॥ ३ ॥ माझ्या रहाटाची बाई माळ ॥ माझें तांबडें लुगडें लाल ॥ माझ्या कडेवर तान्हें बाळ ॥ माझें मोतीं देतें ढाळ ॥ ग बाई साजणी ॥ गातो० ॥ ४ ॥ माझ्या रहाटाची बाई बुडकुली ॥ घरधन्यानें बाईल कुटली ॥ शेजारणीची शेळी सुटली ॥ धक्यासरशीं घागर फुटली ॥ ग बाई साजणी ॥ ॥ गातो० ॥ ५ ॥ माझ्या रहाटाचा खांबला ॥ माझ्या पतीपुढें कांबळा ॥ शेजारच्या पोरांनू बोंबला ॥ ग बाई साजणी ॥ ॥ गातो० ॥ ६ ॥ माझ्या रहाटा बांधावें ॥ गणेश म्हणे एकदां पंढरीसी जावें ॥ एकदां विठ्ठला पहावें ॥ ग बाई साजणी ॥ गातो० ॥ ७ ॥

२२१ पिंजरा

प्रथम नाद बिंदु मिळवणी होता एकांतर ॥ तेंच भाळीं विधीचें अक्षर ॥ पंधरा दिवशीं उदबुद जळीं जैसा फिरे ॥

होय माझा काळा गोळंकार ॥ दुसरे मासीं अंडकार ॥ पिंजऱ्याची उभारणी ॥ तिसरे मासीं शिर मांडणीं ॥ १ ॥ तन पिंजऱ्यामध्यें मनराघोबा बोले मंजूळ वाणी ॥ धन्य कारागिर निर्गुण धनी ॥ ॥ धृ० ॥ चवथे मासीं चार देह तयार झाल्या पुन्हां ॥ पांचवे मासीं तव संपूर्ण ॥ हस्तपाद फुटती सातवे मासीं झाले षड्गुण ॥ सातवे मासीं संचरे प्राण ॥ आठवा नववा दोन्हीं ॥ होती जिवा बहुत जाचणी ॥ जपतो सूर्यमंत्र निशिदिनीं ॥ तन पिं० ॥ २ ॥ गर्भबंद तुटला सुटला प्रसूतीचा वारा ॥ गर्भ येऊनी बसला द्वारां ॥ तेथें उगवला म्हणे मजला सोडीं परमेश्वरा ॥ तुजला न विसरूं दातारा ॥ बाहेर गेला विसरोनी आला लागे कुळस्मरणीं ॥ भुलला मायेसी पाहूनी ॥ तन पिं० ॥ ३ ॥ औट हाताचा पिंजरा केला धन्य ते कारागिर चतुर्दश खणांचें मंदिर ॥ त्रिगुणाचें कांवीट बैठक राघोची त्यावर ॥ संत खुण जाणती करार अशी उभारणी केली पिंडाची ॥ पहा त्या आपकर्त्यांनीं ॥ दास लागे संतचरणीं ॥ तन पिंजरा० ॥ ४ ॥

२२२ कुडीचा व आत्म्याचा संवाद

कुडी म्हणे आत्म्याला नका टाकुनी जाऊं स्वामी मजला ॥ कुडी० ॥ धृ० ॥ तुझी न माझी बाळपणाची बहु प्रीत ॥ बसून दोघे पिंजऱ्यांत ॥ आतां असें कां केलें चंचल चित्त ॥ ओढवलें संचित ॥ आत्म्या तुझा कळेना मज अंत ॥ जातोस वैकुंठांत ॥ आतां कधीं पडशील माझ्या डोळां ॥ कुडी० ॥ १ ॥ आत्या म्हणे वचन ऐके कुडी ॥ तुझी न माझी जोडी ॥ अंतर पडलें नाहीं

अर्धघडी ॥ पुढें गेले हो गडी ॥ आतां जाणें आहे बहुत तांतडी ॥ तुटली मायेची बिडी ॥ आग लागो रे या संचिताला ॥ कुडी० ॥ २ ॥ कुणी म्हणे तूं माझा मनमोहन ॥ जातोस पिंजऱ्यांतून ॥ मी परदेशी बैसल्यें होऊन ॥ अंती मला नाहीं कोण ॥ भावबस्ता भोगिल्या हौसेनें ॥ सोन्याचें कंकण ॥ मजवर तुटून पडलें गगन ॥ कडाडलें अस्मान ॥ आतां भेटूं गळ्यासी ला... ... ॥ कुडी० ॥ ३ ॥ कुडीला कोठें दिला हो जानवसा ॥ ... गांव खासा ॥ तेथें भाव माहार नांदे खासा ॥ ... ठसा ॥ आत्मा पाहतो कुडीचा तमाशा ॥ हिंडतो दाही दिशा ॥ जैसा गळ ओढोनी घेतो मासा ॥ होतो कासाविसा ॥ जेथुनी ... गेला हो ॥ कुडी० ॥ ४ ॥ मैना कां रुसलीस तूं मजवर ॥ ... परदेशी नर ॥ हात जोडून उभा तुजसमोर ॥ नका होऊं दिलगीर ॥ तुजला भावबंद अवघे सार ॥ साह्य करतील फार तू या मृत्युलोकींचा राहणार ॥ मला जाणें आहे दूर ॥ एकवीस स्वर्गावरती माझें घर ॥ अवघ्याला महशुर ॥ विष्णुदास सांगतो ... ॥ संतांचा पाभर ॥ नको रे विसरूं गुरूच्या चरणाला ॥ कुडी म्हणे आत्म्याला नको० ॥ ५ ॥

२२३ गस्त दुसरी

उठाजी मायबाप कशी ... झोंप ॥ हुजूर जाउनियां येवढी चुकवा खेप ॥ धृ० ॥ ... तुम्ही सावध असा ॥ तुमच्या नगराचा नाहीं आम्हां ... ॥ १ ॥ उजेड पडतांना गळां पडेल फांसा ॥ तुमची ना... आम्हां दिसे ना बरी ॥ तुमचे शेजारीं हो एक ... ॥ २ ॥ हिंडतां देशांतरीं लक्ष

चौऱ्यांशीं जागा ॥ अजून आठवेना आला मूळच्या मार्गी ॥ माहा राच्या बोलण्याचा तुम्हां येईल राग ॥ ३ ॥ मागल्या ठेवण्याचा कांहीं ऐवज काढा ॥ त्याचे सत्तेनें आम्हीं बोलूं धडधडा ॥ एका जनार्दनीं धरा बळकट मेढा ॥ उठाजी ॥ मायबाप० ॥ ४ ॥

२२४ गाय

आशा मनशा ह्या ओढाळ भारी ॥ हिचें दुभतें घरोघरीं ॥ सिद्ध साधक वेडें करी ॥ हिणें मोहिलें ब्रह्मचारी ॥ ऐक म्हणे रे गोवळा ॥ गाई वळूं जाणे तो निराळा ॥ धृ० ॥ गाय हिंडे जनीं वनीं ॥ हिशी चोळी ऐसा नाहीं कोणी ॥ तुम्हीं लटकें म्हणाल जनीं ॥ हिणें ठकविलें देव तिन्ही ॥ येक म्हणे रे० ॥ १ ॥ गाय अवतरुना ईश्वरापाशीं ॥ दोन्ही शिंगें लाविली कुशीं ॥ तप ढाळी अर्धक्षण मात्रेसी ॥ तो रत केला भिल्लिणीसीं ॥ येक म्हणे रे० ॥ २ ॥ विष्णू कुजट होउनी माये ॥ तंव तो गाई भोंवती धांवे ॥ गाई तया भोंवतां भोंवे ॥ बळीच्या द्वारें लाविली सवें ॥ येक म्ह० ॥ ३ ॥ गाई लागली इंद्रामागें ॥ त्याचे सर्वांगीं पडली भगें ॥ चंद्रा कलंक इच्या योगें ॥ अहिल्या पाषाण पतन त्यासंगें ॥ येक म्हणे रे० ॥ ४ ॥ रावणानें पाळितां इसी ॥ वेड कैसें तें लावियलें त्यासी ॥ तरीही लागी तोंड वासी ॥ त्याचें सर्व कुळ नाशी ॥ येक म्ह० ॥ ५ ॥ दुर्योधनें घालितां हात ॥ तिनें परतोन मारिली लाथ ॥ दांत विचकून पाडिला रणांत ॥ केला सहकुटुंबाचा घात ॥ येक म्ह० ॥ गाई लागली शुक्रापाठीं ॥ तिनें केली तयासी बहु दाटी ॥ त्यानें परतोन मारिली काठी ॥ नेउनी

घातली गिरीकपाटीं ॥ येक म्ह० ॥ ७ ॥ हृदयीं ग्रंथावरूनि सोडविली ॥ नामदेवें करीं धरियेली ॥ देखोनि मुक्ताई हांसली ॥ येक० ॥ ८ ॥

२२५ पद छंद

असा धरी छंद ॥ जाय तुटुनियां भवबंध ॥ धृ० ॥ छंद लागला टिटवीला ॥ तिणें समुद्र आटविला ॥ मैनावतीनें कृतार्थ केला ॥ गोपीचंद ॥ जाय० ॥ १ ॥ झाले तीन जन्म भरताला ॥ रावण रामरूपी तो झाला ॥ गोपी चढल्या वैकुंठाला ॥ यशोदानंद ॥ जाय० ॥ २ ॥ छंद असाध्य विसाध्य ती ॥ छंद नरनारायण होती ॥ जो त्रिजग आपुला करिती ॥ जो सुखकंद ॥ जाय० ॥ ३ ॥ दुधाची वाटी उपमन्यूला ॥ अढळपदीं ध्रुव बैसविला ॥ मार्कंडेया छळिता झाला ॥ या गतिमद जाय० ॥ ४ ॥

२२६ चिन्मय कंकण

धन्य सद्‌गुरु कारागिर हा देखिला नयनीं ॥ चिन्मय कंकण सेवुनि मजला नेलें निजभुवनीं ॥ अनंत जन्मींचें सुकृत बाई होतें मम पदरीं ॥ अवाचित गांठ पडली त्यानें धरिलें मज करीं ॥ सन्निध बैसोनि दृष्टी न्याहाळीं पद्महस्त शिरीं ॥ ठेवुनी गुरुनाथ दावी नवल सुरी ॥ श्रवणीं पेरिलें नयनीं उगवलें काय सांगूं परी ॥ स्वात्मरूपीं मन वेधलें निमग्न अंतरीं ॥ भक्तिहळद आंगीं मर्दुनी प्रेमगळसरी ॥ सौभाग्याचें भाळीं कुंकू लावियलें शिरीं ॥ छंद ॥ घातलें जनांजन मम नेत्रीं ॥ श्रवणीं अनुभव बुगडी मळसूत्रीं ॥ लागलें ध्यान अखंड

सुमंत्रीं ।। भाव बिजवरा दया सरी ही स्वधर्म तनमणी ।। तऱ्हे-तऱ्हेचें भूषण मजला दिसलें साजणी ।। धन्य० ।। १ ।। ऐक साजणी ओट शिखरीं देखिली कळ ।। शांति ठुशी विवेक टीका दिसे दिव्य गळां ।। अक्रोधाचें पदक जडित फांकली कळा ।। अधर्म चिंचपेट्या ऐशी शोभे बोरमाळा ।। जित इंद्रियांचे काप कानीं दिसे चंद्रकळा ।। क्षेमचुडा दम पाटली बोध टिकली भाळां ।। सत्य पुतळी अनुभवसुतीं गुंफिली माळा ।। साक्षात्कार माणिकमोतीं तेज झळाळा ।। छंद ।। यम नेम हे तोडे तोडार ।। दम तितिक्षा जोडवीं पोल्हार ।। उपरती बिचवी विरोदी सुंदर ।। निरपेक्ष पुतळी आनंद हार ।। निर्वैर केतक शिरीं विराजित चंद्रकोर वेणी ।। क्षेमराखडी पूर्ण मूद दिधली श्रीगुरुनीं ।। धन्य स० ।। २ ।। निर्गुणपुरींचा सद्गुरु जो हा देखिला नयनीं ।। जडाव कोंदण मजला दाखविलें त्यांनीं ।। श्रद्धा मोतीं गुंफोनि जाळी मस्तकीं रेखूनी ।। समाधि मोहनमाळा दुल्लडी झळके उन्मनीं ।। चहूं पुरुषार्थ करीं मुद्रिका चमके चांदणी ।। श्रवण मनन निजध्यास सुंदर शोभे फुल वेणी ।। शुद्ध सत्त्व हातींची कंकणी शोभे बहुगुणी ।। महावाक्याचा पंखे बाळ्या ल्यालें मी श्रवणीं ।। ।। छंद ।। शुद्ध मति बाजुबंद कंकण ।। चंद्रहार हा परमार्थ जाण ।। निरहेतु हे अलंकार पूर्ण ।। लेवुनी सद्गुरूंचे चरणीं मी लीन ।। जन्म मरण भ्रांति पडली गेली निरसोनी ।। निश्चय निवांत होऊनि रतलें गुरूचे चरणीं ।। धन्य स० ।। ३ ।। ऐसें अपार लेणें मजला सद्गुरुनें लेवविलें ।। द्वैतभयातें दुर सारोनी निजपद दाखविलें ।। देहचतुष्टय पिंडब्रह्मांडाहुनीं वेगळें केलें ।। पंचभूतें

आणि त्रिगुण विषय सहज निरसिलें ॥ उन्मनीशेजे जाऊनी बाई सुखें पहुडलें ॥ शुद्ध तेज पाहुनी मन हें आत्मपदीं रमलें ॥ सद्गुरुनाथें दया करोनी अनिर्वाच्य केलें ॥ काय होऊं उतराई तयाची जीवन्मुक्त झालें ॥ छंद ॥ धन्य धन्य ती सद्गुरु माउली ॥ दीनवत्सावर गोरसोनी आली ॥ माझी मजला वस्तु दाविली ॥ मुक्ति वरली भक्ति मज दिली ॥ लेवुनी भूषन कृष्णकिंकर रतला गुरुचरणीं ॥ त्वंपद तत्पद सारोनि असिपदीं रमलों आनंदानीं ॥ धन्य स० ॥ ४ ॥

२२७ जन्ममूळपत्रिका

जन्ममूळपत्रिका सांगतो घ्यावी ऐकून ॥ श्रोत्या होई सावधान ॥ धृ० ॥ ओंकाराची माया नेमिली अमृताची खाण ॥ माया रे रसाळ त्रिगुण ॥ गज अंकुश तुझें बाळक कथिलें पुराण ॥ कथा चालवी पुढें ज्ञान ॥ चैत्रमासीं न्हाण आलें विधवा प्रमाण ॥ वैशाखमासीं बहुधन ॥ जेष्ठमासीं पालव आला भोग निर्माण ॥ दिनभर कामा जुंपून ॥ आषाढमासीं पालव आला मरत वांझ हीन ॥ ऐसें होणार प्रमाण ॥ श्रावण मासीं पालव आला उत्तम तो फार ॥ सुंदर काया सुकुमार ॥ भाद्रपद मासीं पालव आला तिला तोंड फार ॥ सुंदर काया सुकुमार ॥ तिची धड नाहीं संसार ॥ आश्विन मासीं नाहाण पावशी वैरागिण थोर ॥ नार काय मनामध्यें झुरे ॥ कार्तिक मासीं पालव आला भाग्यवंत नार ॥ नाहीं भाग्यासी अंतपार ॥ मार्गशीर्ष मासीं पालव आला पीडावंत फार ॥ तिचा ..य जर्जर भ्रतार ॥ पौष मासीं पालव आला

झाला शून्याकार ॥ माहींचा पुत्रशोक फार ॥ फ़ाल्गुन मासीं पालव आला लक्ष्मीचा गुण ॥ सरले बारा महिने ॥ १ ॥ सात वार ऐक चातुरा रवीचा प्रकार ॥ पुत्रघातकी होईल नार ॥ वार सोमवार उत्तम शिवाचें नाहाण नाहीं बरें ॥ मरण पावेल तिचा भ्रतार ॥ मंगळवारीं नाहाण सुंदरी ऐका होणार ॥ आत्मघातकी होईल नार ॥ बुधवारच्या कन्या होतील ऐसा निर्धार ॥ गुरुवारीं जन्म देखिल ऐक चतुर ॥ शुक्र नाहाण याचप्रमाणें उत्तमता फार ॥ पतीचें राज्य करील थोर ॥ असे शनवारीं ती परद्वारीं सुंदर कामीन ॥ सरले सात वार येथून ॥ पंधरा तिथी यांची गणती सांगेन तुम्हांला ॥ ऐक पंडिता दाखला ॥ प्रतिपदेस जन्म देखिला मरण भ्रतार ॥ बीजेचा शोक करी नार ॥ तृतीयेचें नाहाण देखिलें जन्मकरण करणाराला ॥ पुत्र कन्यांचा लाभ झाला ॥ चवथीचें नाहाण देईल नेमून सांगेल तुम्हाला ॥ पतिव्रतेचे सगुण गुण असे तीला ॥ पंचमीचें फळ आदीं होणार पाहें दाखला षष्टीवर विकार जन्म दिला ॥ सप्तमीचा पालव पुत्राचा नेमु नेमिला ॥ दरिद्री गुण असे अष्टमीला ॥ नवमीचें नाहाण येईल नेमून सांगेन तुम्हाला ॥ ऐक पंडित दाखला ॥ कोणी दशमीचें नाहाण विकसी जन्माची कहानी ॥ तुम्ही बसलां ज्ञानी ॥ एकादशीस जन्म पाहिला सुंदरीं त्रिभुवनीं ॥ तिचें परपुरुषावर ध्यान ॥ द्वादशीस पालव आला पद्मीण बहुगुणी ॥ ती तर अखंड सौभागिनी ॥ चतुर्दशी चतुर चंचळा भ्रतार तिचे नयनीं ॥ लक्षितां दिवस अस्तमानीं ॥ अमावास्या पौर्णिमेचें नाहाण ॥ दरिद्री पालवाचें गुण ॥ सरल्या पंधरा तिथी एथून ॥ बळवंतराव अभंग नाव राहातो करवीरापाशीं नौबत चौघडा देशीं ॥ ज० ॥ ३ ॥

२२८ रामजन्माचें व मारुतिजन्माचें पद

महाराजा रामचंद्रा हो ॥ चंद्रा श्रीहरि महिमा तुझी पंढरपुरीं रामचंद्रा हो ॥ धृ० ॥ महाराज दशरथ राजा हो ॥ राजा भूपतीस स्त्रिया तिघी असती हो ॥ पुत्रफळ नाहीं ॥ नाहीं निश्चिती यज्ञ केला ऋषी हातीं ॥ जपला मंत्र हो ॥ चाल ॥ महाराज जपला मंत्र हो ॥ तीन पिंड केले त्वरीत हो ॥ निर्माण केले पवित्र हो ॥ ॥ तोड ॥ ठेविले तिघीचे तीन करीं ॥ तिनें भक्षावें सत्वरीं ॥ रामचंद्रा हो ॥ श्रीहरि महिमा० ॥ १ ॥ महाराज घार एक फिरे हो फिरे आकाशीं ॥ होणार गती नकळे कोणाशीं ॥ झडप मारिली ॥ मारिली पिंडाशीं ॥ पिंड नेला गगनाशीं ॥ कैकईचा हो ॥ चाल ॥ महाराज कैकईचा हो ॥ त्यामध्यें जन्म मारुतींचा हो ॥ तोड ॥ सोडिला अंजनीकरीं ॥ तिनें भक्षिला सत्वरीं ॥ रामचंद्रा हो ॥ चंद्रा हो श्रीहरि ॥ महिमा० ॥ २ ॥ महाराज दोहींचे हातीं हो हातीं दोन पिंड ॥ चिंता पडली अखंड ॥ त्रिभाग केला ॥ हो केले तीन पिंड ॥ तिघींचे करीं तीन पिंड ॥ चाल ॥ जन्मती राजबिंड लावितील लंकेवरी ध्वज ॥ रामचंद्रा हो ॥ चंद्रा श्रीहरि महिमा० ॥ ३ ॥ महाराज राम कौसल्या हो ॥ कौसल्येच्या उदरीं जन्मा आले श्रीहरि ॥ चैत्रशुद्ध नवमी हो ॥ नवमींचे दिवशीं ॥ राम आले जन्माशी ॥ आनंद झाला ॥ हो झाला अयोध्येशीं ॥ राजा दशरथाचे वंशीं ॥ पुत्र जन्मले हो ॥ चाल ॥ महाराज पुत्र जन्मले हो ॥ श्रीरामलक्ष्मण हो ॥ भरत आणि शत्रुघ्न हो ॥ ऐसे बंधु चौघे जण हो ॥ तोड ॥ हे जन्मले **हृषीकेशी** ॥ राजा दशरथाचे वंशीं ॥ रामचंद्रा हो ॥

चंद्रा हो श्रीहरी महिमा० ॥ ४ ॥ महाराज शुद्ध पौर्णिमा हो ॥ पौर्णिमेचे दिवशीं ॥ मारुती आले जन्मासी ॥ कृष्णवर्ण पहा हो ॥ ॥ चाल ॥ महाराज कृष्णवर्ण पहा हो ॥ पंढरीचा मार्ग सोपा हो ॥ तुळशीच्या माळा गुंफा हो ॥ हातीं घेऊनी अबीर बुका हो ॥ ॥ तोड ॥ नाचा रंग-शिळेवरी ॥ भेट देई गा मुरारी ॥ रामचंद्रा हो ॥ चंद्रा हो श्रीहरी ॥ महिमा तुझा पंढरपुरीं ॥ राम० ॥ ५ ॥

२२९ चोळी

अनुभवचोळी भिंगाची ॥ गुरूनें दिली मज हौसेची ॥ अनु० ॥ धृ ० ॥ निर्गुणपुरीचें सुत बारीक फार ॥ नाहीं दृष्टीचा वेव्हार ॥ त्रिगुण मोती पाणीचा आकार ॥ वरती रंग तुरेदार ॥ पंचभूतात्मा आत्मशरीर ॥ खूण उतरले मनोहर ॥ पहा चतुराई कारागीरीची ॥ खंडणीं स्थुळा वैराटाची ॥ अनुभव० ॥ १ ॥ काडकन बेतुन बेतुन चोळी ॥ पीतरंगाची झळाळी ॥ सुंदर शिवण सुंदर मोत्याची जाळी ॥ जणु काय सूर्यप्रभा कवळी ॥ उगवला चंद्र-चांदणीच्या जाळी ॥ तेज फांकलें अंतराळीं ॥ अनुभव० ॥ २ ॥ लहान चौकडी चौकडी सूक्ष्म ॥ देखे अंगुष्ठासमान ॥ लाल रंगाचा कांठ अनुपम्य ॥ वरती रंग शुद्ध श्याम ॥ सुनीळ वर प्रभा महाकरणाची ॥ आतांमध्ये मूर्ति श्रीरंगाची ॥ अनुभव० ॥३॥ जेथें वृत्ति झाली समाधान ॥ जीवाशिवासी एक लग्न ॥ वाजवी वाद्यें वाद्यें ही दोन ॥ ओळख नाथांची खूण ॥ राजयोगीचें योगीचें साधन ॥ सांगूं ज्ञान अज्ञान ॥ उघडली दृष्टी खूण ही दासाची ॥ सेवा संतांचे घरची ॥ अनुभव चोळी० ॥ ४ ॥

२३० कानोबा

तेंरे तेंरे कानोबा तेंरे तेंरे ॥ पहिलें कोठेंच नव्हतें कांहीं ॥ चंद्र सूर्य तारा नाहीं ॥ अवघें शून्यच होतें पाहीं ॥ कानोबा तेंरे तेंरे ते ॥ १ ॥ तेथें एक ढालगज निर्माण झाली ॥ तिणें पहा येवढी ख्याती केली ॥ इंद्रादिकांसीं म्हणे बाहुली ॥ अमरपुरीं तिची घरकुलीं ॥ कानोबा० ॥ २ ॥ ती मूळची कर्णकुमारी ॥ तिचा बाप तो ब्रह्मचारी ॥ तो जन्मला जियेचे उदरीं ॥ ऐशी पहाता नवलपरी ॥ कानोबा० ॥ ३ ॥ तिनें बापचि दादला केला ॥ कोण वाईट म्हणे या बोला ॥ अवघें तिचें चालणें चाला ॥ तरी कैवल्यसुख तुम्हांला ॥ कानोबा० ॥ ४ ॥ तो तियेशीं शिवला नाहीं ॥ वांझ गर्भीण झाली पाहीं ॥ व्याली पांच पंचवीस पोरें तेंही ॥ ऐशी तियेची नवलपरी ॥ कानो ० ॥ ५ ॥ ऐसी व्याली ती सकळ सृष्टी ॥ न पडत भ्रताराचे दृष्टी ॥ रामदास म्हणे या गोष्टी ॥ विचारा सद्गुरुच्या मुखी ॥ कानोबा रे तेंरे तेंरे तें ॥ ६ ॥

REFBK-0022559

समाप्त

काव्य
दा.क्र. २३९४
२२५५९